

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

WYŻSZE KURSY OBRONNE

WYDAWCA: WYDZIAŁ OŚWIATOWY I KULTURALNY MONISTYK

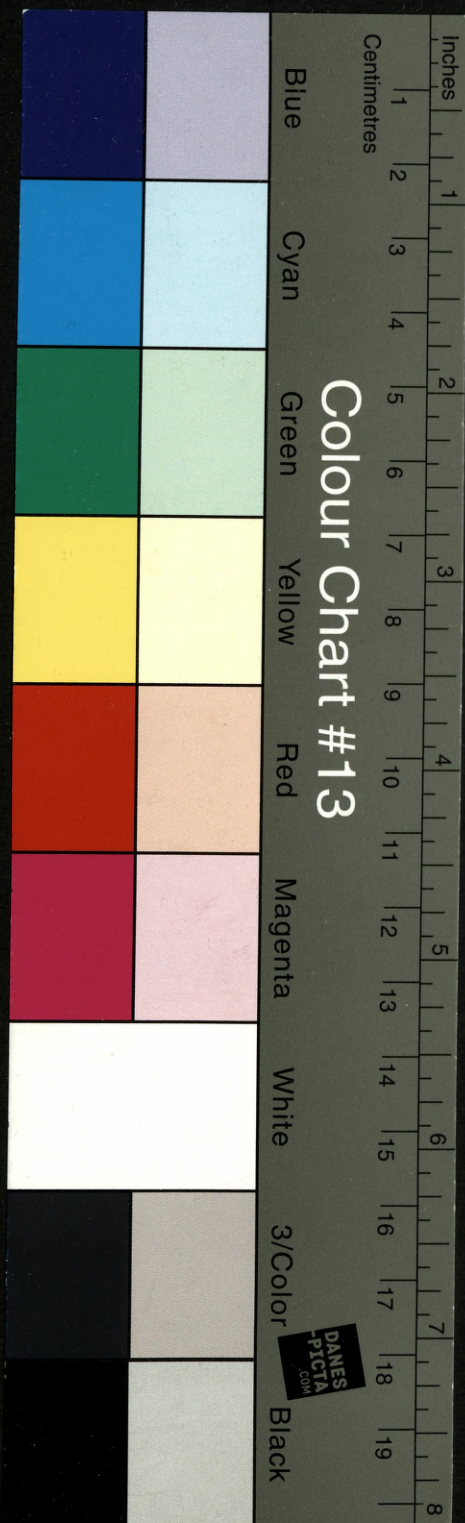
ZBIÓR WYBRANYCH PRZEPISÓW PRAWA

Część I

(Materiał pomocniczy do gler decyzyjnych
wg stanu prawnego na dzień 31.03.2003 r.)

Warszawa 2003

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

ZBIÓR WYBRANYCH PRZEPISÓW PRAWA

Część I

(materiał pomocniczy do gier decyzyjnych
wg stanu prawnego na dzień 31.03.2003 r.)

Opracowali:

Piotr GÓRSKI
Waldemar KITLER
Bernard WIŚNIEWSKI

WARSZAWA 2003

Niniejszy materiał studyjny jest przeznaczony
do wykorzystania na Wyższych Kursach Obronnych
dla kierowniczej kadry administracji publicznej.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	5
1. KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 2 kwietnia 1997 r.	8
2. USTAWA z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej.....	18
3. USTAWA z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym.....	38
4. USTAWA z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.....	50
5. USTAWA z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej.....	64
6. USTAWA z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej.....	80
7. USTAWA z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej.....	91
8. USTAWA z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu.....	101
9. USTAWA z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach.....	110
10. USTAWA z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium.....	131
11. ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 9 stycznia 2001 r. w sprawie zasad finansowania zadań realizowanych w ramach międzynarodowej współpracy z zakresu wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa, wynikających z umów i porozumień.....	140
12. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie zwolnień, zasad i trybu zwrotu podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego od paliw, olejów i smarów używanych przez siły zbrojne Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego oraz przez siły zbrojne Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego uczestniczących w Partnerstwie dla Pokoju.....	143
13. ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW z dnia 8 maja 2002 r. w sprawie zwrotu podatku od towarów i usług siłom zbrojnym Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego.....	146

WPROWADZENIE

„Umacnianie obronności Rzeczypospolitej Polskiej, przygotowanie ludności i mienia narodowego na wypadek wojny oraz wykonywanie innych zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony należy do wszystkich organów władzy i administracji rządowej oraz innych organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych, organizacji społecznych, a także do każdego obywatela w zakresie określonym w ustawach.”

(Art. 2. Ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej)

Konstytucja RP stanowi między innymi, że Rzeczypospolita Polska jest wspólnym dobrem wszystkich obywateli¹ będąc jednocześnie demokratycznym państwem prawnym², w którym organy władzy publicznej działają na podstawie oraz w granicach prawa³. A zatem nie można utożsamiać Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie z organami państwowymi, ponieważ państwo „będące wspólnym dobrem obywateli przerasta sam aparat władzy publicznej. Winno być rozumiane również jako swoiste zrzeczenie obywateli, w którym posiadają oni nie tylko formalny status „obywatela państwa”, lecz są również członkami pewnej wspólnoty obywatelskiej(...)”⁴.

Życie każdej społeczności toczy się w ramach ściśle określonych, norm, reguł i zasad. Obowiązujące w tych społecznościach normy, reguły i zasady precyzują sposób postępowania w ściśle określonych sytuacjach.

„Wśród wszystkich norm regulujących życie społeczne, normy prawne mają szczególny charakter. Są ustanawiane przez organy państwa i usankcjonowane przymusem państwowym, inaczej mówiąc: są tworzone i egzekwowane przez władze państwowe. Prawo stanowi podstawę funkcjonowania organów państwa, jest środkiem rządzenia społeczeństwem, regulatorem życia społecznego, politycznego i gospodarczego. Reguluje stosunki między ludźmi, pomiędzy instytucjami, między obywatelami i władzą, procesy społeczno-gospodarcze, określa sposoby rozwiązywania konfliktów interesów”⁵.

Przejawem praworządności jest to, że każde działanie organów państwowych jest oparte na podstawie i w ramach przyznanych im kompetencji.

¹ Zob., Art. 1 Konstytucji RP

² Zob., Art. 2 Konstytucji RP

³ Zob., Art. 7 Konstytucji RP

⁴ Zob., Prawo konstytucyjne RP. Wydanie czwarte, Opracowanie zbiorowe pod redakcją prof. P. Sameckiego, wyd. C.H.BECK, Warszawa 2002, s. 31

⁵ Zob., H. Mikołajczyk-Bezek, Wybrane zagadnienia ustroju Polski. Siły Zbrojne w Rzeczypospolitej Polskiej, Departament Społeczno-Wychowawczy Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 2000, s. 55

Konstytucja RP eksponuje szczególnie problematykę źródeł prawa⁶. Przedstawiono w niej: hierarchię norm prawnych, źródła prawa powszechnie obowiązującego, formy tworzonych norm prawnych, organy kompetentne do wydawania określonego aktu prawnego oraz zakres spraw, które akty prawne mogą regulować. Wśród źródeł prawa, w hierarchii ważności wymienia się odpowiednio: konstytucję, ustawy konstytucyjne, ustawy, uchwały, umowy międzynarodowe i rozporządzenia.

Konstytucja z racji swego szczególnego charakteru wynikającego z tego, że określa najistotniejsze dla państwa kwestie dotyczące jego ustroju oraz zasad systemu prawnego, jest nadrzędnym aktem prawnym (ustawą szczególnego rodzaju) w państwie.

Zakłada się, że w przypadkach wynikających z potrzeb można dokonać zmian w konstytucji za pomocą ustaw konstytucyjnych.

Ustawy z kolei są, po wyżej wymienionych, aktami prawnymi o najwyższej mocy prawnej. *„Ustawa zajmuje najwyższe miejsce w systemie prawa krajowego, bo żaden inny akt normatywny nie łączy w sobie cechy szczególnej mocy prawnej i nieograniczonego (w zasadzie) zakresu przedmiotowego”*⁷.

Uchwały wydawane zgodnie z konstytucją przez Sejm, Senat oraz Radę Ministrów nie są źródłami prawa powszechnie obowiązującego. Są aktami wewnętrznymi odnoszącymi się do jednostek podległych organowi je wydającym.

*„Rozporządzenia są prawem powszechnie obowiązującym, mogą więc także dotyczyć sytuacji prawnej obywateli, osób prawnych czy samorządów, mogą rodzić obowiązek wykonywania i mogą stanowić podstawę prawną dla wydawania aktów i decyzji administracyjnych o indywidualnym charakterze. Zarazem jednak rozporządzenia mają charakter podstawowych aktów wykonawczych, a to oznacza daleko idące ograniczenia zarówno w ich stanowieniu, jak i kształtowaniu ich treści”*⁸.

Umowy międzynarodowe można również określić jako akty wykonawcze o charakterze podstawowym będący elementem systemu prawa obowiązującego w państwie. Aby tak się jednak stało, umowa międzynarodowa musi być: zgodna z konstytucją, ratyfikowana za uprzednią zgodą parlamentu i ogłoszona w trybie przewidzianym dla ustaw.

Konstytucja RP wymienia rodzaje zagrożeń, wobec których władze publiczne mają prawo i obowiązek podejmowania działań zapewniających bezpieczeństwo państwa prowadzących się do likwidacji bądź minimalizacji, w szczególności: skutków zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, zbrojnej napaści na terytorium Polski, zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa powszechnego oraz bezpieczeństwa publicznego⁹. Wszystkie działania podjęte przez właściwe organy winny w wyżej wymienionych sytuacjach muszą pozostawać w zgodzie z obowiązującym porządkiem prawnym. Muszą jednocześnie odpowiadać stopniowi zagrożenia i zmierzać do jak najszybszego przywrócenia stanu normalnego funkcjonowania państwa.

Dokonując wyboru przepisów prawa, zdając sobie sprawę z coraz większego dorobku organów stanowiących prawo w Rzeczypospolitej Polskiej, kierując się jednocześnie swoim kilkuletnim doświadczeniem w organizacji i prowadzeniu zajęć w ramach Wyższych Kursów Obronnych (WKO) autorzy zaprezentowali w niniejszym opracowaniu jedynie te akty prawne

⁶ Zob., Konstytucja RP, rozdział III „Źródła prawa”

⁷ Zob., L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Wydanie 6, wyd. LIBER, Warszawa 2002, s. 137

⁸ Tamże, s. 141

⁹ Zob., Art. 228-232 Konstytucji RP

(lub wyciągi z nich), które mogą stanowić podstawę do realizacji zadań obronnych na zajmowanych przez absolwentów WKO stanowiskach w administracji publicznej. Niniejsze opracowanie ma również za zadanie pomóc uczestnikom Wyższych Kursów Obronnych w przygotowaniu się do gier decyzyjnych, będących swoistym kośćcem tych kursów, sprawdzianem wiedzy i przygotowania do kierowania podległymi strukturami w administracji publicznej w sytuacjach innych aniżeli powszechnie uznane za „normalne”.

Za podstawę wyboru przepisów prawa uznano sugestie absolwentów WKO z lat ubiegłych, którym spróbowano wyjść naprzeciw niniejszym opracowaniem.

Sądzić, zatem należy, że oddawane do rąk uczestników WKO opracowanie, może być przydatne zarówno w procesie dydaktycznym Akademii Obrony Narodowej, jak i w wielu zakątkach Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie między innymi Jej bezpieczeństwu służą absolwenci Wyższych Kursów Obronnych.

KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 2 kwietnia 1997 r.

(wyciąg)

Rozdział I

RZECZPOSPOLITA

Art. 5.

Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Art. 7.

Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 21.

1. Rzeczpospolita Polska chroni własność i prawo dziedziczenia.
2. Wywłaszczenie jest dopuszczane jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem.

Art. 22.

Ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny.

Art. 26.

1. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej służą ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic.
2. Siły Zbrojne zachowują neutralność w sprawach politycznych oraz podlegają cywilnej i demokratycznej kontroli.

Rozdział II

WOLNOŚCI, PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁOWIEKA I OBYWATELA

Art. 31.

1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.
2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.
3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Art. 41.

1. Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie.
2. Każdy pozbawiony wolności nie na podstawie wyroku sądowego ma prawo odwołania się do sądu w celu niezwłocznego ustalenia legalności tego pozbawienia. O pozbawieniu wolności powiadamia się niezwłocznie rodzinę lub osobę wskazaną przez pozbawionego wolności.
3. Każdy zatrzymany powinien być niezwłocznie i w sposób zrozumiały dla niego poinformowany o przyczynach zatrzymania. Powinien on być w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania przekazany do dyspozycji sądu. Zatrzymanego należy zwolnić, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania do dyspozycji sądu nie zostanie mu doręczone postanowienie sądu o tymczasowym aresztowaniu wraz z przedstawionymi zarzutami.
4. Każdy pozbawiony wolności powinien być traktowany w sposób humanitarny.
5. Każdy bezprawnie pozbawiony wolności ma prawo do odszkodowania.

Art. 43.

Zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości nie podlegają przedawnieniu.

Art. 46.

Przypadek rzeczy może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

Art. 49.

Zapewnia się wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ich ograniczenie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.

Art. 50.

Zapewnia się nienaruszalność mieszkania. Przeszukanie mieszkania, pomieszczenia lub pojazdu może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.

Art. 51.

1. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.
2. Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym.
3. Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa.
4. Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą.
5. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa.

Art. 52.

1. Każdemu zapewnia się wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.
2. Każdy może swobodnie opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Wolności, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą podlegać ograniczeniom określonym w ustawie.
4. Obywatela polskiego nie można wydrzeć z kraju ani zakazać mu powrotu do kraju.
5. Osoba, której pochodzenie polskie zostało stwierdzone zgodnie z ustawą, może osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe.

Art. 54.

1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.
2. Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane. Ustawa może wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej.

Art. 56.

1. Cudzoziemcy mogą korzystać z prawa azylu w Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w ustawie.
2. Cudzoziemcowi, który w Rzeczypospolitej Polskiej poszukuje ochrony przed prześladowaniem, może być przyznany status uchodźcy zgodnie z wiążącymi Rzeczpospolitą Polską umowami międzynarodowymi.

Art. 57.

Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa.

Art. 61.

1. Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

2. Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu.

3. Ograniczenie prawa, o którym mowa w ust. 1 i 2, może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa.

4. Tryb udzielania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, określają ustawy, a w odniesieniu do Sejmu i Senatu ich regulaminy.

Art. 65.

1. Każdemu zapewnia się wolność wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy. Wyjątki określa ustawa.

2. Obowiązek pracy może być nałożony tylko przez ustawę.

Art. 77.

1. Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.

2. Ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Art. 79.

1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy praw określonych w art. 56.

Art. 82.

Obowiązkiem obywatela polskiego jest wierność Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne.

Art. 85.

1. Obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona Ojczyzny.
2. Zakres obowiązku służby wojskowej określa ustawa.
3. Obywatel, któremu przekonania religijne lub wyznawane zasady moralne nie pozwalają na odbywanie służby wojskowej, może być obowiązany do służby zastępczej na zasadach określonych w ustawie.

Rozdział III

ŹRÓDŁA PRAWA

Art. 87.

1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.
2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Art. 90.

1. Rzeczpospolita Polska może na podstawie umowy międzynarodowej przekazać organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach.
2. Ustawa wyrażająca zgodę na ratyfikację umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1, jest uchwalana przez Sejm większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz przez Senat większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.
3. Wyrażenie zgody na ratyfikację takiej umowy może być uchwalone w referendum ogólnokrajowym zgodnie z przepisem art. 125.
4. Uchwałę w sprawie wyboru trybu wyrażenia zgody na ratyfikację podejmuje Sejm bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 91.

1. Ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.

2. Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

3. Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowione jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami.

Art. 116.

1. Sejm decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny i o zawarciu pokoju.

2. Sejm może podjąć uchwałę o stanie wojny jedynie w razie zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Jeżeli Sejm nie może się zebrać na posiedzenie, o stanie wojny postanawia Prezydent Rzeczypospolitej.

Art. 117.

Zasady użycia Sił Zbrojnych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej określa ratyfikowana umowa międzynarodowa lub ustawa. Zasady pobytu obcych wojsk na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i zasady przemieszczania się ich przez to terytorium określają ratyfikowane umowy międzynarodowe lub ustawy.

Rozdział V

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Art. 126.

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej i gwarantem ciągłości władzy państwowej.

2. Prezydent Rzeczypospolitej czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium.

3. Prezydent Rzeczypospolitej wykonuje swoje zadania w zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach.

Art. 134.

1. Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W czasie pokoju Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

3. Prezydent Rzeczypospolitej mianuje Szefa Sztabu Generalnego i dowódców rodzajów Sił Zbrojnych na czas określony. Czas trwania kadencji, tryb i warunki odwołania przed jej upływem określa ustawa.

4. Na czas wojny Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, mianuje Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych. W tym samym trybie może on Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych odwołać. Kompetencje Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasady jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej określa ustawa.

5. Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, nadaje określone w ustawach stopnie wojskowe.

6. Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej, związane ze zwierzchnictwem nad Siłami Zbrojnymi, szczegółowo określa ustawa.

Art. 135.

Organem doradczym Prezydenta Rzeczypospolitej w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa jest Rada Bezpieczeństwa Narodowego.

Art. 136.

W razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, zarządza powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 141.

1. W sprawach szczególnej wagi Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać Radę Gabinetową. Radę Gabinetową tworzy Rada Ministrów obradująca pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej.

2. Radzie Gabinetowej nie przysługują kompetencje Rady Ministrów.

Rozdział VI

RADA MINISTRÓW I ADMINISTRACJA RZĄDOWA

Art. 146.

1. Rada Ministrów prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Do Rady Ministrów należą sprawy polityki państwa nie zastrzeżone dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego.

3. Rada Ministrów kieruje administracją rządową.

4. W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach Rada Ministrów w szczególności:

- 1) zapewnia wykonanie ustaw,
- 2) wydaje rozporządzenia,

- 3) koordynuje i kontroluje prace organów administracji rządowej,
- 4) chroni interesy Skarbu Państwa,
- 5) uchwała projekt budżetu państwa,
- 6) kieruje wykonaniem budżetu państwa oraz uchwała zamknięcie rachunków państwowych i sprawozdanie z wykonania budżetu,
- 7) zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny,
- 8) zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa,
- 9) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi,
- 10) zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiada inne umowy międzynarodowe,
- 11) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju oraz określa corocznie liczbę obywateli powoływanych do czynnej służby wojskowej,
- 12) określa organizację i tryb swojej pracy.

Rozdział VII

SAMORZĄD TERYTORIALNY

Art. 163.

Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych.

Art. 166.

1. Zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne.

2. Jeżeli wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych. Ustawa określa tryb przekazywania i sposób wykonywania zadań zleconych.

Rozdział XI

STANY NADZWYCZAJNE

Art. 228.

1. W sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające, może zostać wprowadzony odpowiedni stan nadzwyczajny: stan wojenny, stan wyjątkowy lub stan klęski żywiołowej.
2. Stan nadzwyczajny może być wprowadzony tylko na podstawie ustawy, w drodze rozporządzenia, które podlega dodatkowemu podaniu do publicznej wiadomości.
3. Zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres, w jakim mogą zostać ograniczone wolności i prawa człowieka i obywatela w czasie poszczególnych stanów nadzwyczajnych, określa ustawa.
4. Ustawa może określić podstawy, zakres i tryb wyrównywania strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela.
5. Działania podjęte w wyniku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego muszą odpowiadać stopniowi zagrożenia i powinny zmierzać do jak najszybszego przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa.
6. W czasie stanu nadzwyczajnego nie mogą być zmienione: Konstytucja, ordynacje wyborcze do Sejmu, Senatu i organów samorządu terytorialnego, ustawa o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej oraz ustawy o stanach nadzwyczajnych.
7. W czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu nie może być skrócona kadencja Sejmu, przeprowadzone referendum ogólnokrajowe, nie mogą być przeprowadzane wybory do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego oraz wybory Prezydenta Rzeczypospolitej, a kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu. Wybory do organów samorządu terytorialnego są możliwe tylko tam, gdzie nie został wprowadzony stan nadzwyczajny.

Art. 229.

W razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów może wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa.

Art. 230.

1. W razie zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów może wprowadzić, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 90 dni, stan wyjątkowy na części albo na całym terytorium państwa.

2. Przedłużenie stanu wyjątkowego może nastąpić tylko raz, za zgodą Sejmu i na czas nie dłuższy niż 60 dni.

Art. 231.

Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego lub wyjątkowego Prezydent Rzeczypospolitej przedstawia Sejmowi w ciągu 48 godzin od podpisania rozporządzenia. Sejm niezwłocznie rozpatruje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej. Sejm może je uchylić bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Art. 232.

W celu zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia Rada Ministrów może wprowadzić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 30 dni, stan klęski żywiołowej na części albo na całym terytorium państwa. Przedłużenie tego stanu może nastąpić za zgodą Sejmu.

Art. 233.

1. Ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego i wyjątkowego nie może ograniczać wolności i praw określonych w art. 30 (godność człowieka), art. 34 i art. 36 (obywatelstwo), art. 38 (ochrona życia), art. 39, art. 40 i art. 41 ust. 4 (humanitarne traktowanie), art. 42 (ponoszenie odpowiedzialności karnej), art. 45 (dostęp do sądu), art. 47 (dobra osobiste), art. 53 (sumienie i religia), art. 63 (petycje) oraz art. 48 i art. 72 (rodzina i dziecko).

2. Niedopuszczalne jest ograniczenie wolności i praw człowieka i obywatela wyłącznie z powodu rasy, płci, języka, wyznania lub jego braku, pochodzenia społecznego, urodzenia oraz majątku.

3. Ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej może ograniczać wolności i prawa określone w art. 22 (wolność działalności gospodarczej), art. 41 ust. 1, 3 i 5 (wolność osobista), art. 50 (nienaruszalność mieszkania), art. 52 ust. 1 (wolność poruszania się i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), art. 59 ust. 3 (prawo do strajku), art. 64 (prawo własności), art. 65 ust. 1 (wolność pracy), art. 66 ust. 1 (prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy) oraz art. 66 ust. 2 (prawo do wypoczynku).

Art. 234.

1. Jeżeli w czasie stanu wojennego Sejm nie może zebrać się na posiedzenie, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów wydaje rozporządzenia z mocą ustawy w zakresie i w granicach określonych w art. 228 ust. 3-5. Rozporządzenia te podlegają zatwierdzeniu przez Sejm na najbliższym posiedzeniu.

2. Rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, mają charakter źródeł powszechnie obowiązującego prawa.

USTAWA
z dnia 29 sierpnia 2002 r.
o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego
Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości
konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej

(tekst jednolity)

Rozdział 1
PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1.

Ustawa określa tryb wprowadzenia i zniesienia stanu wojennego, zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w czasie stanu wojennego, a także kompetencje Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasady jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2.

1. W razie zewnętrznego zagrożenia państwa, w tym spowodowanego działaniami terrorystycznymi, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może, na wniosek Rady Ministrów, wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa.

2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów określa przyczyny i obszar, na którym ma być wprowadzony stan wojenny, a także odpowiednie do stopnia i charakteru zagrożenia, w zakresie dopuszczonym niniejszą ustawą, rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela.

Art. 3.

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie rozpatruje wniosek, o którym mowa w art. 2 ust. 1, a następnie wydaje rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego albo postanawia odmówić wydania takiego rozporządzenia. Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wojennego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przedstawia Sejmowi w ciągu 48 godzin od jego podpisania.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, określa się przyczyny wprowadzenia oraz obszar, na którym wprowadza się stan wojenny, a także - w zakresie dopuszczonym niniejszą ustawą - rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela.

Art. 4.

1. Stan wojenny obowiązuje od dnia ogłoszenia rozporządzenia, o którym mowa w art. 3 ust. 1, w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W przypadku uchylenia rozporządzenia, o którym mowa w art. 3 ust. 1, przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą Sejmu w tej sprawie niezwłocznie ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wprowadzeniu stanu wojennego oraz inne akty prawne dotyczące tego stanu podaje się do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia właściwego wojewody, przez rozplakatowanie w miejscach publicznych, a także w sposób zwyczajowo przyjęty na danym obszarze.

Art. 5.

Redaktorzy naczelni dzienników oraz nadawcy programów radiowych i telewizyjnych są obowiązani do niezwłocznego, nieodpłatnego podania do publicznej wiadomości rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wprowadzeniu stanu wojennego i innych aktów prawnych dotyczących tego stanu przekazanych im przez wojewodę właściwego ze względu na siedzibę redakcji lub nadawcy.

Art. 6.

Minister właściwy do spraw zagranicznych notyfikuje Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych i Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy wprowadzenie i przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, a także jego zniesienie.

Art. 7.

1. Wprowadzenie stanu wojennego wywołuje skutki określone w niniejszej ustawie i w innych przepisach dotyczących stanu wojennego w stosunku do organów władzy publicznej, obywateli polskich zamieszkałych lub czasowo przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan wojenny, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej mających siedzibę lub prowadzących działalność gospodarczą na obszarze objętym stanem wojennym.

2. W przypadku gdy niniejsza ustawa, a także inne ustawy albo ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej oraz nie zabrania tego powszechnie uznany zwyczaj międzynarodowy, przepis ust. 1 stosuje się również do cudzoziemców przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan wojenny, oraz do ich mienia, jak również mienia innych państw.

Art. 8.

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, znosi stan wojenny, jeżeli ustaną przyczyny, dla których stan wojenny został wprowadzony, oraz zostanie przywrócone normalne funkcjonowanie państwa.

2. Przepisy art. 4 ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio do rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.

Rozdział 2

ZASADY DZIAŁANIA ORGANÓW WŁADZY PUBLICZNEJ

Art. 9.

W czasie stanu wojennego organy władzy publicznej działają w dotychczasowych strukturach organizacyjnych państwa i w ramach przysługujących im kompetencji, z zastrzeżeniem przepisów niniejszej ustawy.

Art. 10.

1. Jeżeli w czasie stanu wojennego wystąpi konieczność obrony państwa, obroną tą kieruje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej we współdziałaniu z Radą Ministrów.

2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w czasie stanu wojennego w szczególności:

- 1) postanawia, na wniosek Rady Ministrów, o przejściu organów władzy publicznej na określone stanowiska kierowania;
- 2) postanawia, na wniosek Rady Ministrów, o stanach gotowości bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”;
- 3) określa, na wniosek Rady Ministrów, zadania Sił Zbrojnych w czasie stanu wojennego;
- 4) może mianować, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych;
- 5) zatwierdza, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, plany operacyjnego użycia Sił Zbrojnych;
- 6) uznaje, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, określone obszary Rzeczypospolitej Polskiej za strefy bezpośrednich działań wojennych.

Art. 11.

1. Rada Ministrów w czasie stanu wojennego w szczególności:

- 1) zarządza uruchomienie systemu kierowania obroną państwa;
- 2) zarządza przejście na wojenne, określone w odrębnych przepisach, zasady działania organów władzy publicznej;

- 3) określa, na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, zasady działania organów władzy publicznej w strefie bezpośrednich działań wojennych;
- 4) może zawiesić funkcjonowanie organów władzy publicznej w strefie bezpośrednich działań wojennych;
- 5) może przekazać organom wojskowym określone kompetencje organów władzy publicznej w strefie bezpośrednich działań wojennych.

2. Jeżeli w czasie stanu wojennego Rada Ministrów nie może zebrać się na posiedzenie, konstytucyjne kompetencje Rady Ministrów wykonuje Prezes Rady Ministrów.

Art. 12.

Minister Obrony Narodowej w czasie stanu wojennego w szczególności:

- 1) dokonuje oceny zagrożeń wojennych i możliwości obronnych oraz formułuje i przedstawia właściwym organom propozycje dotyczące obrony państwa;
- 2) koordynuje realizację zadań organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego wynikających z zadań dotyczących obrony państwa;
- 3) przedstawia właściwym organom potrzeby w zakresie świadczeń organów państwowych i jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych, na rzecz Sił Zbrojnych i obrony państwa;
- 4) sprawuje ogólny nadzór nad realizacją zadań obronnych wykonywanych przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego;
- 5) organizuje mobilizacyjne rozwinięcie, uzupełnianie i wyposażanie Sił Zbrojnych;
- 6) współdziała z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych w zakresie świadczeń, o których mowa w pkt 3;
- 7) koordynuje realizację zadań państwa-gospodarza wynikających z umów międzynarodowych.

Art. 13.

1. W czasie stanu wojennego wojewoda kieruje realizacją zadań obronnych i obroną cywilną na terenie województwa.

2. Wojewoda w czasie stanu wojennego w szczególności:

- 1) ocenia zagrożenia;
- 2) wprowadza, w zakresie nienależącym do właściwości innych organów, ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela oraz łagodzi i uchyla te ograniczenia;

- 3) występuje z wnioskami do właściwych organów o wprowadzenie ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, jak również o ich złagodzenie lub uchylenie;
- 4) określa zadania wynikające z przepisów stanu wojennego;
- 5) koordynuje i kontroluje działalność organów władzy publicznej, przedsiębiorców oraz innych jednostek organizacyjnych działających na obszarze województwa;
- 6) może nakładać zadania i nakazywać jednostkom samorządu terytorialnego dokonywanie określonych wydatków, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

3. W zakresie działań, o których mowa w ust. 2, wojewodzie są podporządkowane wszystkie jednostki organizacyjne administracji rządowej i samorządowej działające na obszarze województwa oraz inne siły i środki wydzielone do jego dyspozycji i skierowane do wykonywania zadań związanych z obroną państwa i województwa, a także związanych z obroną cywilną.

Art. 14.

1. Jeżeli organy gminy, powiatu lub samorządu województwa nie wykazują dostatecznej skuteczności w wykonywaniu zadań publicznych lub w realizacji działań wynikających z przepisów o wprowadzeniu stanu wojennego, Prezes Rady Ministrów, na wniosek właściwego wojewody, może zawiesić te organy do czasu zniesienia stanu wojennego lub na czas określony i ustanowić w ich miejsce zarząd komisaryczny sprawowany przez komisarza rządowego.

2. Komisarza rządowego powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody.

3. Komisarz rządowy z dniem powołania przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji zawieszonych organów gminy, powiatu lub samorządu województwa.

4. Stan zawieszenia organów gminy, powiatu lub samorządu województwa ustaje z upływem czasu określonego przez Prezesa Rady Ministrów oraz z mocy prawa z dniem zniesienia stanu wojennego.

Art. 15.

Decyzje wydane przez organy władzy publicznej na podstawie niniejszej ustawy lub przepisów wykonawczych podlegają natychmiastowemu wykonaniu. Przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3

NACZELNY DOWÓDCA SIŁ ZBROJNYCH

Art. 16.

1. Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych podlega Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych dowodzi Siłami Zbrojnymi oraz innymi podporządkowanymi jednostkami organizacyjnymi.

3. Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych w szczególności:

- 1) dowodzi siłami, o których mowa w ust. 2, w celu odparcia zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zapewnia współdziałanie podległych mu Sił Zbrojnych z siłami sojusznicznymi w planowaniu i prowadzeniu działań wojennych;
- 3) określa, w ramach swojej właściwości, potrzeby Sił Zbrojnych w zakresie wsparcia ich przez pozamilitarną część systemu obronnego państwa,
- 4) wyznacza organy wojskowe do realizacji zadań administracji rządowej i samorządowej w strefie bezpośrednich działań wojennych oraz określa, z wyjątkiem postanowień Rady Ministrów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 5, ich zadania i kompetencje.

Art. 17.

Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych przejmując dowodzenie siłami, o których mowa w art. 16 ust. 2, z chwilą jego mianowania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o ile Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie określi innego terminu przejścia dowodzenia.

Rozdział 4

ZAKRES OGRANICZEŃ WOLNOŚCI I PRAW CZŁOWIEKA I OBYWATELA

Art. 18.

1. Na obszarze, na którym został wprowadzony stan wojenny, ograniczeniom wolności i praw człowieka i obywatela podlegają wszystkie osoby fizyczne zamieszkałe lub przebywające tam chociażby czasowo, a także ograniczenia te stosuje się odpowiednio wobec osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej mających siedzibę lub prowadzących działalność na obszarze objętym stanem wojennym.

2. Rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela określone w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 3 ust. 1, powinny odpowiadać charakterowi oraz intensywności zagrożeń stanowiących przyczynę wprowadzenia stanu wojennego, a także zapewniać skuteczne przywrócenie normalnego funkcjonowania państwa.

Art. 19.

W czasie stanu wojennego można zawiesić prawo do:

- 1) strajków pracowniczych i innych form protestu w odniesieniu do określonych kategorii pracowników lub w określonych dziedzinach;

- 2) strajków i innych niż strajki form akcji protestacyjnych rolników;
- 3) akcji protestacyjnych studentów organizowanych przez studenckie samorządy, stowarzyszenia lub organizacje.

Art. 20.

1. W czasie stanu wojennego w przypadku osób, których działalność zagraża bezpieczeństwu lub obronności państwa, można dokonać przeszukania tych osób lub przeszukania ich mieszkania, a także zajęcia przedmiotów wykorzystywanych do prowadzenia tej działalności.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do przeszukania innych pomieszczeń, pojazdów, statków powietrznych oraz jednostek pływających, należących do osób, o których mowa w ust. 1.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, organy właściwe do stosowania ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, o których mowa w ust. 1 i 2, a także tryb postępowania w tych sprawach, mając na względzie potrzeby obronne Rzeczypospolitej Polskiej oraz poszanowanie godności osób, o których mowa w ust. 1.

Art. 21.

1. W czasie stanu wojennego może być wprowadzona:

- 1) cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu obejmująca materiały prasowe w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 187, z 1990 r. Nr 29, poz. 173, z 1991 r. Nr 100, poz. 442, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770, z 1999 r. Nr 90, poz. 999, z 2001 r. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271), z zastrzeżeniem ust. 7;
- 2) kontrola zawartości przesyłek, listów, paczek i przekazów przekazywanych w ramach usług pocztowych o charakterze powszechnym lub usług kurierskich;
- 3) kontrola treści korespondencji telekomunikacyjnej i rozmów telefonicznych lub sygnałów przesyłanych w sieciach telekomunikacyjnych;
- 4) emisja sygnałów uniemożliwiających nadawanie lub odbiór przekazów radiowych, telewizyjnych lub dokonywanych poprzez urządzenia i sieci telekomunikacyjne, których treść może zwiększyć zagrożenie bezpieczeństwa lub obronności państwa.

2. Funkcję organów cenzury i kontroli pełnią właściwi wojewodowie, którzy mogą nakazać organom administracji publicznej działającym na obszarze województwa wykonywanie czynności technicznych niezbędnych do prowadzenia cenzury lub kontroli.

3. Organy cenzury i kontroli są uprawnione do zatrzymywania w całości lub w części publikacji, przesyłek pocztowych i kurierskich oraz korespondencji telekomunikacyjnej, a także do przerywania rozmów telefonicznych i transmisji sygnałów przesyłanych w sieciach telekomunikacyjnych, jeżeli ich zawartość lub treść może zwiększyć zagrożenie bezpieczeństwa lub obronności państwa.

4. Zatrzymane publikacje, przesyłki lub korespondencję telekomunikacyjną doręcza się adresatom po zniesieniu stanu wojennego, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Zatrzymane publikacje, przesyłki pocztowe i kurierskie oraz korespondencję telekomunikacyjną, których treść lub zawartość pochodzi z przestępstwa, była przeznaczona do popełnienia przestępstwa albo została objęta zakazem posiadania, organ cenzury i kontroli przekazuje niezwłocznie, a najpóźniej bezpośrednio po zniesieniu stanu wojennego, organom właściwym do prowadzenia postępowania karnego lub orzeczenia przepadku rzeczy.

6. Decyzje organów cenzury i kontroli są ostateczne i mogą być zaskarżone bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Nie stosuje się przepisu art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515, z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 106, poz. 679, Nr 114, poz. 739 i Nr 144, poz. 971, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 75, poz. 853, z 2000 r. Nr 2, poz. 5, Nr 48, poz. 552, Nr 60, poz. 704 i Nr 91, poz. 1008, z 2001 r. Nr 49, poz. 508 i 509, Nr 98, poz. 1070 i Nr 101, poz. 1113 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 141, poz. 1177).

7. Cenzura prewencyjna nie obejmuje należących do kościołów i innych związków wyznaniowych środków społecznego przekazu stanowiących źródła informacji na temat religii i służących wypełnianiu funkcji religijnych.

8. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) tryb postępowania organów cenzury i kontroli, uwzględniając potrzebę zapewnienia sprawności i szybkości działania;
- 2) organy właściwe w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 4, oraz tryb postępowania tych organów, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawności stosowanych metod i technik działania.

Art. 22.

1. W czasie stanu wojennego mogą być zawieszone prawa do:

- 1) organizowania i przeprowadzania wszelkiego rodzaju zgromadzeń;
- 2) organizowania i przeprowadzania imprez masowych oraz prowadzonych w ramach działalności kulturalnej imprez artystycznych i rozrywkowych niebędących imprezami masowymi;
- 3) zrzeszania się poprzez nakazanie okresowego zaniechania działalności zarejestrowanych stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, organizacji pracodawców, ruchów obywatelskich oraz innych dobrowolnych zrzeszeń i fundacji, których działalność może utrudnić realizację zadań obronnych.

2. Przepis ust. 1 pkt 1 nie dotyczy zgromadzeń organizowanych przez kościoły i inne związki wyznaniowe oraz organizacje religijne działające w obrębie świątyń, budynków kościelnych, w innych pomieszczeniach służących organizowaniu i publicznemu sprawowaniu kultu, a także zgromadzeń organizowanych przez organy państwa lub organy samorządu terytorialnego.

3. Pozwolenia na zbiórki publiczne na obszarze, na którym wprowadzono stan wojenny, mogą być udzielane tylko wówczas, gdy w ocenie organu właściwego do udzielenia pozwolenia przeprowadzenie zbiórki nie utrudni realizacji celów wprowadzenia stanu wojennego.

Art. 23.

1. Na obszarze obowiązywania stanu wojennego na osobę, która ukończyła 18 lat, przebywającą w miejscu publicznym może być nałożony obowiązek posiadania przy sobie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość, a na osobę uczącą się, która nie ukończyła 18 lat - legitymacji szkolnej.

2. W czasie stanu wojennego mogą być wprowadzone nakazy lub zakazy:

- 1) przebywania lub opuszczania w ustalonym czasie oznaczonych miejsc, obiektów i obszarów;
- 2) uzyskania zezwolenia organów administracji publicznej na zmianę miejsca pobytu stałego i czasowego;
- 3) zgłoszenia w ustalonym terminie organom ewidencji ludności lub Policji przybycia do określonej miejscowości;
- 4) utrwalania przy pomocy środków technicznych wyglądu lub innych cech określonych miejsc, obiektów lub obszarów.

Art. 24.

1. W czasie stanu wojennego mogą być wprowadzone ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w zakresie:

- 1) dostępu do towarów konsumpcyjnych, poprzez całkowitą lub częściową reglamentację zaopatrzenia ludności;
- 2) wolności działalności gospodarczej, poprzez nakazanie okresowego zaniechania prowadzenia działalności gospodarczej określonego rodzaju albo ustanowienie obowiązku uzyskania zezwolenia na rozpoczęcie działalności gospodarczej określonego rodzaju;
- 3) działalności edukacyjnej, poprzez okresowe zawieszenie zajęć dydaktycznych w szkołach, włącznie ze szkołami wyższymi, z wyjątkiem szkół duchownych i seminariów duchownych;
- 4) obrotu krajowymi środkami płatniczymi, obrotu dewizowego oraz działalności kantorowej;
- 5) funkcjonowania systemów łączności oraz działalności telekomunikacyjnej i pocztowej, poprzez nakazanie wyłączenia urządzeń łączności lub zawieszenia świadczenia usług, na czas określony, a także poprzez nakazanie niezwłocznego złożenia do depozytu właściwego organu administracji rządowej radiowych i telewizyjnych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych lub ustalenie innego sposobu ich zabezpieczenia przed wykorzystaniem w sposób zagrażający bezpieczeństwu lub obronności państwa;

- 6) prawa posiadania broni palnej, amunicji i materiałów wybuchowych oraz innych rodzajów broni lub określonych przedmiotów, poprzez nakazanie niezwłocznego złożenia do depozytu właściwego organu administracji rządowej albo zakazanie noszenia;
- 7) dostępu do informacji publicznej.

2. Określone w ust. 1 ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela ustalone przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 3 ust. 1, wprowadza się i stosuje w drodze rozporządzeń wydawanych przez:

- 1) Radę Ministrów - w przypadku ograniczeń określonych w ust. 1 pkt 1, 2 i 7;
- 2) właściwego ministra - w przypadku jeżeli ograniczenie określone w ust. 1 pkt 3 dotyczy szkół jemu podległych;
- 3) ministra właściwego do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego - w przypadku ograniczenia określonego w ust. 1 pkt 4;
- 4) ministra właściwego do spraw łączności, działającego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego w odniesieniu do bankowych systemów telekomunikacyjnych - w przypadku ograniczeń określonych w ust. 1 pkt 5;
- 5) ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Ministra Obrony Narodowej w odniesieniu do żołnierzy zawodowych - w przypadku ograniczeń określonych w ust. 1 pkt 6;
- 6) właściwego wojewodę - w przypadku stosowania ograniczenia określonego w ust. 1 pkt 3 do szkół, z wyłączeniem szkół wyższych.

3. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 2, określa się szczegółowy tryb i sposoby oraz obszarowy, podmiotowy i przedmiotowy zakres wprowadzenia i stosowania ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, uwzględniając w możliwym stopniu minimalizację indywidualnych i społecznych uciążliwości wynikających ze stosowania tych ograniczeń.

Art. 25.

1. W czasie stanu wojennego można:

- 1) nakładać na przedsiębiorców dodatkowe zadania, których realizacja jest niezbędna dla bezpieczeństwa lub obronności państwa oraz zapewnienia zaopatrzenia ludności;
- 2) wprowadzić zarząd komisaryczny, o którym mowa w odrębnych przepisach, dla przedsiębiorców, w tym z udziałem kapitału zagranicznego, jeżeli przedmiotem ich działalności jest wytwarzanie wyrobów lub świadczenie usług o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa lub obronności państwa;

- 3) nałożyć na osoby fizyczne i osoby prawne prowadzące gospodarstwa rolne obowiązek wykonywania świadczeń polegających na dostawach na rzecz określonych podmiotów produktów rolno-spożywczych oraz na uprawie określonych gatunków roślin i hodowli zwierząt;
- 4) wprowadzić najem lokali i budynków na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale w stosunku do wszystkich lokali i budynków, a w uzasadnionych przypadkach także dokwaterowywanie osób do lokalu mieszkalnego lub budynku;
- 5) wprowadzić zajęcie nieruchomości niezbędnych dla Sił Zbrojnych lub obrony państwa.

2. Określone w ust. 1 ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela ustalone przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 3 ust. 1, wprowadza się i stosuje w drodze:

- 1) rozporządzeń Rady Ministrów - w przypadku ograniczeń określonych w ust. 1 pkt 3-5;
- 2) decyzji organów administracji rządowej - w przypadku ograniczeń określonych w ust. 1 pkt 1 i 2.

3. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 2 pkt 1, określa się szczegółowy tryb i sposoby oraz obszarowy, podmiotowy i przedmiotowy zakres wprowadzenia i stosowania ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, uwzględniając w możliwym stopniu minimalizację indywidualnych i społecznych uciążliwości wynikających ze stosowania tych ograniczeń.

Art. 26.

1. W czasie stanu wojennego może być wprowadzony:

- 1) całkowity albo częściowy zakaz lub ograniczenie przewozu osób i rzeczy w transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym, morskim i żegludze śródlądowej;
- 2) całkowity albo częściowy zakaz lotów polskich i obcych statków powietrznych nad terytorium lądowym i morzem terytorialnym Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) całkowity albo częściowy zakaz lub ograniczenie ruchu polskich i obcych jednostek pływających na morskich wodach wewnętrznych, na morzu terytorialnym i na śródlądowych drogach wodnych;
- 4) całkowity albo częściowy zakaz lub ograniczenie ruchu wszelkich pojazdów na drogach publicznych;
- 5) obowiązek wykonywania przez przewoźników przewozu na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

2. Określone w ust. 1 ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela ustalone przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 3 ust. 1, wprowadza się i stosuje w drodze rozporządzeń wydawanych przez:

- 1) ministrów właściwych do spraw transportu i gospodarki morskiej, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do spraw wewnętrznych - w przypadku ograniczeń określonych w ust. 1 pkt 1 i 3-5;
- 2) Ministra Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw transportu i gospodarki morskiej - w przypadku ograniczenia określonego w ust. 1 pkt 2.

3. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 2, określa się szczegółowy tryb i sposoby oraz obszarowy, podmiotowy i przedmiotowy zakres wprowadzenia i stosowania ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, uwzględniając w możliwym stopniu minimalizację indywidualnych i społecznych uciążliwości wynikających ze stosowania tych ograniczeń.

Art. 27.

1. W czasie stanu wojennego można zająć lub zarekwirować na potrzeby obronne państwa środki transportu drogowego, kolejowego, lotniczego oraz statki morskie i żeglugi śródlądowej.

2. Ministrowie właściwi do spraw transportu i gospodarki morskiej, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, określają tryb zajmowania lub rekwirowania oraz zwrotu środków transportu, o których mowa w ust. 1, a także organy właściwe w tych sprawach, z uwzględnieniem konieczności udokumentowania przeprowadzonej czynności i wydania stosownego potwierdzenia posiadaczowi środka transportu, a także pouczenia o możliwości ubiegania się o odszkodowanie za szkody wynikłe z wprowadzonego ograniczenia.

Art. 28.

1. W czasie stanu wojennego można:

- 1) zamykać lub ograniczać ruch osobowy i towarowy przez przejścia graniczne;
- 2) wprowadzić szczególne zasady wydawania dokumentów uprawniających obywateli polskich do przekraczania granicy państwowej;
- 3) wprowadzić szczególne zasady wydawania dokumentów uprawniających cudzoziemców do przekraczania granicy państwowej oraz przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Określone w ust. 1 ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela ustalone przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 3 ust. 1, wprowadza i stosuje, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych i Ministrem Obrony Narodowej, uwzględniając w możliwym stopniu minimalizację indywidualnych i społecznych uciążliwości wynikających ze stosowania tych ograniczeń.

Art. 29.

1. W czasie stanu wojennego może być wprowadzony powszechny obowiązek wykonywania pracy przez osoby, które ukończyły 16 lat, a nie przekroczyły 65 lat i są zdolne do wykonywania pracy ze względu na stan zdrowia oraz warunki osobiste i rodzinne.

2. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 1, wprowadza Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określając kategorie osób niepodlegających powszechnemu obowiązowi wykonywania pracy oraz tryb i warunki dokonywania przeniesień osób do pracy w innych miejscowościach, uwzględniając minimalizację uciążliwości wynikających dla tych osób ze stosowania tego ograniczenia.

Art. 30.

W czasie stanu wojennego redaktorzy naczelni dzienników oraz nadawcy programów radiowych i telewizyjnych są obowiązani, na żądanie organów administracji publicznej, do nieodpłatnego, niezwłocznego publikowania lub zamieszczania komunikatów, decyzji i postanowień tych organów związanych z obronnością państwa i bezpieczeństwem obywateli.

Rozdział 5

PRZEPISY KARNE

Art. 31.

Kto w czasie stanu wojennego, będąc członkiem stowarzyszenia, partii politycznej, związku zawodowego, organizacji społeczno-zawodowej rolników, organizacji pracodawców, ruchów obywatelskich lub innych dobrowolnych zrzeszeń lub fundacji, których działalność została zawieszona, nie zaprzestał udziału w ich działalności, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 32.

1. Kto w czasie stanu wojennego organizuje strajk, akcję protestacyjną lub inną formę protestu, o których mowa w art. 19 pkt 1-3, albo nimi kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Kto w czasie stanu wojennego w celu przeprowadzenia strajku, akcji protestacyjnej lub innej formy protestu, o których mowa w ust. 1, albo w czasie ich trwania przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem zmusza inną osobę do zaniechania wykonywania pracy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

3. Kto w czasie stanu wojennego w celu przeprowadzenia strajku, akcji protestacyjnej lub innej formy protestu, o których mowa w ust. 1, niszczy, uszkadza lub czyni niezdatnymi do użytku obiekty lub urządzenia przedsiębiorców, instytucji lub innych jednostek organizacyjnych albo uniemożliwia lub utrudnia prawidłowe ich funkcjonowanie, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Art. 33.

1. Kto w czasie stanu wojennego:

- 1) wbrew zakazowi określönemu w art. 22 ust. 1 pkt 1 organizuje lub przeprowadza zgromadzenie;

- 2) wbrew zakazowi określönemu w art. 22 ust. 1 pkt 2 organizuje lub przeprowadza imprezê masow¹ albo inn¹ imprezê artystyczn¹ lub rozrywkow¹, niebêd¹c¹ imprez¹ masow¹;
- 3) wbrew obowi¹zkowi określönemu w art. 23 ust. 1 nie posiada przy sobie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzaj¹cego to¿samość;
- 4) wbrew nakazowi lub zakazowi określönemu w art. 23 ust. 2 pkt 1 przebywa lub nie opuszcza w ustalonym czasie oznaczonego miejsca, obiektu lub obszaru;
- 5) wbrew nakazowi określönemu w art. 23 ust. 2 pkt 2 zmienia miejsce pobytu stałego lub czasowego bez wymaganego zezwolenia;
- 6) wbrew nakazowi określönemu w art. 23 ust. 2 pkt 3 nie zgłasza w ustalonym terminie organowi ewidencji ludności lub Policji przybycia do określonej miejscowości;
- 7) wbrew zakazowi określönemu w art. 23 ust. 2 pkt 4 utrwa³a przy pomocy środków technicznych wygl¹d lub inn¹ cechê określonego miejsca, obiektu lub obszaru;
- 8) wbrew nakazowi określönemu w art. 24 ust. 1 pkt 1 narusza zasady reglamentacji ¿ywności;
- 9) wbrew obowi¹zkowi określönemu w art. 24 ust. 1 pkt 2 nie stosuje siê do nakazu okresowego zaniechania prowadzenia działalności gospodarczej określonego rodzaju albo bez wymaganego zezwolenia rozpoczyna działalność gospodarcz¹ określonego rodzaju;
- 10) wbrew zakazowi określönemu w art. 24 ust. 1 pkt 3 organizuje lub przeprowadza zajêcia dydaktyczne w szko³ach;
- 11) wbrew zakazowi określönemu w art. 24 ust. 1 pkt 4 nie stosuje siê do wprowadzonych ograniczeñ w obrocie krajowymi środkami p³atniczymi, obrocie dewizowym oraz działalności kantorowej;
- 12) wbrew obowi¹zkowi określönemu w art. 24 ust. 1 pkt 5 nie stosuje siê do nakazu wy³aczenia na czas określony urz¹dzeñ łączności lub zawieszenia us³ug albo nakazu niezwłocznego zło¿enia do depozytu radiowych i telewizyjnych urz¹dzeñ nadawczych i nadawczo-odbiorczych lub innego sposobu ich zabezpieczenia;
- 13) wbrew obowi¹zkowi określönemu w art. 24 ust. 1 pkt 6 nie stosuje siê do nakazu niezwłocznego zło¿enia do depozytu broni palnej, amunicji, materia³ów wybuchowych, innych rodzajów broni lub określonych przedmiotów albo zakazu ich noszenia;
- 14) wbrew obowi¹zkowi określönemu w art. 24 ust. 1 pkt 7 nie stosuje siê do wprowadzonych ograniczeñ w dostêpie do informacji publicznej;

- 15) wbrew obowiązкови określönemu w art. 25 ust. 1 pkt 1 uchyla się od wykonania dodatkowego zadania gospodarczego;
- 16) wbrew obowiązкови określönemu w art. 25 ust. 1 pkt 3 nie wykonuje świadczenia polegającego na dostawie na rzecz określönego podmiotu produktów rolno-spożywczych, nie uprawia określönego gatunku roślin lub nie hoduje określönego gatunku zwierząt albo utrudnia lub udaremnia wykonywanie tego obowiązku przez osobę do tego zobowiązana;
- 17) w warunkach określönych w art. 25 ust. 1 pkt 4 uniemożliwia osobie uprawnionej zajęcie przydzielönego lokalu lub budynku albo uporczywie utrudnia korzystanie z przydzielönego części lokalu mieszkalnego lub budynku;
- 18) wbrew obowiązкови określönemu w art. 26 ust. 1 pkt 1 nie stosuje się do całkowitego lub częściowego zakazu przewozu osób lub rzeczy w transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym, morskim lub żegludze śródlądowej albo do ograniczenia w tym przewozie;
- 19) wbrew obowiązкови określönemu w art. 26 ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do całkowitego albo częściowego zakazu ruchu lotów polskich i obcych statków powietrznych nad terytorium lądowym lub morzem terytorialnym Rzeczypospolitej Polskiej;
- 20) wbrew obowiązкови określönemu w art. 26 ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do całkowitego albo częściowego zakazu ruchu polskich i obcych jednostek pływających na morskich wodach wewnętrznych, morzu terytorialnym lub na śródlądowych drogach wodnych albo do ograniczenia w tym ruchu;
- 21) wbrew obowiązкови określönemu w art. 26 ust. 1 pkt 4 nie stosuje się do całkowitego albo częściowego zakazu ruchu pojazdów na drodze publicznej, albo do ograniczenia w tym ruchu;
- 22) wbrew obowiązкови określönemu w art. 26 ust. 1 pkt 5 nie wykonuje przewozu na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 23) wbrew obowiązкови określönemu w art. 29 ust. 1 uchyla się od wykonywania pracy

– podlega karze aresztu albo grzywny.

2. Rozpoznawanie spraw określönych w ust. 1 następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia w postępowaniu przyspieszonym.

Art. 34.

1. Niewykonane w całości lub w części do dnia zniesienia stanu wojennego lub uchylenia odpowiednich ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela kary za przestępstwa i wykroczenia wymierzone na podstawie przepisów ustawy podlegają wykonaniu.

2. Postępowania w sprawach, o których mowa w art. 31-33, wszczęte i niezakończone orzeczeniem kończącym postępowanie do dnia zniesienia stanu wojennego lub uchylenia odpowiednich ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, prowadzi się na podstawie przepisów ustawy, a wymierzone kary podlegają wykonaniu.

3. Po zniesieniu stanu wojennego postępowanie w sprawach o wykroczenia określone w niniejszej ustawie prowadzi się na zasadach ogólnych.

Rozdział 6

ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH I PRZEPISY KOŃCOWE

Art. 35.

W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 732 i Nr 113, poz. 984 i 985) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, stojąc na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa, nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium, w szczególności:

1) zatwierdza, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, strategię bezpieczeństwa narodowego,

2) wydaje, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne dokumenty wykonawcze do strategii bezpieczeństwa narodowego,

3) zatwierdza, na wniosek Rady Ministrów, plany krajowych ćwiczeń systemu obronnego i kieruje ich przebiegiem,

4) postanawia, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa,

5) może zwracać się do wszystkich organów władzy publicznej, administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorców, kierowników innych jednostek organizacyjnych oraz organizacji społecznych o informacje mające znaczenie dla bezpieczeństwa i obronności państwa,

6) inicjuje i patronuje przedsięwzięciom ukierunkowanym na kształtowanie postaw patriotycznych i obronnych w społeczeństwie.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 5, przekazywane są bezzwłocznie.”;

2) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, sprawując zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności:

1) określa, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich przygotowań do obrony państwa,

2) uczestniczy w odprawach kierowniczej kadry Ministerstwa Obrony Narodowej i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i może je zwoływać.”;

3) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. 1. Do zadań Rady Ministrów wykonywanych w ramach zapewniania zewnętrznego bezpieczeństwa państwa i sprawowania ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju należy w szczególności:

1) opracowywanie projektów strategii bezpieczeństwa narodowego,

2) planowanie i realizacja przygotowań obronnych państwa zapewniających jego funkcjonowanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny, w tym planowanie przedsięwzięć gospodarczo-obronnych oraz zadań wykonywanych na rzecz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i wojsk sojuszników,

3) przygotowywanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa, i organów władzy publicznej do funkcjonowania na stanowiskach kierowania,

4) utrzymywanie stałej gotowości obronnej państwa, wnioskowanie do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej podwyższanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny oraz o jej obniżanie stosownie do zmniejszania stopnia zagrożenia,

5) określanie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa państwa, w tym obronności, oraz przygotowywanie ich szczególnej ochrony,

6) przygotowanie na potrzeby obronne państwa i utrzymywanie w stałej gotowości jednolitych systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania,

7) przygotowanie systemu stałych dyżurów na czas zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny,

8) określanie zasad wykorzystania służby zdrowia i infrastruktury technicznej państwa na potrzeby obronne, w tym sposobu zabezpieczania przestrzeni powietrznej i wód terytorialnych w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny,

9) zapewnianie funkcjonowania systemu szkolenia obronnego w państwie,

10) prowadzenie kontroli stanu przygotowań obronnych w państwie.

2. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, tryb realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

1) warunki i tryb planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa realizowanych przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego, sposób ich nakładania oraz właściwość organów w tych sprawach, w tym ujętych w planowaniu operacyjnym i programach obronnych,

2) organizację i tryb przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa, oraz warunki funkcjonowania organów władzy publicznej na stanowiskach kierowania,

3) stany gotowości obronnej państwa, ich rodzaje, warunki wprowadzania, zadania związane z podwyższaniem gotowości obronnej państwa i tryb ich realizacji, organizację i zadania w zakresie tworzenia systemu stałych dyżurów na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa oraz właściwość organów w tych sprawach,

4) obiekty szczególnie ważne dla bezpieczeństwa i obronności państwa, ich kategorie, a także zadania w zakresie ich szczególnej ochrony oraz właściwość organów w tych sprawach,

5) organizację i warunki przygotowania oraz funkcjonowania systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania o skażeniach promieniotwórczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz właściwość organów w tych sprawach,

6) warunki i sposób przygotowania i wykorzystania transportu morskiego, samochodowego, lotniczego, żeglugi śródlądowej oraz drogownictwa na potrzeby obronne państwa, a także ich ochrony w czasie wojny oraz właściwość organów w tych sprawach,

7) warunki i sposób przygotowania i wykorzystania systemów łączności na potrzeby obronne państwa oraz właściwość organów w tych sprawach,

8) warunki i sposób przygotowania i wykorzystania publicznej i niepublicznej służby zdrowia na potrzeby obronne państwa oraz właściwość organów w tych sprawach,

9) organizację szkolenia obronnego w państwie, podmioty objęte tym szkoleniem, zadania w zakresie planowania i realizacji szkolenia obronnego oraz właściwość organów w tych sprawach,

10) zakres i sposób prowadzenia przez organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego kontroli realizacji zadań obronnych wykonywanych przez jednostki organizacyjne i przedsiębiorców.”;

4) określa się art. 7-10;

5) w art. 11:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje zadania w zakresie bezpieczeństwa i obronności przy pomocy Biura Bezpieczeństwa Narodowego.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Biurem Bezpieczeństwa Narodowego kieruje sekretarz stanu wyznaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.”;

6) w art. 18 w ust. 2 po wyrazie "określa" dodaje się przecinek i wyrazy "w drodze rozporządzenia,";

7) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. 1. Kierowanie sprawami obronności w województwie należy do wojewody.

2. Wojewoda w ramach kierowania, o którym mowa w ust. 1, wykonuje zadania w zakresie i na zasadach określonych w ustawach, a w szczególności:

1) określa szczegółowe kierunki działania dla kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży, organów administracji niezespolonej oraz jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizacji zadań obronnych,

2) kieruje realizacją przedsięwzięć związanych z podwyższaniem gotowości obronnej państwa wykonywanych przez starostów, wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast), przedsiębiorców oraz inne jednostki organizacyjne i organizacje społeczne mające swoją siedzibę na terenie województwa,

3) koordynuje przedsięwzięcia niezbędne dla zabezpieczenia mobilizacji jednostek wojskowych i wykonywania świadczeń na rzecz obrony,

4) kieruje realizacją przedsięwzięć związanych z przygotowaniem stanowisk kierowania dla organów terenowych,

5) organizuje wykorzystanie miejscowych sił i środków na potrzeby obronności państwa i obszaru województwa, w tym ochrony ludności oraz dóbr materialnych i kultury przed środkami rażenia, jak również niesienia pomocy poszkodowanym,

6) kontroluje i ocenia wykonywanie zadań obronnych przez organy, podmioty, jednostki organizacyjne i organizacje, o których mowa w pkt 1 i 2,

7) organizuje edukację społeczeństwa dotyczącą przygotowania obronnego oraz prowadzi szkolenia i ćwiczenia obronne.”;

8) skreśla się art. 21.

Art. 36.

W ustawie z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1992 r. Nr 6, poz. 27, z 1993 r. Nr 18, poz. 82, z 1994 r. Nr 121, poz. 591 i z 1995 r. Nr 154, poz. 791) w art. 10 skreśla się wyrazy „i Komitet Obrony Kraju”.

Art. 37.

W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 56 i Nr 102, poz. 474, z 1997 r. Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 oraz z 2001 r. Nr 123, poz. 1353 i Nr 154, poz. 1800) dotychczasową treść art. 8 oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego odpowiada za organizację i przygotowanie do działań organu dowodzenia i stanowiska dowodzenia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych.”.

Art. 38.

Tracą moc:

- 1) dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z 1982 r. Nr 3, poz. 18 oraz z 1989 r. Nr 34, poz. 178);

- 2) ustawa z dnia 25 stycznia 1982 r. o szczególnej regulacji prawnej w okresie stanu wojennego (Dz. U. Nr 3, poz. 18 i Nr 41, poz. 272 oraz z 1983 r. Nr 66, poz. 297);
- 3) ustawa z dnia 18 grudnia 1982 r. o szczególnej regulacji prawnej w okresie zawieszenia stanu wojennego (Dz. U. Nr 41, poz. 273 oraz z 1983 r. Nr 66, poz. 297).

Art. 39.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

USTAWA
z dnia 21 czerwca 2002 r.
o stanie wyjątkowym

(tekst jednolity)

Rozdział 1
PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1.

Ustawa określa tryb wprowadzenia i zniesienia stanu wyjątkowego, a także zasady działania organów władzy publicznej oraz zakres, w jakim mogą być ograniczone wolności i prawa człowieka i obywatela w czasie stanu wyjątkowego.

Art. 2.

1. W sytuacji szczególnego zagrożenia konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego, w tym powodowanego działaniami terrorystycznymi, które nie może być usunięte poprzez użycie zwykłych środków konstytucyjnych, Rada Ministrów może podjąć uchwałę o skierowaniu do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o wprowadzenie stanu wyjątkowego.

2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, Rada Ministrów określa przyczyny wprowadzenia i niezbędny czas trwania stanu wyjątkowego oraz obszar, na jakim stan wyjątkowy powinien być wprowadzony, a także odpowiednio do stopnia i charakteru zagrożenia, w zakresie dopuszczalnym niniejszą ustawą, rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela.

Art. 3.

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie rozpatruje wniosek, o którym mowa w art. 2 ust. 1, a następnie wydaje rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wyjątkowego na czas oznaczony nie dłuższy niż 90 dni lub postanowiła odmówić wydania takiego rozporządzenia. Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu wyjątkowego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przedstawia Sejmowi w ciągu 48 godzin od jego podpisania.

2. W rozporządzeniu o wprowadzeniu stanu wyjątkowego określa się przyczyny wprowadzenia, czas trwania i obszar, na jakim wprowadza się stan wyjątkowy oraz, w

zakresie dopuszczalnym niniejszą ustawą, rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela.

Art. 4.

1. Stan wyjątkowy obowiązuje od dnia ogłoszenia rozporządzenia, o którym mowa w art. 3 ust. 1, w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
2. W przypadku uchylenia rozporządzenia, o którym mowa w art. 3 ust. 1, przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, uchwałą Sejmu w tej sprawie niezwłocznie ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wprowadzeniu stanu wyjątkowego oraz inne akty prawne dotyczące tego stanu podaje się do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia właściwego wojewody, przez rozplakatowanie w miejscach publicznych, a także w sposób zwyczajowo przyjęty na danym obszarze.

Art. 5.

1. Jeżeli pomimo zbliżającego się upływu czasu, na jaki został wprowadzony stan wyjątkowy nie ustały przyczyny wprowadzenia tego stanu oraz nie zostało przywrócone normalne funkcjonowanie państwa, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może, w drodze rozporządzenia, przedłużyć czas trwania stanu wyjątkowego na okres nie dłuższy niż 60 dni.
2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, znosi stan wyjątkowy przed upływem czasu, na jaki został wprowadzony, jeżeli ustaną przyczyny wprowadzenia tego stanu oraz zostanie przywrócone normalne funkcjonowanie państwa.
3. Przepisy art. 2-4 stosuje się odpowiednio do rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1.
4. Przepisy art. 4 ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio do rozporządzenia, o którym mowa w ust. 2.

Art. 6.

Redaktorzy naczelni dzienników oraz nadawcy programów radiowych i telewizyjnych są obowiązani do niezwłocznego, nieodpłatnego podania do publicznej wiadomości rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wprowadzeniu stanu wyjątkowego i innych aktów prawnych dotyczących tego stanu, przekazanych im przez wojewodę właściwego ze względu na siedzibę redakcji lub nadawcy.

Art. 7.

Minister właściwy do spraw zagranicznych notyfikuje Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy wprowadzenie i zniesienie stanu wyjątkowego.

Rozdział 2

ZASADY DZIAŁANIA ORGANÓW WŁADZY PUBLICZNEJ

Art. 8.

W czasie stanu wyjątkowego organy władzy publicznej działają w dotychczasowych strukturach organizacyjnych państwa i w ramach przysługujących im kompetencji, z zastrzeżeniem przepisów niniejszej ustawy.

Art. 9.

Działania przywracające konstytucyjny ustrój państwa, bezpieczeństwo obywateli lub porządek publiczny, a w szczególności koordynację i kontrolę funkcjonowania administracji rządowej i samorządowej wykonują:

- 1) Prezes Rady Ministrów – w przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze większym niż obszar jednego województwa,
- 2) właściwy wojewoda – w przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego na obszarze lub części obszaru jednego województwa.

Art. 10.

Prezes Rady Ministrów jest obowiązany do informowania na bieżąco Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o skutkach wprowadzenia stanu wyjątkowego oraz o rodzaju i rezultatach działań podejmowanych w celu przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa.

Art. 11.

1. W czasie stanu wyjątkowego Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może postanowić o użyciu oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa, jeżeli dotychczas zastosowane siły i środki zostały wyczerpane.

2. Użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w ust. 1, nie może zagrozić ich zdolności do realizacji zadań wynikających z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ratyfikowanych umów międzynarodowych.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej pozostają pod dowództwem przełożonych służbowych i wykonują zadania wyznaczone przez Ministra Obrony Narodowej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych. Żołnierzom wyznaczonym do tych oddziałów i pododdziałów przysługują, w zakresie niezbędnym do wykonania ich zadań, uprawnienia policjantów określone w art. 15-17 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 i Nr 19, poz. 185).

4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowe zasady użycia oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w czasie stanu wyjątkowego, uwzględniając stopień i rodzaj zagrożeń stanowiących przyczyny wprowadzenia i trwania stanu wyjątkowego.

Art. 12.

1. Jeżeli organy gminy, powiatu lub samorządu województwa nie wykazują dostatecznej skuteczności w wykonywaniu zadań publicznych lub w realizacji działań wynikających z przepisów o wprowadzeniu stanu wyjątkowego, Prezes Rady Ministrów, na wniosek właściwego wojewody, może zawiesić te organy do czasu zniesienia stanu wyjątkowego lub na czas określony i ustanowić w ich miejsce zarząd komisaryczny sprawowany przez komisarza rządowego.

2. Komisarza rządowego powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek wojewody.

3. Komisarz rządowy z dniem powołania przejmuje wykonywanie zadań i kompetencji zawieszonych organów gminy, powiatu lub samorządu województwa.

4. Stan zawieszenia organów gminy, powiatu lub samorządu województwa ustaje z upływem czasu określonego przez Prezesa Rady Ministrów oraz z mocy prawa z dniem zniesienia stanu wyjątkowego.

Art. 13.

W czasie stanu wyjątkowego organy porządku i bezpieczeństwa publicznego mogą w celu przywrócenia porządku publicznego wkroczyć na teren szkoły wyższej bez wezwania przez rektora, którego należy niezwłocznie o tym zawiadomić.

Art. 14.

Decyzje wydane przez organy władzy publicznej na podstawie niniejszej ustawy lub przepisów wykonawczych podlegają natychmiastowemu wykonaniu. Przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3

ZAKRES OGRANICZEŃ WOLNOŚCI I PRAW CZŁOWIEKA I OBYWATELA

Art. 15.

1. Na obszarze, na którym został wprowadzony stan wyjątkowy, ograniczeniom wolności i praw człowieka i obywatela podlegają wszystkie osoby fizyczne zamieszkałe lub przebywające tam chociażby czasowo. Ograniczenia te stosuje się odpowiednio wobec osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, mających siedzibę lub prowadzących działalność na obszarze objętym stanem wyjątkowym.

2. Rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela określone w rozporządzeniach, o których mowa w art. 3 ust. 1 i art. 5 ust. 1, powinny odpowiadać charakterowi oraz intensywności zagrożeń stanowiących przyczynę wprowadzenia stanu wyjątkowego, a także zapewnić skuteczne przywrócenie normalnego funkcjonowania państwa.

Art. 16.

1. W czasie stanu wyjątkowego mogą być zawieszane prawa do:

- 1) organizowania i przeprowadzania wszelkiego rodzaju zgromadzeń,
- 2) organizowania i przeprowadzania imprez masowych oraz prowadzonych w ramach działalności kulturalnej imprez artystycznych i rozrywkowych, nie będących imprezami masowymi,
- 3) strajków pracowniczych i innych form protestu w odniesieniu do określonych kategorii pracowników lub w określonych dziedzinach,
- 4) strajków i innych niż strajki form akcji protestacyjnych rolników,
- 5) akcji protestacyjnych studentów organizowanych przez studenckie samorządy, stowarzyszenia lub organizacje,
- 6) zrzeszania się poprzez:
 - a) ustanowienie zakazu tworzenia i rejestracji nowych stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, organizacji pracodawców, ruchów obywatelskich oraz innych dobrowolnych zrzeszeń i fundacji,
 - b) nakazanie okresowego zaniechania działalności zarejestrowanych stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społeczno-zawodowych rolników, organizacji pracodawców, ruchów obywatelskich oraz innych dobrowolnych zrzeszeń i fundacji, których działalność może zwiększyć zagrożenie konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego.

2. Przepis ust. 1 pkt 1 nie dotyczy zgromadzeń organizowanych przez kościoły inne związki wyznaniowe oraz organizacje religijne działające w obrębie świątyń, budynków kościelnych, w innych pomieszczeniach służących organizowaniu i publicznemu sprawowaniu kultu, a także zgromadzeń organizowanych przez organy państwa lub organy samorządu terytorialnego.

3. Pozwolenia na zbiórki publiczne na obszarze, na którym wprowadzono stan wyjątkowy mogą być udzielane tylko wówczas, gdy w ocenie organu właściwego do udzielania pozwolenia przeprowadzenie zbiórki nie utrudni realizacji celów wprowadzenia stanu wyjątkowego.

Art. 17.

1. W czasie stanu wyjątkowego może być odosobniona osoba mająca ukończone 18 lat, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że pozostając na wolności będzie prowadziła działalność zagrażającą konstytucyjnemu ustrojowi państwa, bezpieczeństwu obywateli lub porządkowi publicznemu albo gdy odosobnienie jest niezbędne dla zapobieżenia popełnienia czynu karalnego lub uniemożliwienia ucieczki po jego popełnieniu. Nie narusza to immunitetów wynikających z odrębnych przepisów.

2. Odosobniona może być również osoba, która ukończyła 17 lat, jeżeli przeprowadzona uprzednio z nią rozmowa ostrzegawcza okazała się nieskuteczna.

3. Odosobnienie następuje na podstawie decyzji wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu stałego lub czasowego osoby odosobnionej i jest wykonywane przez właściwego komendanta wojewódzkiego Policji, w drodze zatrzymania tej osoby i przymusowego doprowadzenia do ośrodka odosobnienia podległego Ministrowi Sprawiedliwości.

4. Wojewoda, o którym mowa w ust. 3, wszczyna postępowanie w sprawach odosobnienia na wniosek właściwych organów prokuratury, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej lub Wojskowych Służb Informacyjnych.

5. Decyzję w sprawie odosobnienia doręcza się osobie odosobnionej niezwłocznie, nie później niż w ciągu 48 godzin od chwili jej wydania. Decyzję tę uchyla się niezwłocznie, jeżeli ustaną przyczyny uzasadniające odosobnienie.

6. Decyzje w sprawach odosobnienia są ostateczne i mogą być zaskarżone bezpośrednio do sądu administracyjnego w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach, z tym że sąd wyznacza rozprawę w terminie 7 dni od daty otrzymania skargi. Nie stosuje się przepisów art. 52 § 3 i 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1720).

7. W czasie odosobnienia nie może być rozwiązany stosunek pracy z osobą odosobnioną, chyba że przed odosobnieniem zaistniały z jej winy okoliczności uzasadniające rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia. Termin do wniesienia środków prawnych przeciwko rozwiązaniu stosunku pracy liczy się w tych przypadkach od dnia zakończenia odosobnienia.

8. Do pobytu osób odosobnionych w ośrodkach odosobnienia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu karnego wykonawczego dotyczące praw i obowiązków tymczasowo aresztowanych, wykonywania tymczasowego aresztowania oraz nadzoru penitencjarnego.

9. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi ośrodki odosobnienia z uwzględnieniem odpowiedniego stopnia zabezpieczenia ośrodków oraz izolacji odosobnionych.

Art. 18.

1. Na obszarze obowiązywania stanu wyjątkowego na osobę, która ukończyła 18 lat, przebywającą w miejscu publicznym może być nałożony obowiązek posiadania przy sobie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość, a na osobę uczącą się, która nie ukończyła 18 lat – legitymacji szkolnej.

2. W czasie stanu wyjątkowego mogą być wprowadzone nakazy lub zakazy:

- 1) przebywania lub opuszczania w ustalonym czasie oznaczonych miejsc, obiektów i obszarów,
- 2) uzyskania zezwolenia organów administracji publicznej na zmianę miejsca pobytu stałego i czasowego,

- 3) zgłoszenia w ustalonym terminie organom ewidencji ludności lub Policji przybycia do określonej miejscowości,
- 4) utrwalania przy pomocy środków technicznych wyglądu lub innych cech określonych miejsc, obiektów lub obszarów.

Art. 19.

1. W czasie stanu wyjątkowego na wezwanie organów prokuratury, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej lub Wojskowych Służb Informacyjnych, osoba mająca ukończone 17 lat jest obowiązana do udziału we wskazanym miejscu w rozmowie ostrzegawczej. Wezwanie to może być przekazane w dowolnej udokumentowanej formie.

2. Do udziału w rozmowie ostrzegawczej można wezwać tylko taką osobę, co do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że nie będzie przestrzegać porządku prawnego.

3. Jeżeli osoba wezwana na rozmowę ostrzegawczą nie zgłosi się dobrowolnie na wskazane miejsce, a fakt otrzymania wezwania nie budzi wątpliwości, może być przymusowo doprowadzona przez organ wzywający.

4. Jeżeli podejrzenie, o którym mowa w ust. 2, dotyczy osoby nie mającej ukończonych 17 lat, wezwanie przekazuje się i przeprowadza rozmowę ostrzegawczą z rodzicami lub rodzicem albo opiekunem prawnym tej osoby. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

5. Rozmowa ostrzegawcza polega na udzieleniu pouczenia o prawnych i osobistych skutkach nieprzestrzegania porządku prawnego oraz niestosowania się do ustalonych na czas stanu wyjątkowego ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela. Osoby obecne przy rozmowie potwierdzają przebieg rozmowy podpisami na protokole.

6. W przypadku określonym w ust. 4, rozmowa ostrzegawcza odbywa się w obecności osoby, której podejrzenie dotyczy, jeżeli takie jest życzenie rodzica lub opiekuna tej osoby.

Art. 20.

1. W czasie stanu wyjątkowego może być wprowadzona:

- 1) cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu obejmująca materiały prasowe w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. z 1984 r. Nr 5, poz. 24, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 187, z 1990 r. Nr 29, poz. 173, z 1991 r. Nr 100, poz. 442, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770, z 1999 r. Nr 90, poz. 999 oraz z 2001 r. Nr 112, poz. 1198, z zastrzeżeniem ust. 7,
- 2) kontrola zawartości przesyłek, listów, paczek i przekazów przekazywanych w ramach usług pocztowych o charakterze powszechnym lub usług kurierskich,
- 3) kontrola treści korespondencji telekomunikacyjnej i rozmów telefonicznych lub sygnałów przesyłanych w sieciach telekomunikacyjnych,
- 4) emisja sygnałów uniemożliwiających nadawanie lub odbiór przekazów radiowych, telewizyjnych lub dokonywanych poprzez urządzenia i sieci

telekomunikacyjne, których treść może zwiększyć zagrożenie konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego,

2. Funkcję organów cenzury i kontroli pełnią właściwi wojewodowie, którzy mogą nakazać organom administracji publicznej działającym na obszarze województwa wykonywanie czynności technicznych, niezbędnych do prowadzenia cenzury lub kontroli.

3. Organy cenzury i kontroli są uprawnione do zatrzymywania w całości lub w części publikacji, przesyłek pocztowych i kurierskich oraz korespondencji telekomunikacyjnej, a także do przerywania rozmów telefonicznych i transmisji sygnałów przesyłanych w sieciach telekomunikacyjnych, jeżeli ich zawartość lub treść może zwiększyć zagrożenie konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego.

4. Zatrzymane publikacje, przesyłki lub korespondencję telekomunikacyjną doręcza się adresatom po zniesieniu stanu wyjątkowego, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Zatrzymane publikacje, przesyłki pocztowe i kurierskie oraz korespondencję telekomunikacyjną, których treść lub zawartość pochodzi z przestępstwa, była przeznaczona do popełnienia przestępstwa albo została objęta zakazem posiadania, organ cenzury i kontroli przekazuje, niezwłocznie a najpóźniej bezpośrednio po zniesieniu stanu wyjątkowego, organom właściwym do prowadzenia postępowania karnego lub orzeczenia przepadku rzeczy.

6. Decyzja organów cenzury i kontroli są ostateczne i mogą być zaskarżone bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Nie stosuje się przepisu art. 34 ust. 3 ustawy o Naczelnym Sądzie Administracyjnym.

7. Cenzura prewencyjna nie obejmuje należących do kościołów i innych związków wyznaniowych, środków społecznego przekazu, stanowiących źródła informacji na temat religii i służących wypełnianiu funkcji religijnych.

8. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) tryb postępowania organów cenzury i kontroli uwzględniając potrzebę zapewnienia sprawności i szybkości działania,
- 2) organy właściwe w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 4, oraz tryb postępowania tych organów uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawności stosowanych metod i technik działania.

Art. 21.

W czasie stanu wyjątkowego mogą być wprowadzone ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w zakresie:

- 1) dostępu do towarów konsumpcyjnych, poprzez całkowitą lub częściową reglamentację zaopatrzenia ludności,
- 2) wolności działalności gospodarczej, poprzez nakazanie okresowego zaniechania prowadzenia działalności gospodarczej określonego rodzaju albo ustanowienie obowiązku uzyskania zezwolenia na rozpoczęcie działalności gospodarczej określonego rodzaju,

- 3) działalności edukacyjnej, poprzez okresowe zawieszenie zajęć dydaktycznych w szkołach wyłącznie ze szkołami wyższymi, z wyjątkiem szkół duchownych i seminariów duchownych,
- 4) obrotu krajowymi środkami płatniczymi, obrotu dewizowego oraz działalności kantorowej,
- 5) transportu drogowego, kolejowego i lotniczego oraz w ruchu jednostek pływających na morskich wodach wewnętrznych i na morzu terytorialnym, a także na śródlądowych drogach wodnych,
- 6) funkcjonowanie systemów łączności oraz działalności telekomunikacyjnej i pocztowej, poprzez nakazanie wyłączenia urządzeń łączności lub zawieszenia świadczenia usług, na czas określony, a także poprzez nakazanie niezwłocznego złożenia do depozytu właściwego organu administracji rządowej radiowych i telewizyjnych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych lub ustalenie innego sposobu ich zabezpieczenia przed wykorzystaniem w sposób zagrażający konstytucyjnemu ustrojowi państwa, bezpieczeństwu obywateli albo porządkowi publicznemu,
- 7) prawa posiadania broni palnej, amunicji i materiałów wybuchowych oraz innych rodzajów broni lub określonych przedmiotów, poprzez nakazanie niezwłocznego złożenia do depozytu właściwego organu administracji rządowej albo zakazanie noszenia,
- 8) dostępu do informacji publicznej.

Art. 22.

1. Rada Ministrów, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 określa, w drodze rozporządzeń, szczegółowy tryb i sposoby oraz obszarowy, podmiotowy i przedmiotowy zakres wprowadzenia i stosowania ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela ustalonych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w rozporządzeniach, o których mowa w art. 3 ust. 1 i art. 5 ust. 1, uwzględniając w możliwym stopniu minimalizację indywidualnych i społecznych uciążliwości wynikających ze stosowania tych ograniczeń.

2. Jeżeli stan wyjątkowy został wprowadzony na obszarze jednego województwa lub jego części, określone w ust. 1 kompetencje Rady Ministrów przejmuje właściwy wojewoda.

3. Określone w art. 21 ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela ustalone przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w rozporządzeniach, o których mowa w art. 3 ust. 1 i art. 5 ust. 1, wprowadza się i stosuje w drodze rozporządzeń wydawanych przez:

- 1) właściwego ministra – w przypadku jeżeli ograniczenie określone w art. 21 pkt 3 dotyczy szkół jemu podległych,
- 2) ministra właściwego do spraw finansów publicznych po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego – w przypadku ograniczenia określonego w art. 21 pkt 4,

- 3) ministrów właściwych do spraw transportu i gospodarki morskiej działających w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych – w przypadku ograniczeń określonych w art. 21 pkt 5,
- 4) ministra właściwego do spraw łączności działającego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego w odniesieniu do bankowych systemów telekomunikacyjnych – w przypadku ograniczeń określonych w art. 21 pkt 6,
- 5) ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Ministra Obrony Narodowej w odniesieniu do żołnierzy zawodowych – w przypadku ograniczeń określonych w art. 21 pkt 7,
- 6) właściwego wojewodę – w przypadku stosowania ograniczenia określonego w art. 21 pkt 3 do szkół, z wyłączeniem szkół wyższych, oraz stosowania ograniczeń określonych w art. 21 pkt 1, 2 i 5, jeżeli stan wyjątkowy wprowadzono na obszarze jednego województwa lub jego części.

4. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 3, określa się szczegółowy ryb i sposoby oraz obszarowy, podmiotowy i przedmiotowy zakres wprowadzenia i stosowania ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, uwzględniając w możliwym stopniu minimalizację indywidualnych i społecznych uciążliwości wynikających ze stosowania tych ograniczeń.

Rozdział 4

PRZEPISY KARNE

Art. 23.

1. Kto w czasie stanu wyjątkowego:

- 1) wbrew zakazowi określonemu w art. 16 ust. 1 pkt 1 organizuje lub przeprowadza zgromadzenie,
- 2) wbrew zakazowi określonemu w art. 16 ust. 1 pkt 2 organizuje lub przeprowadza imprezę masową lub inną imprezę artystyczną lub rozrywkową, nie będącą imprezą masową,
- 3) wbrew zakazowi określonemu w art. 16 ust. 1 pkt 3-5 uczestniczy w strajku lub innej akcji protestacyjnej pracowników lub rolników, albo w akcji protestacyjnej studentów zorganizowanej przez studenckie samorządy, stowarzyszenia lub organizacje,
- 4) wbrew zakazowi określonemu w art. 16 ust. 1 pkt 6 lit. a) tworzy stowarzyszenie, partię polityczną, związek zawodowy, organizację społeczno-zawodową rolników, organizację pracowników, ruch obywatelski, dobrowolne zrzeszenie lub fundację,

- 5) wbrew nakazowi określönemu w art. 16 ust. 1 pkt 6 lit. b) uczestniczy w działalności zarejestrowanego stowarzyszenia, partii politycznej, związku zawodowego, organizacji społeczno-zawodowej rolników, organizacji pracodawców, ruchu obywatelskiego, dobrowolnego zrzeszenia lub fundacji,
- 6) wbrew obowiązkwł określönemu w art. 18 ust. 1 nie posiada przy sobie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość,
- 7) wbrew nakazowi lub zakazowi określönemu w art. 18 ust. 2 pkt 1 przebywa lub nie opuszcza w ustalonym czasie oznaczonego miejsca, obiektu lub obszaru,
- 8) wbrew nakazowi określönemu w art. 18 ust. 2 pkt 2 zmienia miejsce pobytu stałego lub czasowego bez wymaganego zezwolenia,
- 9) wbrew zakazowi określönemu w art. 18 ust. 2 pkt 3 nie zgłasza w ustalonym terminie organowi ewidencji ludności lub Policji przybycia do określonej miejscowości,
- 10) wbrew zakazowi określönemu w art. 18 ust. 2 pkt 4 utrwała przy pomocy środków technicznych wygląd lub inną cechę określönego miejsca, obiektu lub obszaru,
- 11) wbrew nakazowi określönemu w art. 21 pkt 1 narusza zasady reglamentacji zaopatrzenia ludności,
- 12) wbrew obowiązkwł określönemu w art. 21 pkt 2 nie stosuje się do nakazu zaniechania prowadzenia działalności gospodarczej określönego rodzaju, albo bez wymaganego zezwolenia rozpoczyna działalność gospodarczą określönego rodzaju,
- 13) wbrew zakazowi określönemu w art. 21 pkt 3 organizuje lub przeprowadza zajęcia dydaktyczne w szkołach,
- 14) wbrew zakazowi określönemu w art. 21 pkt 4 nie stosuje się do wprowadzonych ograniczeń w obrocie krajowym środkami płatniczymi, obrocie dewizowym oraz działalności kantorowej,
- 15) wbrew obowiązkwł określönemu w art. 21 pkt 5 nie stosuje się do ograniczeń w transporcie drogowym, kolejowym lub lotniczym, albo w ruchu jednostek pływających na morskich wodach wewnętrznych, morzu terytorialnym lub na śródlądowych drogach wodnych,
- 16) wbrew obowiązkwł określönemu w art. 21 pkt 6 nie stosuje się do nakazu wyłączenia na czas określony urządzeń łączności lub zawieszenia świadczenia usług, albo nakazu niezwłocznego złożenia do depozytu radiowych i telewizyjnych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych lub innego sposobu ich zabezpieczenia,
- 17) wbrew obowiązkwł określönemu w art. 21 pkt 7 nie stosuje się do nakazu niezwłocznego złożenia do depozytu broni palnej, amunicji, materiałów wybuchowych, innych rodzajów broni lub określöných przedmiotów, albo zakazu ich noszenia,

18) wbrew obowiązкови określönemu w art. 21 pkt 8 nie stosuje się do wprowadzonych ograniczeń w dostępie do informacji publicznej – podlega karze aresztu albo grzywny.

2. Rozpoznawanie spraw, określonych w ust. 1, następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia w postępowaniu przyspieszonym.

Art. 24.

1. Niewykonane w całości lub w części do dnia zniesienia stanu wyjątkowego lub uchylenia odpowiednich ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela kary za wykroczenia wymierzone na podstawie przepisów ustawy podlegają wykonaniu.

2. Postępowania w sprawach o wykroczenia określone w niniejszej ustawie, wszczęte i niezakończone orzeczeniem kończącym postępowanie do dnia zniesienia stanu wyjątkowego lub uchylenia odpowiednich ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, prowadzi się na podstawie przepisów ustawy, a wymierzone kary podlegają wykonaniu.

3. Po zniesieniu stanu wyjątkowego postępowanie w sprawach o wykroczenia określone w niniejszej ustawie prowadzi się na zasadach ogólnych.

Rozdział 5

ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH I PRZEPISY KOŃCOWE

Art. 25.

W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205) w art. 174 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Jednostki organizacyjne, o którym mowa w ust. 1 i 2, Rada Ministrów może objąć militaryzacją również w razie wprowadzenia stanu wyjątkowego na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”.

Art. 26.

Traci moc ustawa z dnia 5 grudnia 1983 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. NR 66, poz. 297, z 1989 r. Nr 34, poz. 178 oraz z 1997 r. Nr 81, poz. 512 i Nr 88, poz. 554).

Art. 27.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 113, poz. 984, Nr 115, poz. 996, Nr 153, poz. 1271, Nr 176, poz. 1457 i Nr 200, poz. 1688.

USTAWA
z dnia 6 kwietnia 1990 r.
o Policji

(wyciąg)

Rozdział 1
PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1.

1. Tworzy się Policję jako umundurowaną i uzbrojoną formację służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

1a. Nazwa „Policja” przysługuje wyłącznie formacji, o której mowa w ust. 1.

2. Do podstawowych zadań Policji należą:

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- 2) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania,
- 3) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- 4) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców,
- 5) nadzór nad strażami gminnymi (miejskimi) oraz nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi w zakresie określonym w odrębnych przepisach,

- 6) kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych,
- 7) współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów,
- 8) gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych,
- 9) prowadzenie Krajowego Systemu Informatycznego.

3. Policja realizuje także zadania wynikające z umów i porozumień międzynarodowych, na zasadach i w zakresie w nich określonych.

Art. 2.

Zadania przewidziane dla Policji wykonują w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz w stosunku do żołnierzy Żandarmerii Wojskowej i wojskowe organy porządkowe, w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 3.

Wojewoda oraz wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta sprawujący władzę administracji ogólnej oraz organy gminy, powiatu i samorządu województwa wykonują zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego na zasadach określonych w ustawach.

Rozdział 2

ORGANIZACJA POLICJI

Art. 4.

1. Policja składa się z następujących rodzajów służb: kryminalnej, prewencyjnej oraz wspomagającej działalność Policji w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym.

2. W skład Policji wchodzi policja sądowa. Szczegółowy zakres zadań i zasady organizacji policji sądowej określa, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw sprawiedliwości.

3. W skład Policji wchodzi również:

- 1) Wyższa Szkoła Policji, ośrodki szkolenia i szkoły policyjne,
- 2) wyodrębnione oddziały prewencji i pododdziały antyterrorystyczne,
- 3) jednostki badawczo-rozwojowe.

4. Komendant Główny Policji, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, może powoływać, w uzasadnionych przypadkach, inne niż wymienione w ust. 1 rodzaje służb, określając ich właściwość terytorialną, organizację i zakres działania.

Art. 5.

1. Centralnym organem administracji rządowej, właściwym w sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, jest Komendant Główny Policji, podległy ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Komendant Główny Policji jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Policji, zwanych dalej „policjantami”.

3. Komendanta Głównego Policji powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 6.

1. Organami administracji rządowej na obszarze województwa w sprawach, o których mowa w art. 5 ust. 1, są:

- 1) wojewoda przy pomocy komendanta wojewódzkiego Policji działającego w jego imieniu albo komendant wojewódzki Policji działający w imieniu własnym w sprawach:
 - a) wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych i czynności z zakresu ścigania wykroczeń,
 - b) wydawania indywidualnych aktów administracyjnych, jeżeli ustawy tak stanowią,
- 2) komendant powiatowy (miejski) Policji,
- 3) komendant komisariatu Policji.

2. Terytorialny zasięg działania organów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, odpowiada zasadniczemu podziałowi administracyjnemu Państwa, z zastrzeżeniem ust. 3-5.

3. Wyłącza się z terytorialnego zasięgu działania komendanta wojewódzkiego Policji właściwego dla województwa mazowieckiego obszar m. st. Warszawy oraz powiatów: grodzkiego, legionowskiego, mińskiego, nowodworskiego, otwockiego, piaseczyńskiego, pruszkowskiego, warszawskiego zachodniego i wołomińskiego.

4. Komendant Stołeczny Policji wykonuje na obszarze, o którym mowa w ust. 3, zadania i kompetencje odpowiadające zadaniom i kompetencjom komendanta wojewódzkiego Policji.

Art. 6b.

1. Komendanta wojewódzkiego Policji powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Policji złożony po zasięgnięciu opinii wojewody.

2. Komendanta Stołecznego Policji powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Policji złożony po zasięgnięciu opinii wojewody oraz opinii Prezydenta m. st. Warszawy.

Art. 6c.

1. Komendanta powiatowego (miejskiego) Policji powołuje i odwołuje komendant wojewódzki Policji, po zasięgnięciu opinii starosty. Przepisu art. 35 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271) nie stosuje się.

Art. 6d.

1. Komendanta komisariatu Policji powołuje komendant powiatowy (miejski) Policji po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie wójta (burmistrza lub prezydenta miasta) lub wójtów.

Art. 6f.

Komendant wojewódzki Policji oraz komendant powiatowy (miejski) Policji są przełożonymi policjantów na terenie swojego działania.

Art. 6g.

Komendant Główny Policji, komendant wojewódzki Policji, komendant powiatowy (miejski) Policji wykonują swoje zadania przy pomocy podległych im komend, a komendant komisariatu Policji - przy pomocy komisariatu.

Art. 7.

1. Komendant Główny Policji określa:

- 1) szczegółowe zasady organizacji i zakres działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji,
- 2) metody i formy wykonywania zadań przez poszczególne służby policyjne, w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy,
- 3) (skreślony),
- 4) szczegółowe zasady szkolenia strażników gminnych (miejskich),
- 4a) programy szkoleń zawodowych policjantów,
- 5) szczegółowe zasady szkolenia zwierząt wykorzystywanych do realizacji zadań Policji, a także normy ich wyżywienia,
- 6) szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby, po konsultacji z Państwową Inspekcją Pracy.

2. Komendant wojewódzki Policji określa właściwość terytorialną komisariatów Policji na terenie swojego działania.

3. Komendant Główny Policji może tworzyć ośrodki szkolenia i szkoły policyjne oraz określa ich programy nauczania.

4. Regulaminy komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji ustala właściwy dla nich komendant Policji w porozumieniu z właściwym przełożonym. Regulamin komendy wojewódzkiej Policji nie stanowi części regulaminu urzędu wojewódzkiego.

Art. 8.

1. Komendant wojewódzkiej Policji w porozumieniu z Komendantem Głównym Policji tworzy, w razie potrzeby, komisariat kolejowy, wodny, lotniczy lub inny komisariat specjalistyczny. Komendanci komisariatów specjalistycznych podlegają właściwemu terytorialnie komendantowi wojewódzkiemu Policji.

2. Komendanta komisariatu specjalistycznego Policji powołuje i odwołuje komendant wojewódzkiej Policji.

Art. 8a.

1. Komendant powiatowy (miejski) Policji może tworzyć rewiry dzielnicowych oraz posterunki Policji na zasadach określonych przez Komendanta Głównego Policji.

Art. 10.

1. Komendanci Policji, z zastrzeżeniem ust. 1a, składają roczne sprawozdania ze swojej działalności, a także informacje o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego właściwym wojewodom, starostom, wójtom (burmistrzom lub prezydentom miast), a także radom powiatu i radom gmin. W razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego sprawozdania i informacje składa się tym organom niezwłocznie na każde ich żądanie.

1a. Komendant Stołeczny Policji składa sprawozdanie, a także informacje, o których mowa w ust. 1, Wojewodzie Mazowieckiemu oraz, w zakresie dotyczącym działalności Policji na obszarze m.st. Warszawy, Prezydentowi m.st. Warszawy i Radzie m.st. Warszawy. Komendanci rejonowi Policji nie składają odrębnych sprawozdań.

2. W zakresie wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców sprawozdania i informacje, o których mowa w ust. 1, mogą być przekazywane wyłącznie sądom i prokuratorom, na ich żądanie.

3. Rada powiatu (miasta) oraz rada gminy na podstawie sprawozdań i informacji, o których mowa w ust. 1, może określić, w drodze uchwały, istotne dla wspólnoty samorządowej zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

4. Uchwała, o której mowa w ust. 3, nie może dotyczyć wykonania konkretnej czynności służbowej ani określać sposobu wykonywania zadań przez Policję.

5. Komendanci powiatowi (miejscy) Policji są obowiązani udostępniać komisji bezpieczeństwa i porządku, na żądanie jej przewodniczącego, dokumenty i informacje dotyczące pracy Policji na terenie powiatu, z wyjątkiem akt personalnych pracowników i funkcjonariuszy, materiałów operacyjno-rozpoznawczych lub dochodzeniowo-śledczych oraz akt w indywidualnych sprawach administracyjnych.

Art. 11.

1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta może żądać od właściwego komendanta Policji przywrócenia stanu zgodnego z porządkiem prawnym lub podjęcia działań zapobiegających naruszeniu prawa, a także zmierzających do usunięcia zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.
2. Żądanie, o którym mowa w ust. 1, nie może dotyczyć czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych oraz czynności z zakresu ścigania wykroczeń. Żądanie to nie może dotyczyć wykonania konkretnej czynności służbowej ani określać sposobu wykonania zadania przez Policję.
3. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta ponoszą wyłączną odpowiedzialność za treść żądania, o którym mowa w ust. 1.
4. Żądanie, o którym mowa w ust. 1, przekazane ustnie wymaga potwierdzenia na piśmie.
5. Właściwy komendant Policji niezwłocznie przedkłada sprawę komendantowi Policji wyższego stopnia, jeżeli nie jest w stanie wykonać żądania, o którym mowa w ust. 1.
6. Żądanie, o którym mowa w ust. 1, naruszające prawo jest nieważne. O nieważności żądania stwierdza wojewoda.

Rozdział 3

ZAKRES UPRAWNIEŃ POLICJI

Art. 14.

1. W granicach swych zadań Policja w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń wykonuje czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe.
2. Policja wykonuje również czynności na polecenie sądu, prokuratora, organów administracji państwowej i samorządu terytorialnego w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych ustawach.
3. Policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.
4. Policja w celu realizacji ustawowych zadań może korzystać z danych o osobie, w tym również w formie zapisu elektronicznego, uzyskanych przez inne organy, służby i instytucje państwowe w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz przetwarzając je w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 50, poz. 580 i Nr 116, poz. 1216 oraz z 2001 r. Nr 42, poz. 474, Nr 49, poz. 509 i Nr 100, poz. 1087), bez wiedzy i zgody osoby, której dane te dotyczą.

5. Administrator danych, o których mowa w ust. 4, jest obowiązany udostępnić dane osobowe, z zastrzeżeniem ust. 7, na podstawie imiennego upoważnienia Komendanta Głównego Policji, komendantów wojewódzkich Policji lub uprawnionego policjanta, okazanego przez policjanta wraz z legitymacją służbową. Fakt udostępnienia tych danych podlega ochronie na podstawie ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 11, poz. 95, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 39, poz. 462 oraz z 2001 r. Nr 22, poz. 247, Nr 27, poz. 298, Nr 56, poz. 580, Nr 110, poz. 1189, Nr 123, poz. 1353 i Nr 154, poz. 1800).

5a. Policja może, w zakresie koniecznym do wykonywania jej ustawowych zadań, korzystać z informacji kryminalnej zgromadzonej w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych.

Art. 15.

1. Policjanci wykonując czynności, o których mowa w art. 14, mają prawo:

- 1) legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości,
- 2) zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw,
- 2a) zatrzymywania osób pozbawionych wolności, które na podstawie zezwolenia właściwego organu opuściły areszt śledczy albo zakład karny i w wyznaczonym terminie nie powróciły do niego,
- 3) zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia,
- 4) przeszukiwania osób i pomieszczeń w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw,
- 5) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży i sprawdzania ładunku w portach i na dworcach oraz w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego, w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,
- 5a) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych, a w przypadku czynności operacyjno-rozpoznawczych i administracyjno-porządkowych podejmowanych na podstawie ustawy - także i dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom,
- 6) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej; wymienione instytucje, organy i jednostki obowiązane są, w zakresie swojego działania, do udzielenia tej pomocy, w zakresie obowiązujących przepisów prawa,
- 7) zwracania się o niezbędną pomoc do innych jednostek gospodarczych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa,

- 8) dokonywania kontroli rodzaju używanego paliwa przez pobranie próbek paliwa ze zbiornika pojazdu mechanicznego.
2. Osobie zatrzymanej na podstawie ust. 1 pkt 3 przysługują uprawnienia przewidziane dla osoby zatrzymanej w Kodeksie postępowania karnego.
3. Zatrzymanie osoby może być zastosowane tylko wówczas, gdy inne środki okazały się bezcelowe lub nieskuteczne.
4. Osoba zatrzymana, o której mowa w ust. 1 pkt 3, może być okazywana, fotografowana lub daktyloskopowana tylko wtedy, gdy jej tożsamości nie można ustalić w inny sposób.
5. Osobę zatrzymaną należy niezwłocznie poddać - w razie uzasadnionej potrzeby - badaniu lekarskiemu lub udzielić jej pierwszej pomocy medycznej.
6. Czynności wymienione w ust. 1 powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostają podjęte.
7. Na sposób prowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1, przysługuje zażalenie do miejscowo właściwego prokuratora.

Art. 16.

1. W razie niepodporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom organów Policji lub jej funkcjonariuszy, policjanci mogą stosować następujące środki przymusu bezpośredniego:

- 1) fizyczne, techniczne i chemiczne środki służące do obezwładniania bądź konwojowania osób oraz do zatrzymywania pojazdów,
- 2) pałki służbowe,
- 3) wodne środki obezwładniające,
- 4) psy i konie służbowe,
- 5) pociski niepenetracyjne, miotane z broni palnej.

2. Policjanci mogą stosować jedynie środki przymusu bezpośredniego odpowiadające potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

Art. 17.

1. Jeżeli środki przymusu bezpośredniego, wymienione w art. 16 ust. 1, okazały się niewystarczające lub ich użycie, ze względu na okoliczności danego zdarzenia, nie jest możliwe, policjant ma prawo użycia broni palnej wyłącznie:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność policjanta lub innej osoby oraz w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,

- 2) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu, zdrowiu lub wolności policjanta albo innej osoby,
- 3) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną policjantowi lub innej osobie uprawnionej do posiadania broni palnej,
- 4) w celu odparcia niebezpiecznego bezpośredniego, gwałtownego zamachu na obiekty i urządzenia ważne dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, na siedziby naczelnych organów władzy, naczelnych i centralnych organów administracji państwowej albo wymiaru sprawiedliwości, na obiekty gospodarki lub kultury narodowej oraz na przedstawicielstwa dyplomatyczne i urzędy konsularne państw obcych albo organizacji międzynarodowych, a także na obiekty dozorowane przez uzbrojoną formację ochronną utworzoną na podstawie odrębnych przepisów,
- 5) w celu odparcia zamachu na mienie, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności człowieka,
- 6) w bezpośrednim pościgu za osobą, wobec której użycie broni było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1-3 i 5, albo za osobą, wobec której istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia zabójstwa, zamachu terrorystycznego, uprowadzenia osoby w celu wymuszenia okupu lub określonego zachowania, rozbój, kradzieży rozbójniczej, wymuszenia rozbójniczego, umyślnego ciężkiego uszkodzenia ciała, zgwałcenia, podpalenia lub umyślnego spowodowania w inny sposób niebezpieczeństwa powszechnego dla życia albo zdrowia,
- 7) w celu ujęcia osoby, o której mowa w pkt 6, jeśli schroniła się ona w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności towarzyszących wynika, że może użyć broni palnej lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu lub zdrowiu,
- 8) w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na konwój ochraniający osoby, dokumenty zawierające wiadomości stanowiące tajemnicę państwową, pieniądze albo inne przedmioty wartościowe,
- 9) w celu ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności, jeśli:
 - a) ucieczka osoby pozbawionej wolności stwarza zagrożenie dla życia albo zdrowia ludzkiego,
 - b) istnieje uzasadnione podejrzenie, że osoba pozbawiona wolności może użyć broni palnej, materiałów wybuchowych lub niebezpiecznego narzędzia,
 - c) pozbawienie wolności nastąpiło w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem popełnienia przestępstw, o których mowa w pkt 6.

2. W działaniach oddziałów i pododdziałów zwartych Policji użycie broni palnej może nastąpić tylko na rozkaz ich dowódcy.

3. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni palnej.

Art. 18.

1. W razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego, zwłaszcza poprzez sprowadzenie:

- 1) niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli,
- 2) bezpośredniego zagrożenia dla mienia w znacznych rozmiarach,
- 3) bezpośredniego zagrożenia obiektów lub urządzeń, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 4,

Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego lub przywrócenia porządku publicznego, może zarządzić użycie uzbrojonych oddziałów lub pododdziałów Policji.

2. W przypadkach niecierpiących zwłoki decyzję, o której mowa w ust. 1, podejmuje minister właściwy do spraw wewnętrznych, zawiadamiając o niej niezwłocznie Prezesa Rady Ministrów.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, gdy użycie uzbrojonych oddziałów i pododdziałów Policji okaże się niewystarczające, mogą być użyte do pomocy, na podstawie decyzji Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wydanej na wniosek Prezesa Rady Ministrów, oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 18a.

1. W razie klęski żywiołowej lub nadzwyczajnego zagrożenia środowiska, gdy siły Policji są niewystarczające do wykonania ich zadań w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych uzgodniony z Ministrem Obrony Narodowej, może zarządzić użycie żołnierzy Żandarmerii Wojskowej do udzielania pomocy Policji.

2. W wypadku, o którym mowa w ust. 1, żołnierzom Żandarmerii Wojskowej przysługują, w zakresie niezbędnym do wykonania ich zadań, wobec wszystkich osób, uprawnienia policjantów, określone w art. 15-17. Korzystanie z tych uprawnień następuje na zasadach i w trybie określonym dla policjantów.

Art. 19.

1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, podejmowanych przez Policję w celu zapobieżenia, wykrycia, ustalenia sprawców, a także uzyskania i utrwalenia dowodów ściganych z oskarżenia publicznego, umyślnych przestępstw:

- 1) przeciwko życiu, określonych w art. 148-150 Kodeksu karnego,
- 2) określonych w art. 134, art. 135 § 1, art. 136 § 1, art. 156 § 1 i 3, art. 163 § 1 i 3, art. 164 § 1, art. 165 § 1 i 3, art. 166, 167, 173 § 1 i 3, art. 189, 204 § 4, art. 223, 228, 229, 232, 245, 246, 252 § 1-3, art. 253, 258, 269, 280-282, 285 § 1, art. 286, 296, 299 § 1-6 oraz w art. 310 § 1, 2 i 4 Kodeksu karnego,

- 3) przeciwko obrotowi gospodarczemu, określonych w art. 297-306 Kodeksu karnego, powodujących szkodę majątkową lub skierowanych przeciwko mieniu, jeżeli wysokość szkody lub wartość mienia przekracza pięćdziesięciokrotną wysokość najniższego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie odrębnych przepisów,
- 4) skarbowych, jeżeli wartość przedmiotu czynu lub uszczuplenie należności publicznoprawnej przekraczają pięćdziesięciokrotną wysokość najniższego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie odrębnych przepisów,
- 5) nielegalnego wytwarzania, posiadania lub obrotu bronią, amunicją, materiałami wybuchowymi, środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi albo ich prekursorami oraz materiałami jądrowymi i promieniotwórczymi,
- 6) określonych w art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554 i Nr 160, poz. 1083 oraz z 1998 r. Nr 113, poz. 715),
- 7) określonych w art. 20 ustawy z dnia 26 października 1995 r. o pobieraniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. Nr 138, poz. 682, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 104, poz. 661 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268),
- 8) ściąganych na mocy umów i porozumień międzynarodowych,

gdy inne środki okazały się bezskuteczne albo zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że będą nieskuteczne lub nieprzydatne, sąd okręgowy, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Policji, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego albo na pisemny wniosek komendanta wojewódzkiego Policji, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego miejscowo prokuratora okręgowego, może, w drodze postanowienia, zarządzić kontrolę operacyjną.

12. Operatorzy prowadzący działalność telekomunikacyjną w sieciach publicznych oraz podmioty świadczące usługi pocztowe są obowiązani do zapewnienia na własny koszt warunków technicznych i organizacyjnych umożliwiających prowadzenie przez Policję kontroli operacyjnej.

13. Kontrola operacyjna powinna być zakończona niezwłocznie po ustaniu przyczyn jej zarządzenia, najpóźniej jednak z upływem okresu, na który została wprowadzona.

Rozdział 5

SŁUŻBA W POLICJI

Art. 25.

1. Służbę w Policji może pełnić obywatel polski o nieposzlakowanej opinii, niekarany, korzystający z pełni praw publicznych, posiadający co najmniej średnie wykształcenie oraz zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych, podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotów jest się podporządkować.

2. Komendant wojewódzki Policji może wyrazić zgodę na przyjęcie do służby w oddziałach prewencji Policji kandydata, który nie ma wykształcenia średniego, jeżeli w toku postępowania kwalifikacyjnego stwierdzono, że kandydat wykazuje szczególnie predyspozycje do służby w Policji.

Art. 36.

1. Policjant może być przeniesiony do pełnienia służby albo delegowany do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości z urzędu lub na własną prośbę.

2. Do przenoszenia lub delegowania policjanta właściwi są: Komendant Główny Policji na obszarze całego państwa, komendant wojewódzki Policji na obszarze właściwego województwa, komendant powiatowy (miejski) Policji na obszarze właściwego powiatu (miasta). Jeżeli przeniesienie między województwami następuje w związku z porozumieniem zainteresowanych przełożonych i policjanta, przeniesienia dokonuje komendant wojewódzki Policji, właściwy dla województwa, w którym policjant ma pełnić służbę.

3. Czas delegacji nie może przekraczać 6 miesięcy. Komendant Główny Policji w wyjątkowych przypadkach może przedłużyć czas delegacji do 12 miesięcy.

4. Komendant Główny Policji może oddelegować policjanta, za jego zgodą, do pełnienia zadań służbowych poza Policją w kraju i za granicą na czas określony.

Rozdział 7

OBOWIĄZKI I PRAWA POLICJANTA

Art. 58.

1. Policjant jest obowiązany dochować obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania.

2. Policjant obowiązany jest odmówić wykonania rozkazu lub polecenia przełożonego, a także polecenia prokuratora, organu administracji państwowej lub samorządu terytorialnego, jeśli wykonanie rozkazu lub polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa.

3. O odmowie wykonania rozkazu lub polecenia, o których mowa w ust. 2, policjant powinien zameldować Komendantowi Głównemu Policji z pominięciem drogi służbowej.

Art. 66.

Policjant w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 68.

Policjant, który w związku ze służbą doznał uszczerbku na zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, otrzymuje odszkodowanie w trybie i na zasadach określonych w odrębnej ustawie. W

razie śmierci policjanta w związku ze służbą, odszkodowanie otrzymują pozostali po nim członkowie rodziny.

Rozdział 10

ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA I KARNA POLICJANTÓW

Art. 132.

Policjant ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za popełnione przestępstwa i wykroczenia - niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Art. 133.

1. Policjant podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za naruszenie dyscypliny służbowej oraz w innych przypadkach określonych w ustawie.
2. Jeśli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek sądu lub prokuratora, organ wnioskujący ma być poinformowany o wyniku tego postępowania.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, gdy sąd nakazał wymierzenie kary dyscyplinarnej policjantowi, nie określając jednak jej rodzaju.

Rozdział 10a

KONTYNGENTY POLICYJNE WYDZIELONE DO REALIZACJI ZADAŃ POZA GRANICAMI PAŃSTWA

Art. 145a.

1. Policjant może zostać delegowany do pełnienia służby poza granicami państwa w celu realizacji zadań określonych w art. 1 ust. 2 pkt 7 i ust. 3, w kontyngencie policyjnym wydzielonym do udziału w:

- 1) misji pokojowej,
- 2) akcji zapobiegania aktom terroryzmu lub ich skutkom,
- 3) akcji ratowniczej i poszukiwawczej lub humanitarnej,
- 4) szkoleniu i ćwiczeniach policyjnych,
- 5) przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

2. Delegowanie do pełnienia służby poza granicami państwa oraz przedłużanie czasu delegowania w przypadkach wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 2 następuje za pisemną zgodą policjanta.

Art. 145b.

1. O utworzeniu i likwidacji kontyngentu policyjnego postanawia:

- 1) Rada Ministrów - uchwałą, w przypadku, o którym mowa w art. 145a ust. 1 pkt 1,
- 2) minister właściwy do spraw wewnętrznych - zarządzeniem, w przypadkach, o których mowa w art. 145a ust. 1 pkt 2 i 3,
- 3) Komendant Główny Policji - decyzją, w przypadkach, o których mowa w art. 145a ust. 1 pkt 4 i 5.

2. W uchwale, zarządzeniu lub decyzji, o których mowa w ust. 1, określa się w szczególności:

- 1) nazwę kontyngentu, jego liczebność oraz czas pozostawania poza granicami państwa,
- 2) cel skierowania kontyngentu, zakres jego zadań oraz obszar działania,
- 3) system kierowania i dowodzenia kontyngentem oraz organ organizacji międzynarodowej, któremu kontyngent zostanie podporządkowany na czas operacji,
- 4) organy administracji rządowej odpowiedzialne za współpracę z kierowniczymi organami właściwej organizacji międzynarodowej w zakresie kierowania działalnością kontyngentu wykonującego zadania poza granicami państwa,
- 5) uzbrojenie i wyposażenie kontyngentu w środki i sprzęt specjalny,
- 6) trasy i czas przemieszczania się kontyngentu w przypadku tranzytu.

Art. 145c.

1. W skład kontyngentu policyjnego mogą wchodzić pracownicy Policji, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W celu zapewnienia obsady niektórych stanowisk w kontyngencie policyjnym przez osoby posiadające specjalistyczne kwalifikacje można zatrudniać pracowników na zasadach określonych w przepisach Kodeksu pracy.

Art. 145d.

1. Policjanci i pracownicy Policji wchodzący w skład kontyngentu policyjnego podlegają na terytorium państwa obcego przepisom dyscyplinarnym i porządkowym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, są obowiązane przestrzegać prawa państwa przyjmującego oraz wiążące Rzeczpospolitą Polską prawo międzynarodowe.

USTAWA
z dnia 12 października 1990 r.
o Straży Granicznej

(wyciąg)

Rozdział 1
PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1.

1. Do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego tworzy się jednolitą umundurowaną i uzbrojoną formację - Straż Graniczną.

1a. Nazwa „Straż Graniczna”, jej skrót „SG” oraz znak graficzny Straży Granicznej przysługują wyłącznie formacji, o której mowa w ust. 1.

2. Do zadań Straży Granicznej należy:

- 1) ochrona granicy państwowej;
- 2) organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego;
- 3) wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz;
- 4) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie właściwości Straży Granicznej, a w szczególności:
 - a) przestępstw i wykroczeń dotyczących zgodności przekraczania granicy państwowej z przepisami, związanych z jej oznakowaniem oraz dotyczących wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej,
 - b) przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych wymienionych w art. 133 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego,
 - c) przestępstw i wykroczeń pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz przedmiotów określonych w przepisach o oznaczaniu

wyrobów znakami skarbowymi akcyzy, o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych, o ochronie dóbr kultury, o narodowym zasobie archiwalnym, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o ewidencji ludności i dowodach osobistych,

- d) przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2001 r. Nr 127, poz. 1400 oraz z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 89, poz. 804 i Nr 141, poz. 1180);
- 5) zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, a w zakresie właściwości Straży Granicznej - także w strefie nadgranicznej;
- 6) osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej;
- 7) ochrona nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej;
- 8) (uchylony);
- 9) gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego oraz udostępnianie ich właściwym organom państwowym;
- 10) nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach;
- 11) ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej poprzez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach, oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej;
- 12) zapobieganie transportowaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;
- 13) zapobieganie przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych;
- 14) wykonywanie zadań określonych w innych ustawach.

2a. Straż Graniczna może prowadzić postępowania w sprawach rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego popełnionych przez funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych.

3. Straż Graniczna w zakresie ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego współdziała z organami ochrony granic innych państw.

4. Straż Graniczna współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 2.

Organy administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego oraz państwowe i inne jednostki organizacyjne są obowiązane współdziałać z organami Straży Granicznej oraz zapewnić im niezbędne warunki do wykonywania zadań określonych w ustawie.

Rozdział 2

ORGANIZACJA STRAŻY GRANICZNEJ

Art. 3.

1. Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego jest Komendant Główny Straży Granicznej, podległy ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4. Komendant Główny Straży Granicznej jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Straży Granicznej, zwanych dalej "funkcjonariuszami".

Art. 3a.

Do zakresu działania Komendanta Głównego Straży Granicznej należy w szczególności:

- 1) kierowanie prowadzonymi przez Straż Graniczną działaniami w zakresie ochrony granicy państwowej oraz kontroli ruchu granicznego;
- 2) analizowanie zagrożeń bezpieczeństwa granicy państwowej;
- 3) nadawanie regulaminów organizacyjnych komendom oddziałów Straży Granicznej oraz jednostkom organizacyjnym Komendy Głównej Straży Granicznej, a także nadawanie statutów ośrodkom szkolenia Straży Granicznej;
- 4) organizowanie i określanie zasad szkolenia zawodowego funkcjonariuszy oraz pracowników Straży Granicznej;
- 5) sprawowanie nadzoru nad terenowymi organami Straży Granicznej oraz nad ośrodkami szkolenia Straży Granicznej;
- 6) udział w przygotowaniu projektu budżetu państwa w zakresie dotyczącym Straży Granicznej, zgodnie z odrębnymi przepisami;

- 7) współdziałanie w zakresie realizowanych zadań z właściwymi organami państwowymi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi;
- 8) prowadzenie współpracy międzynarodowej z organami i instytucjami właściwymi w sprawach ochrony granic państwowych.

Art. 5.

1. Terenowymi organami Straży Granicznej są:

- 1) komendanci oddziałów Straży Granicznej;
- 2) komendanci strażnic, granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów Straży Granicznej.

2. Komendanta oddziału Straży Granicznej powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej.

5. Komendanta strażnicy, komendanta granicznej placówki kontrolnej i dywizjonu Straży Granicznej powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej.

8. Komendanci oddziałów, strażnic oraz granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów Straży Granicznej są przełożonymi wszystkich podległych im funkcjonariuszy.

Art. 5a.

1. Komendant Główny Straży Granicznej wykonuje swoje zadania przy pomocy podległego mu urzędu - Komendy Głównej Straży Granicznej, zwanej dalej "Komendą Główną".

2. Komendanci oddziałów, strażnic, granicznych placówek kontrolnych oraz dywizjonów wykonują swoje zadania przy pomocy podległych im urzędów - komend oddziałów, strażnic, granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów.

Art. 6.

1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi oddziały Straży Granicznej, uwzględniając nadanie im nazwy, określenie siedziby oraz terytorialnego zasięgu działania.

2. Komendant Główny Straży Granicznej, w drodze zarządzenia:

- 1) tworzy i znosi strażnice, graniczne placówki kontrolne oraz dywizjony, a także określa ich terytorialny zasięg działania;
- 2) określa liczbę i rodzaj etatów w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej;
- 3) określa szczegółowy zakres zadań terenowych organów Straży Granicznej oraz organizację Komendy Głównej, komend oddziałów, strażnic, granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów.

Art. 6a.

W postępowaniu administracyjnym w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Straży Granicznej, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, organami wyższego stopnia są:

- 1) w stosunku do komendanta strażnicy, granicznej placówki kontrolnej oraz dywizjonu Straży Granicznej - komendant oddziału Straży Granicznej;
- 2) w stosunku do Komendanta Granicznej Placówki Kontrolnej Warszawa-Okęcie - Komendant Główny Straży Granicznej;
- 3) w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej - Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 8.

Koszty związane z funkcjonowaniem Straży Granicznej pokrywane są z budżetu państwa.

Rozdział 3

ZAKRES UPRAWNIEN STRAŻY GRANICZNEJ

Art. 9.

1. W celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń w zakresie określonym w art. 1 ust. 2 pkt 4 i w ust. 2a funkcjonariusze Straży Granicznej pełnią służbę graniczną, prowadzą działania graniczne, wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze i administracyjno-porządkowe oraz prowadzą postępowania przygotowawcze według przepisów Kodeksu postępowania karnego, a także wykonują czynności na polecenie sądu i prokuratury oraz innych właściwych organów państwowych w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych przepisach.

1a. Straż Graniczna w celu realizacji ustawowych zadań może korzystać z informacji o osobie, w tym danych osobowych uzyskanych przez uprawnione organy, służby i instytucje państwowe w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych lub prowadzenia kontroli operacyjnej oraz przetwarzać je w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 i Nr 153, poz. 1271), bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą.

1b. Administrator danych, o których mowa w ust. 1a, jest obowiązany udostępnić dane, z zastrzeżeniem ust. 1d, na podstawie imiennego upoważnienia Komendanta Głównego Straży Granicznej, komendanta oddziału Straży Granicznej lub upoważnionego funkcjonariusza, okazanego przez funkcjonariusza wraz z legitymacją służbową. Fakt udostępnienia tych danych podlega ochronie na podstawie ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 1999 r. Nr 11, poz. 95, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 39, poz. 462, z 2001 r. Nr 22, poz. 247 i Nr 27, poz. 298, Nr 56, poz. 580, Nr 110, poz. 1189, Nr 123, poz. 1353 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 153, poz. 1271).

1e. Straż Graniczna może, w zakresie koniecznym do wykonywania jej ustawowych zadań, korzystać z informacji kryminalnej zgromadzonej w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych.

7. Komendant Główny Straży Granicznej określa:

- 1) metody i formy wykonywania zadań związanych z ochroną granicy państwowej w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy;
- 2) sposób pełnienia służby granicznej i prowadzenia działań granicznych;
- 3) szczegółowy tryb wydawania zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz, przez komendantów granicznych placówek kontrolnych Straży Granicznej;
- 4) szczegółowy sposób wykonywania przez graniczne placówki kontrolne Straży Granicznej czynności zleconych w trybie ust. 1 przez właściwe organy państwowe;
- 5) sposób i tryb gromadzenia i przetwarzania informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego;
- 6) sposób gospodarowania mieniem będącym w zarządzie Straży Granicznej;
- 6a) zakres oraz szczegółowe zasady szkolenia funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej;
- 7) szczegółowe zasady szkolenia przewodników zwierząt, które wykorzystywane są do realizacji zadań Straży Granicznej, szkolenia tych zwierząt, a także normy wyżywienia zwierząt;
- 8) szczegółowe warunki bezpieczeństwa i higieny służby.

Art. 9b.

1. Straż Graniczna przy wykonywaniu swoich zadań może korzystać z pomocy osób niebędących jej funkcjonariuszami. Zabronione jest ujawnianie danych o osobie udzielającej pomocy Straży Granicznej, w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych.

2. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych funkcjonariusze mogą posługiwać się dokumentami, które uniemożliwiają ustalenie danych identyfikujących funkcjonariusza Straży Granicznej oraz środków, którymi posługuje się przy wykonywaniu zadań służbowych.

2a. Organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do udzielania Straży Granicznej w granicach swojej właściwości niezbędnej pomocy w zakresie wydawania i zabezpieczania dokumentów, o których mowa w ust. 2.

Art. 10a.

1. Straż Graniczna, w zakresie swojej właściwości, z zachowaniem ograniczeń wynikających z art. 9e, może uzyskiwać informacje, w tym także niejawnie, gromadzić je, sprawdzać oraz przetwarzać.

2. Straż Graniczna może pobierać, gromadzić i wykorzystywać w celach wykrywczych i identyfikacyjnych odciski linii papilarnych, zdjęcia oraz dane osobowe, w tym ujawniające pochodzenie etniczne, przynależność wyznaniową oraz dane o stanie zdrowia, osób podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, a także osób o nieustalonej tożsamości lub usiłujących ukryć swą tożsamość, bez zgody i wiedzy osoby, której dane dotyczą.

6. Straż Graniczna, w zakresie swojej właściwości, może uzyskiwać i przetwarzać informacje ze zbiorów danych prowadzonych przez organy władzy publicznej, w tym dane osobowe. Administratorzy danych gromadzonych w tych rejestrach są obowiązani do ich nieodpłatnego udostępniania funkcjonariuszom posiadającym upoważnienia, o których mowa w art. 9 ust. 1b.

Art. 11.

1. Funkcjonariusze, wykonując zadania, o których mowa w art. 1 ust. 2, mają prawo:

- 1) dokonywania kontroli granicznej;
- 2) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej - w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń, zwłaszcza skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej lub bezpieczeństwu w międzynarodowej komunikacji;
- 3) wydawania wiz i innych zezwoleń na przekroczenie granicy państwowej na podstawie odrębnych przepisów;
- 4) legitymowania lub ustalania w inny sposób tożsamości osoby;
- 5) zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw oraz doprowadzania ich do właściwego organu Straży Granicznej;
- 6) przeszukiwania osób, rzeczy, pomieszczeń i środków transportu w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- 7) obserwowania i rejestrowania, przy użyciu środków technicznych służących do rejestracji obrazu i dźwięku, zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych;
- 8) zatrzymywania pojazdów i wykonywania innych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego w trybie i przypadkach określonych w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 1997 r. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 1999 r. Nr 106, poz. 1216, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 483 i Nr 53, poz. 649, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 113, poz. 984);

- 9) zatrzymywania i cofania z granicy państwowej do nadawcy szkodliwych materiałów jądrowych i promieniotwórczych, środków chemicznych i biologicznych, jak również odpadów;
- 10) przebywania i poruszania się na gruntach bez uzyskiwania zgody ich właścicieli lub użytkowników oraz przechodzenia przez pola uprawne w czasie bezpośredniego pościgu, również z użyciem psa służbowego, jeżeli nie ma możliwości korzystania z dróg;
- 11) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej; wymienione instytucje, organy i jednostki obowiązane są, w zakresie swojego działania, do udzielenia tej pomocy, w zakresie obowiązujących przepisów prawa;
- 12) zwracania się o niezbędną pomoc do innych jednostek gospodarczych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa.

2. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 4-7, uprawnienia i obowiązki funkcjonariuszy Policji przysługują odpowiednio funkcjonariuszom Straży Granicznej.

6. W związku ze ściganiem sprawców przestępstw i wykroczeń, których zwalczanie należy do ustawowych zadań Straży Granicznej, funkcjonariusze Straży Granicznej mogą wykonywać uprawnienia określone w ust. 1 pkt 4-8 oraz pkt 10-12 także poza obszarem strefy nadgranicznej.

8. Za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1 pkt 10, przysługuje odszkodowanie według zasad prawa cywilnego.

Art. 11a.

1. Środki finansowe w wysokości 20% wpływów uzyskanych przez Skarb Państwa tytułem przypadku rzeczy pochodzących z ujawnionych przez Straż Graniczną przestępstw przeznacza się na usprawnienie funkcjonowania Straży Granicznej i nagrody dla funkcjonariuszy, którzy przyczynili się bezpośrednio do ujawnienia tych przestępstw.

Art. 12.

1. Komendant Główny Straży Granicznej może, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, powoływać samodzielnych przedsiębiorców dla realizacji zadań specjalistycznych uzupełniających ustawowe zadania Straży Granicznej.

Art. 13.

W czasie wykonywania czynności służbowych związanych z ochroną granicy państwowej funkcjonariusze mogą, na obszarze strefy nadgranicznej, korzystać nieodpłatnie ze środków komunikacji publicznej.

Art. 14.

1. W przypadku gdy wymagają tego względy obronności państwa lub nienaruszalności granicy państwowej, dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej na morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym mają prawo:

- 1) wezwać statek do zmniejszenia prędkości przepływu, zatrzymania się do kontroli oraz zastosowania się do wskazanego kursu przepływu;
- 2) zatrzymać statek, sprawdzić dokumenty dotyczące statku i ładunku, wylegitymować załogę statku oraz znajdujących się na nim pasażerów, zbadać ładunek i przeszukać pomieszczenia statku, a także zatrzymać osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa;
- 3) zmusić statek do zawinięcia do wskazanego portu, jeżeli kapitan nie stosuje się do wydanych poleceń.

2. Dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej mają prawo do podejmowania działań, o których mowa w ust. 1, również gdy statek na morskich wodach wewnętrznych lub morzu terytorialnym:

- 1) przyjmuje na pokład lub wysadza ludzi wbrew obowiązującym przepisom;
- 2) dokonuje załadunku lub wyładunku towarów poza miejscami do tego wyznaczonymi;
- 3) opuszcza port bez kontroli granicznej;
- 4) nawiązuje łączność z wybrzeżem w celach przestępczych;
- 5) łowi ryby lub eksploatuje w inny sposób wody i dno morskie wbrew obowiązującym przepisom;
- 6) wpływa na obszar strefy zamkniętej lub niebezpiecznej dla żeglugi lub rybołówstwa;
- 7) zakotwicza poza miejscem do tego przeznaczonym;
- 8) narusza przepisy dotyczące bezpieczeństwa żeglugi i transportu;
- 9) narusza przepisy sanitarne lub ochrony środowiska.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują również przy wykonywaniu zadań w zakresie ochrony praw Rzeczypospolitej Polskiej w jej wyłącznej strefie ekonomicznej, której status i zakres określają odrębne przepisy i umowy międzynarodowe.

Art. 15.

Uprawnienia określone w art. 14 ust. 1 przysługują dowódcom jednostek pływających Straży Granicznej również w stosunku do statków przepływających przez morze terytorialne, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa na ich pokładzie lub na skutek zawiadomienia o popełnieniu na nim przestępstwa, podczas ich przepływu przez to morze, jeżeli:

- 1) skutki przestępstwa rozciągają się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

- 2) przestępstwo narusza spókoj lub porządek publiczny na morzu terytorialnym;
- 3) jest to konieczne do zwalczania nielegalnego handlu środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi;
- 4) kapitan statku, przedstawiciel dyplomatyczny lub urzędnik konsularny państwa bandery statku zwróci się do właściwych organów polskich o pomoc.

Art. 16.

1. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że statek w czasie pobytu na morskich wodach wewnętrznych lub na morzu terytorialnym naruszył przepisy obowiązujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i mimo wezwania do zatrzymania się lub po zatrzymaniu go usiłuje zbiec, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej może, w celu zatrzymania statku, zarządzić wszczęcie za nim pościgu.

2. Jeżeli obcy statek znajduje się poza granicą państwową na morzu, lecz w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej, to pościg za nim można wszcząć jedynie wówczas, gdy nastąpiło naruszenie polskich przepisów prawnych obowiązujących w tej strefie.

3. Pościg na morzu prowadzą jednostki pływające Straży Granicznej oraz statki powietrzne wykonujące zadania w ochronie granicy państwowej.

Art. 17.

1. Przed rozpoczęciem pościgu należy, z odległości umożliwiającej odebranie sygnału, przekazać wizualny i dźwiękowy sygnał polecający zatrzymanie się statku.

2. Jednostki pływające Straży Granicznej w celu zatrzymywania statków stosują sygnały międzynarodowego kodu sygnałowego z jednoczesnym wystrzeleniem, dla zwrócenia uwagi statku, dwóch naboїв sygnałowych koloru zielonego i zapaleniem w nocy dwóch zielonych świateł rozpoznawczych na maszcie, przysługujących jednostkom pływającym ochraniającym granicę państwową. Sygnałem do zatrzymania statków, stosowanym przez statki powietrzne, są dwa naboje sygnałowe koloru zielonego wystrzelone przed dziób statku.

3. Pościg rozpoczęty na polskich morskich wodach wewnętrznych, na polskim morzu terytorialnym lub w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej może być kontynuowany poza granicą morza terytorialnego lub tej strefy, pod warunkiem że nie został przerwany. Ciągłość pościgu powinna być zachowana niezależnie od tego, czy jest on prowadzony przez jednostki pływające, czy też we współdziałaniu tych jednostek ze statkami powietrznymi.

4. Statek powietrzny wzywający do zatrzymania się statku ściga ten statek do czasu przybycia jednostki pływającej Straży Granicznej w celu przejęcia pościgu.

5. W stosunku do statków zatrzymanych w czasie pościgu dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej postępuje zgodnie z trybem określonym w art. 14.

6. W każdym przypadku zatrzymania statku należy sporządzić podpisany przez obie strony protokół w dwóch egzemplarzach w językach polskim i angielskim, z których jeden należy doręczyć kapitanowi statku. Kapitan statku może wnieść do protokołu lub w oddzielnym piśmie swoje zastrzeżenia i uwagi w dowolnym języku.

7. Prawo pościgu ustaje, gdy ścigany statek wejdzie na morze terytorialne obcego państwa.

Art. 18.

1. Jeżeli statek mimo wezwania nie zatrzyma się i usiłuje zbiec, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej ma prawo podjąć skuteczne środki do jego zatrzymania, o których mowa w art. 25.

2. Użycie broni pokładowej przez jednostki pływające Straży Granicznej do ściganego statku może mieć miejsce jedynie w sytuacjach wyjątkowych i jako środek ostateczny, gdy inne środki nie są wystarczające do zatrzymania statku lub wymuszenia posłuszeństwa, lecz nie powinno zmierzać do jego zatopienia.

Art. 19.

1. Ilekroć w ustawie używa się określenia „statek”, należy przez to rozumieć urządzenie pływające, o którym mowa w ustawie - Kodeks morski.

2. Sposób postępowania w sytuacjach określonych w art. 14-18 w stosunku do okrętów wojennych określają odrębne przepisy.

Art. 20.

Przepisy ustawy nie naruszają uprawnień okrętów wojennych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 21.

Jeżeli w czasie korzystania lub w związku z korzystaniem przez Straż Graniczną z pomocy osób, o których mowa w art. 9b ust. 1, osoby te utraciły życie albo poniosły uszczerbek na zdrowiu lub szkodę w mieniu, odszkodowanie przysługuje na zasadach i w trybie określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Rozdział 4

ZADANIA I UPRAWNIENIA WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

Art. 22.

Ochronę granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wykonują Wojska Lotnicze i Obrony Powietrznej we współdziałaniu z innymi rodzajami Sił Zbrojnych podległymi Ministrowi Obrony Narodowej oraz Strażą Graniczną.

Rozdział 5

UŻYCIĘ ŚRODKÓW PRZYMUSU BEZPOŚREDNIEGO I BRONI PALNEJ

Art. 23.

1. W razie zagrożenia nienaruszalności granicy państwowej lub niepodporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom oraz bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia własnego lub innej osoby, funkcjonariusze mogą używać następujących środków przymusu bezpośredniego:

- 1) fizycznych i technicznych środków służących do obezwładniania bądź do konwojowania osób oraz do zatrzymywania pojazdów;
- 2) indywidualnych chemicznych środków obezwładniających;
- 3) psów służbowych;
- 4) pałek służbowych.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 mogą być stosowane jedynie środki przymusu bezpośredniego, odpowiadające potrzebie wynikającej z istniejącej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

Art. 24.

1. Jeżeli środki przymusu bezpośredniego wymienione w art. 23 ust. 1 okazały się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, funkcjonariusz ma prawo użycia broni palnej wyłącznie:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność funkcjonariusza lub innej osoby oraz w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu;
- 2) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu, zdrowiu lub wolności funkcjonariusza albo innej osoby;
- 3) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną funkcjonariuszowi lub innej osobie uprawnionej do posiadania broni palnej;
- 4) w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na obiekty służące obronności państwa lub ważne dla gospodarki narodowej, a także na obiekty Straży Granicznej lub służące ochronie granicy państwowej;
- 5) w celu odparcia bezpośredniego zamachu na nienaruszalność granicy państwowej ze strony osób działających w sposób zorganizowany, które przemocą wymuszają przekroczenie granicy państwowej przy użyciu broni lub pojazdu;
- 6) w celu odparcia zamachu na mienie, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności człowieka;

- 7) w bezpośrednim pościgu za osobą, wobec której użycie broni było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1-6, albo za osobą, wobec której istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia zabójstwa, zamachu terrorystycznego, uprowadzenia osoby w celu wymuszenia okupu lub określonego zachowania, rozboju, kradzieży rozbójniczej, wymuszenia rozbójniczego, umyślnego ciężkiego uszkodzenia ciała, zgwałcenia, podpalenia lub umyślnego spowodowania w inny sposób niebezpieczeństwa powszechnego dla życia albo zdrowia;
- 8) w celu ujęcia osoby, o której mowa w pkt 7, jeśli schroniła się ona w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności towarzyszących wynika, że może użyć broni palnej lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu lub zdrowiu;
- 9) w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na konwój ochraniający osoby, dokumenty zawierające wiadomości stanowiące tajemnicę państwową, pieniądze albo inne przedmioty wartościowe;
- 10) w celu ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej, tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności, jeśli:
 - a) ucieczka osoby pozbawionej wolności stwarza zagrożenie dla życia albo zdrowia ludzkiego,
 - b) istnieje uzasadnione podejrzenie, że osoba pozbawiona wolności może użyć broni palnej, materiałów wybuchowych lub niebezpiecznego narzędzia,
 - c) pozbawienie wolności nastąpiło w związku z uzasadnionym podejrzeniem lub stwierdzeniem popełnienia przestępstw, o których mowa w pkt 7.

1a. W działaniach pododdziałów odwodowych w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej użycie broni palnej może nastąpić tylko na rozkaz ich dowódcy.

2. Użycie broni palnej nie może mieć na celu pozbawienia życia, powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni palnej, a także nie może narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.

Rozdział 6

UŻYCIE ŚRODKÓW PRZYMUSU W STOSUNKU DO STATKÓW MORSKICH I POWIETRZNYCH

Art. 25.

1. Jeżeli statek na morskich wodach wewnętrznych lub na morzu terytorialnym, mimo wezwania, nie zatrzyma się i nie zaniecha działań naruszających przepisy obowiązujące na tych wodach, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej może wydać rozkaz oddania strzału ostrzegawczego w powietrze, następnie zaś strzału przed dziób i za rufę statku. Jeżeli

statek mimo to nie zastosuje się do wezwania, dowódca jednostki pływającej może rozkazać otworzyć ogień do tego statku. Te same zasady stosuje się przy pościgu na morzu pełnym.

2. W przypadku ostrzelania jednostki pływającej Straży Granicznej można użyć broni bez ostrzeżenia.

Art. 26.

1. Każdy statek powietrzny znajdujący się w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany, w trakcie interwencji, wykonywać polecenia przekazywane przez dowódcę wojskowego statku powietrznego, działającego w systemie obrony powietrznej państwa.

2. Dowódca wojskowego statku powietrznego, działający w systemie obrony powietrznej państwa, przekazuje obcemu statkowi powietrznemu polecenia za pośrednictwem pokładowych środków łączności radiowej na międzynarodowej częstotliwości niebezpieczeństwa lub za pomocą sygnałów wzrokowych ustalonych w porozumieniach międzynarodowych.

Rozdział 8

ŚLUŻBA W STRAŻY GRANICZNEJ

Art. 31.

1. Służbę w Straży Granicznej może pełnić obywatel polski o nieposzlakowanej opinii, niekarany, korzystający z pełni praw publicznych, posiadający co najmniej średnie wykształcenie oraz zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych, podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotów jest się podporządkować.

2. Komendant Główny Straży Granicznej może wyrazić zgodę na przyjęcie do służby w Straży Granicznej kandydata, który nie ma wykształcenia średniego, jeżeli w toku postępowania kwalifikacyjnego stwierdzono, że kandydat wykazuje szczególne predyspozycje do tej służby.

Rozdział 11

OBOWIĄZKI I PRAWA FUNKCJONARIUSZA STRAŻY GRANICZNEJ

Art. 63.

1. Funkcjonariusz jest obowiązany dochować obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania.

2. Funkcjonariusz obowiązany jest odmówić wykonania rozkazu lub innego polecenia, jeśli wykonanie rozkazu lub innego polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa.

3. O odmowie wykonania rozkazu lub innego polecenia, o którym mowa w ust. 2, funkcjonariusz powinien w formie pisemnej zameldować Komendantowi Głównemu Straży Granicznej z pominięciem drogi służbowej.

Art. 64.

1. Przełożony funkcjonariusza niebędącego w stanie wykonać w wyznaczonym terminie lub zakresie polecenia sądu lub prokuratora, o którym mowa w art. 9 ust. 1, jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o przedłużenie terminu, zmianę lub uchylenie polecenia.

2. W wypadku nieusprawdliwionego niewykonania polecenia w wyznaczonym terminie lub zakresie na żądanie sądu lub prokuratora przełożony funkcjonariusza wszczyna przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. O wyniku tego postępowania zawiadamia się odpowiednio sąd lub prokuratora.

Rozdział 14

ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA I KARNA FUNKCJONARIUSZY STRAŻY GRANICZNEJ

Art. 134.

Funkcjonariusz ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną za popełnione przestępstwa i wykroczenia - niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Art. 140.

1. Za czyny, za które w myśl odrębnych przepisów właściwe organy są uprawnione do nakładania kar porządkowych, funkcjonariusze ponoszą wyłącznie odpowiedzialność dyscyplinarną.

2. Odpowiedzialności dyscyplinarnej podlegają również funkcjonariusze w przypadkach, gdy właściwe organy są uprawnione do stosowania grzywny w celu przymuszenia.

Art. 143a.

Przepisy art. 115 § 18 oraz art. 318 i 344 Kodeksu karnego mają odpowiednie zastosowanie do funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Rozdział 15

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Art. 153.

1. Poborowego skierowanego za jego zgodą do służby w Straży Granicznej mianuje się funkcjonariuszem w służbie kandydackiej na okres równy okresowi zasadniczej służby wojskowej.

2. Funkcjonariusze w służbie kandydackiej mogą pełnić służbę graniczną, prowadzić działania graniczne i wykonywać czynności administracyjno-porządkowe. Funkcjonariusze ci pełnią służbę w systemie skoszarowanym.

USTAWA
z dnia 24 sierpnia 1991 r.
o Państwowej Straży Pożarnej

(wyciąg)

Rozdział I
PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1.

1. Powołuje się Państwową Straż Pożarną jako zawodową, umundurowaną i wyposażoną w specjalistyczny sprzęt formację, przeznaczoną do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami.

2. Do podstawowych zadań Państwowej Straży Pożarnej należy:

- 1) rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- 2) organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń,
- 3) wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze,
- 4) kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności,
- 5) nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych,
- 6) prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności.
- 7) współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

3. Służbę w Państwowej Straży Pożarnej pełnią funkcjonariusze pożarnictwa, zwani dalej „strazakami”.

Art. 3.

1. Zadania przewidziane dla Państwowej Straży Pożarnej w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje Wojskowa Ochrona Przeciwpożarowa w trybie i na zasadach określonych, w drodze rozporządzenia, przez Ministra Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.

2. W Wojskowej Ochronie Przeciwpożarowej mogą pełnić służbę także strażacy Państwowej Straży Pożarnej, wyznaczeni za ich zgodą przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 7.

Ileć w ustawie jest mowa o:

- 1) akcjach ratowniczych - rozumie się przez to działania ratownicze organizowane i kierowane przez Państwową Straż Pożarną,
- 2) pomocniczych specjalistycznych czynnościach ratowniczych - rozumie się przez to działania Państwowej Straży Pożarnej w ramach udzielanej pomocy innym służbom ratowniczym, z wyłączeniem działań porządkowo-ochronnych, zastrzeżonych dla innych jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych,
- 3) starości - należy przez to rozumieć również prezydenta miasta w miastach na prawach powiatu.

Rozdział 2

ORGANIZACJA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Art. 8.

1. Jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej są:

- 1) Komenda Główna,
- 2) komenda wojewódzka,
- 3) komenda powiatowa (miejska),
- 4) Szkoła Główna Służby Pożarniczej, pozostałe szkoły oraz ośrodki szkolenia,
- 5) jednostki badawczo-rozwojowe,
- 6) Centralne Muzeum Pożarnictwa.

2. W skład komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej wchodzi jednostki ratowniczo-gaśnicze.

3. Komendanci komend, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, mogą tworzyć jednostki ratowniczo-gaśnicze.

Art. 9.

1. Centralnym organem administracji rządowej w sprawach organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz ochrony przeciwpożarowej jest Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, podległy ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Zastępców Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych, na wniosek Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 10.

1. Do zadań Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej należy:

- 1) kierowanie pracą Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) kierowanie krajowym systemem ratowniczo-gaśniczym, a w szczególności:
 - a) dysponowanie jednostkami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze kraju, poprzez swoje stanowisko kierowania,
 - b) ustalanie zbiorczego planu sieci jednostek krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
 - c) ustalanie planu rozmieszczania na obszarze kraju sprzętu specjalistycznego w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
 - d) dysponowanie odwodami operacyjnymi i kierowanie ich siłami,
 - e) dowodzenie działaniami ratowniczymi, których rozmiar lub zasięg przekracza możliwość sił ratowniczych województwa,
 - f) organizowanie i kierowanie centralnymi odwodami operacyjnymi,
 - g) analizowanie działań ratowniczych prowadzonych przez jednostki organizacyjne krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
- 3) analizowanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- 4) inicjowanie przedsięwzięć oraz prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa,
- 5) organizowanie i określanie zasad kształcenia zawodowego,

- 6) inicjowanie oraz przygotowywanie projektów aktów normatywnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa,
 - 7) powoływanie i odwoływanie rzeczoznawców do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych i nadzór nad ich działalnością,
 - 8) ustalanie programów i zasad szkolenia pożarniczego dla jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 2-6 i 8 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1229),
 - 9) wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa,
 - 10) współdziałanie z Zarządem Głównym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 11) prowadzenie współpracy międzynarodowej w zakresie swojej właściwości.
3. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej kontroluje działania organów i jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej.
4. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej jest przełożonym strażaków pełniących służbę w Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 11.

1. Zadania i kompetencje Państwowej Straży Pożarnej na obszarze województwa wykonują:
- 1) wojewoda przy pomocy komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, jako kierownika straży wchodzącej w skład zespolonej administracji rządowej w województwie,
 - 2) komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej.
2. Komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej wykonuje w imieniu wojewody zadania i kompetencje określone w ustawach.

Art. 11a.

1. W postępowaniu administracyjnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, organem właściwym jest komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej.
2. W postępowaniu administracyjnym, w sprawach, o których mowa w ust. 1, organami wyższego stopnia są:
- 1) w stosunku do komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej - komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej,
 - 2) w stosunku do komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej - Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 12.

1. Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej powołuje, spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej, minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej złożony po uzyskaniu zgody wojewody.

2. Komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych - po zasięgnięciu opinii wojewody.

5. Do zadań komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej należy:

- 1) kierowanie komendą wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) opracowywanie planów ratowniczych na obszarze województwa, z uwzględnieniem przepisów art. 10 ust. 1 pkt 2 lit. b) i c),
- 3) organizowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, w tym odwołów operacyjnych na obszarze województwa,
- 4) dysponowanie oraz kierowanie siłami i środkami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze województwa poprzez swoje stanowisko kierowania, a w szczególności dowodzenie działaniami ratowniczymi, których rozmiar lub zasięg przekracza możliwość sił ratowniczych powiatu,
- 5) kontrola uzgadniania projektów budowlanych pod względem ochrony przeciwpożarowej,
- 6) kontrolowanie organów i jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej działających na obszarze województwa,
- 7) analizowanie stanu bezpieczeństwa województwa w zakresie zadań realizowanych przez Państwową Straż Pożarną,
- 8) wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- 9) współdziałanie z zarządem wojewódzkim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 13.

1. Komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej powołuje spośród oficerów Państwowej Straży Pożarnej komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, w porozumieniu ze starostą. Przepisu art. 35 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558 i Nr 113, poz. 984) nie stosuje się.

2. Komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej odwołuje komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej po zasięgnięciu opinii starosty. Przepis art. 12 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

4. Do zadań komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej należy:

- 1) kierowanie komendą powiatową (miejską) Państwowej Straży Pożarnej,

- 2) organizowanie jednostek ratowniczo-gaśniczych,
- 3) organizowanie na obszarze powiatu krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
- 4) dysponowanie oraz kierowanie siłami i środkami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu poprzez swoje stanowisko kierowania,
- 5) organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczej,
- 6) współdziałanie z komendantem gminnym ochrony przeciwpożarowej, jeżeli komendant taki został zatrudniony w gminie,
- 7) rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń,
- 8) opracowywanie planów ratowniczych na obszarze powiatu,
- 9) nadzorowanie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- 10) wykonywanie zadań z zakresu ratownictwa,
- 11) wstępne ustalanie przyczyny oraz okoliczności powstania i rozprzestrzeniania się pożaru oraz miejscowego zagrożenia,
- 12) organizowanie szkolenia i doskonalenia pożarniczego,
- 13) szkolenie członków ochotniczych straży pożarnych,
- 14) współdziałanie z zarządem (oddziałem) powiatowym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 13a.

1. Komendanci wykonują swoje zadania przy pomocy komend, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1-3.
2. Organizację Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej określa statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.
3. Regulamin organizacyjny komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej jest ustalany przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i zatwierdzany przez wojewodę.
4. Regulamin organizacyjny komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej jest ustalany przez komendanta powiatowego i zatwierdzany przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 14.

1. Rada powiatu przynajmniej raz na rok rozpatruje informacje komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej oraz o

zagrożeniach pożarowych powiatu (miasta na prawach powiatu). Na polecenie starosty informację taką właściwy komendant jest obowiązany składać w każdym czasie.

2. Rada powiatu (miasta) na podstawie informacji, o których mowa w ust. 1, może określić w drodze uchwały istotne dla wspólnoty samorządowej zagrożenia bezpieczeństwa pożarowego.

3. W przypadku bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa wspólnoty samorządowej, w szczególności życia lub zdrowia, wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta może wydać komendantowi powiatowemu (miejskiemu) Państwowej Straży Pożarnej polecenie podjęcia działań w zakresie właściwości Państwowej Straży Pożarnej, zmierzających do usunięcia tego zagrożenia.

4. Uchwała, o której mowa w ust. 2, lub polecenie wydane na podstawie ust. 3 nie mogą dotyczyć wykonania konkretnej czynności służbowej. Uchwała lub polecenie nie mogą również określać sposobu wykonania zadania przez Państwową Straż Pożarną.

5. Starosta lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) ponoszą wyłączną odpowiedzialność za treść i skutki polecenia, o którym mowa w ust. 4.

6. Polecenie, o którym mowa w ust. 4, podlega niezwłocznemu wykonaniu. Polecenie przekazane ustnie wymaga potwierdzenia na piśmie.

7. Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej niezwłocznie przedkłada sprawę komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli nie jest w stanie wykonać polecenia, o którym mowa w ust. 4.

8. Polecenie, o którym mowa w ust. 4, naruszające prawo jest nieważne. O nieważności polecenia stwierdza wojewoda.

Rozdział 2a

ZASADY FINANSOWANIA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Art. 19a.

1. Koszty związane z funkcjonowaniem Państwowej Straży Pożarnej są pokrywane z budżetu państwa.

2. Koszty funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej na obszarze powiatu są pokrywane z dotacji celowej budżetu państwa.

Art. 19b.

W pokrywaniu części kosztów funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej mogą uczestniczyć:

- 1) gmina, powiat lub samorząd województwa,
- 2) organizatorzy imprez masowych.

Rozdział 3

ORGANIZACJA I PROWADZENIE AKCJI RATOWNICZEJ

Art. 20.

1. Akcję ratowniczą organizuje i kieruje nią Państwowa Straż Pożarna.
2. Podczas wykonywania czynności, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 3, jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, biorące udział w akcjach ratowniczych, obowiązane są przestrzegać wskazań lub instrukcji osób kierujących tymi służbami.

Art. 20a.

1. Państwowa Straż Pożarna może wykorzystywać zwierzęta w akcjach ratowniczych.

Art. 21.

1. Strażacy biorący udział w akcji ratowniczej, w zakresie niezbędnym do prowadzenia akcji, mają prawo korzystania z:

- 1) dróg, gruntów i zbiorników wodnych państwowych, komunalnych i prywatnych,
- 2) komunalnych i prywatnych ujęć wodnych i środków gaśniczych.

2. W okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności strażak kierujący akcją ratowniczą ma prawo zarządzenia:

- 1) ewakuacji ludzi i mienia z terenu objętego akcją ratowniczą,
- 2) koniecznych prac wyburzeniowych i rozbiórkowych,
- 3) wstrzymania komunikacji w ruchu lądowym,
- 4) udostępnienia pojazdów, środków i przedmiotów niezbędnych do akcji ratowniczej,
- 5) zakazu przebywania osobom postronnym w rejonie akcji ratowniczej.

3. Ponadto w okolicznościach, o których mowa w ust. 2, kierujący akcją ma prawo:

- 1) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, jednostek gospodarczych, organizacji społecznych i obywateli,
- 2) odstąpienia od zasad działania uznanych powszechnie za bezpieczne.

Rozdział 4

CZYNNOŚCI KONTROLNO-ROZPOZNAWCZE W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Art. 23.

1. W celu realizacji nadzoru nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych, rozpoznawania zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń oraz przygotowywania do działań ratowniczych, Państwowa Straż Pożarna przeprowadza czynności kontrolno-rozpoznawcze oraz ćwiczenia i manewry.

2. Czynności kontrolno-rozpoznawcze obejmują w szczególności:

- 1) kontrolę przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- 2) rozpoznawanie zagrożeń innych niż pożarowe,
- 3) wstępne ustalanie przyczyn oraz okoliczności powstania i rozprzestrzeniania się pożaru.

Art. 24.

1. Czynności kontrolno-rozpoznawcze, o których mowa w art. 23 ust. 2, mogą być przeprowadzane także:

- 1) na polecenie sądu, prokuratora lub Najwyższej Izby Kontroli,
- 2) na zlecenie osób prawnych, fizycznych i innych jednostek organizacyjnych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zasady pobierania opłat za zlecone czynności kontrolno-rozpoznawcze, o których mowa w ust. 1 pkt 2.

Art. 25.

Osoba uprawniona do czynności kontrolno-rozpoznawczych ma prawo:

- 1) wstępu do wszystkich obiektów i pomieszczeń, z wyłączeniem części mieszkalnej oraz stanowiących własność bądź zarządzanych przez:
 - a) Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, Policję, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu i Straż Graniczną,
 - b) obce misje dyplomatyczne, urzędy konsularne bądź inne instytucje międzynarodowe korzystające z immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych,
- 2) żądania wyjaśnień w sprawach związanych z ujawnionymi nieprawidłowościami.

Rozdział 5

SŁUŻBA W PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Art. 28.

Służbę w Państwowej Straży Pożarnej może pełnić obywatel polski korzystający z pełni praw publicznych, posiadający określone kwalifikacje zawodowe oraz zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia tej służby.

Art. 28a.

1. Strażak pełni służbę w jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.
2. Ze względu na potrzeby ochrony przeciwpożarowej strażak może być, za jego zgodą, wyznaczony przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej do wykonywania określonych zadań poza jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 37a.

Strażakowi można powierzyć pełnienie obowiązków służbowych zgodnie z jego kwalifikacjami, na innym stanowisku w tej samej jednostce organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej na okres do 6 miesięcy w roku kalendarzowym. W okresie tym strażakowi przysługuje uposażenie stosownie do zajmowanego stanowiska, lecz nie niższe od dotychczasowego.

Art. 37b.

1. Strażak może być delegowany do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej w tej samej lub innej miejscowości z urzędu lub na własny wniosek.
2. Czas delegacji nie może przekraczać 6 miesięcy w ciągu 2 lat, chyba że strażak wyraża zgodę na dłuższą delegację. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej może w wyjątkowych przypadkach przedłużyć czas delegacji do 12 miesięcy.

Art. 37d.

1. Do delegowania lub przenoszenia do innej jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej właściwi są:

- 1) Komendant Główny - na obszarze Państwa,
- 2) komendant wojewódzki - na obszarze województwa,
- 3) komendant powiatowy (miejski) - na obszarze powiatu.

Art. 39.

1. Strażaka zawiesza się w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo umyślne z oskarżenia publicznego - na czas nie dłuższy niż 3 miesiące.

2. Strażaka można zawiesić w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, postępowania dyscyplinarnego, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro służby - na czas nie dłuższy niż 3 miesiące.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do 12 miesięcy, chyba że zawieszenie nastąpiło z powodu wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Rozdział 7

PRAWA I OBOWIĄZKI STRAŻAKÓW

Art. 57.

Strażak w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej w kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 62.

1. Strażakowi przysługuje bezpłatne wyżywienie w czasie długotrwałych akcji ratowniczych, ćwiczeń lub szkolenia.

Rozdział 11

ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA STRAŻAKÓW

Art. 115.

1. Strażak odpowiada dyscyplinarnie za zawinione, nienależyte wykonywanie obowiązków służbowych oraz za czyny sprzeczne ze złożonym ślubowaniem.

2. Strażak odpowiada dyscyplinarnie również za popełnione przestępstwa lub wykroczenia, niezależnie od odpowiedzialności karnej.

Art. 116.

1. Przepisy art. 115 § 18 oraz art. 318 i 344 Kodeksu karnego mają odpowiednie zastosowanie do strażaków.

2. Za czyn stanowiący wykroczenie, popełniony w wyniku wykonania polecenia służbowego, strażak ponosi odpowiedzialność tylko dyscyplinarną, chyba że wykonując polecenie służbowe umyślnie popełnia wykroczenie.

USTAWA
z dnia 24 sierpnia 1991 r.
o ochronie przeciwpożarowej

(wyciąg)

Rozdział 1
PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1.

Ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

- 1) zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- 2) zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- 3) prowadzenie działań ratowniczych.

Art. 2.

Ilekoć w ustawie jest mowa o:

- 1) zapobieżeniu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia - rozumie się przez to:
 - a) zapewnienie koniecznych warunków ochrony technicznej nieruchomościom i ruchomościom,
 - b) tworzenie warunków organizacyjnych i formalnoprawnych zapewniających ochronę ludzi i mienia, a także przeciwdziałających powstawaniu lub minimalizujących skutki pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- 2) działaniach ratowniczych - rozumie się przez to każdą czynność podjętą w celu ochrony życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także likwidację przyczyn

powstania pożaru, wystąpienia klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,

- 3) innym miejscowym zagrożeniu - rozumie się przez to zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody niebędące pożarem ani klęską żywiołową, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków,
- 4) krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym - rozumie się przez to integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmującą, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń; system ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

Rozdział 2

ZAPOBIEGANIE POŻAROWI, KLĘSCIE ŻYWIOŁOWEJ LUB INNEMU MIEJSCOWEMU ZAGROŻENIU

Art. 3.

1. Osoba fizyczna, osoba prawna, organizacja lub instytucja korzystające ze środowiska, budynku, obiektu lub terenu są obowiązane zabezpieczyć je przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem.

2. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, a także podmioty, o których mowa w ust. 1, ponoszą odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych, w trybie i na zasadach określonych w innych przepisach.

Art. 4.

1. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, zapewniając jego ochronę przeciwpożarową, obowiązany jest w szczególności:

- 1) przestrzegać przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- 2) wyposażyć budynek, obiekt lub teren w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach,
- 2a) zapewnić konserwację i naprawy sprzętu oraz urządzeń określonych w pkt 2, zgodnie z zasadami i wymaganiami gwarantującymi sprawne i niezawodne ich funkcjonowanie,

- 3) zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie lub na terenie bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji,
- 4) przygotować budynek, obiekt lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej,
- 4a) zaznajomić pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,
- 5) ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Art. 5.

1. Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, obowiązany do założenia urządzeń sygnalizacyjno-alarmowych, zobowiązany jest połączyć te urządzenia z najbliższą komendą lub jednostką ratowniczo-gaśniczą Państwowej Straży Pożarnej, o ile w tym budynku, obiekcie lub na terenie nie działa jego własna jednostka atownicza.

Art. 6.

1. Właściwe urzędy, instytucje, organizacje, przedsiębiorcy lub osoby, których są obowiązane uwzględnić wymagania w zakresie ochrony przeciwpożarowej przy zagospodarowaniu i uzbrajaniu terenu.

Art. 9.

Kto zauważy pożar, klęskę żywiołową lub inne miejscowe zagrożenie, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz jednostkę ochrony przeciwpożarowej bądź policję lub wójta albo sołtysa.

Art. 10.

1. Prawo do przeprowadzania czynności kontrolno-rozpoznawczych z zakresu ochrony przeciwpożarowej mają uprawnieni strażacy pełniący służbę w Państwowej Straży Pożarnej oraz osoby upoważnione przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 11.

Osoby, o których mowa w art. 10 ust. 1, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów przeciwpożarowych, mają prawo do nakładania grzywny w drodze postępowania mandatowego.

Art. 11a.

Członkowie ochotniczych straży pożarnych mogą uczestniczyć w przeglądach przeprowadzanych przez gminy w ramach realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej.

Rozdział 3

ORGANIZACJA OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Art. 12.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za realizację polityki państwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz pełni nadzór nad funkcjonowaniem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Art. 14.

1. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy ma na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez:

- 1) walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi,
- 2) ratownictwo techniczne,
- 3) ratownictwo chemiczne,
- 4) ratownictwo ekologiczne,
- 5) ratownictwo medyczne,
- 6) współpracę z systemem Państwowe Ratownictwo Medyczne.

3. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, wojewoda lub starosta odpowiednio na obszarze kraju, województwa lub powiatu określają zadania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, koordynują jego funkcjonowanie i kontrolują wykonywanie wynikających stąd zadań, a w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska kierują tym systemem.

4. Wojewoda i starosta wykonują swoje zadania przy pomocy odpowiednio wojewódzkiego i powiatowego zespołu reagowania kryzysowego, działających na podstawie przepisów o stanie klęski żywiołowej.

5. Wójt (burmistrz lub prezydent miasta) koordynuje funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze gminy w zakresie ustalonym przez wojewodę. Zadanie to wykonywane jest przy pomocy komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej, jeżeli komendant taki został zatrudniony przez gminę.

Art. 15.

Jednostkami ochrony przeciwpożarowej są:

- 1) jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej,
 - 1a) jednostki organizacyjne wojskowej ochrony przeciwpożarowej,
- 2) zakładowa straż pożarna,
- 3) zakładowa służba ratownicza,
- 4) gminna zawodowa straż pożarna,

- 4a) powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna,
- 5) terenowa służba ratownicza,
- 6) ochotnicza straż pożarna,
- 7) związek ochotniczych straży pożarnych,
- 8) inne jednostki ratownicze.

Art. 16a.

1. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 2-5 i 8, tworzy się jako jednostki umundurowane i wyposażone w specjalistyczny sprzęt, przeznaczone do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.

2. Instytucje, organizacje, osoby prawne lub fizyczne mogą, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, tworzyć, przekształcać lub likwidować zakładowe straże pożarne, zakładowe służby ratownicze, gminne (miejskie) albo powiatowe (miejskie) zawodowe straże pożarne, terenowe służby ratownicze lub inne jednostki ratownicze, uwzględniając częstotliwość występowania pożarów, klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń oraz potrzeby w zakresie zapewnienia należytej ochrony przeciwpożarowej na danym terenie.

Art. 18.

Organizację i szczegółowe zasady funkcjonowania zakładowej straży pożarnej, zakładowej służby ratowniczej, gminnej zawodowej straży pożarnej, terenowej służby ratowniczej oraz innych jednostek ratowniczych - określają osoby prawne lub fizyczne je tworzące, w porozumieniu i pod nadzorem komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej właściwego ze względu na teren działania.

Art. 19.

1. Ochotnicza straż pożarna i związek ochotniczych straży pożarnych funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy - Prawo o stowarzyszeniach.

1a. Ochotnicza straż pożarna jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt, przeznaczoną w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.

2. Szczegółowe zadania i organizację ochotniczej straży pożarnej i ich związku określa statut.

3. Wszelkie sprawy dotyczące ochrony przeciwpożarowej, określone w statucie ochotniczej straży pożarnej i ich związku, wymagają uzgodnienia z komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej właściwym ze względu na teren działania lub Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej w przypadku związku ochotniczych straży pożarnych działającego na terenie całego kraju.

Art. 21.

1. Wojewoda może żądać od:

- 1) związku ochotniczych straży pożarnych,

- 2) ochotniczej straży pożarnej pozostającej poza strukturami związku ochotniczych straży pożarnych,
- 3) organów wykonawczych gmin i powiatów, instytucji, organizacji, osób prawnych i fizycznych, które utworzyły jednostki ochrony przeciwpożarowej na podstawie przepisu art. 17,

informacji związanych z wykonywaniem ich zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej na terenie danego województwa.

2. Uprawnienia wojewody określone w ust. 1 stosuje się odpowiednio do starosty.

Art. 21a.

Organy administracji rządowej są obowiązane zasięgać opinii ogólnokrajowych organizacji zrzeszających strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej o projektach ustaw i rozporządzeń dotyczących ochrony przeciwpożarowej.

Art. 21b.

Do zadań własnych powiatu w zakresie ochrony przeciwpożarowej należy:

- 1) prowadzenie analiz i opracowywanie prognoz dotyczących pożarów, klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń,
- 2) prowadzenie analizy sił i środków krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu,
- 3) budowanie systemu koordynacji działań jednostek ochrony przeciwpożarowej wchodzących w skład krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego oraz służb, inspekcji, straży oraz innych podmiotów biorących udział w działaniach ratowniczych na obszarze powiatu,
- 4) organizowanie systemu łączności, alarmowania i współdziałania między podmiotami uczestniczącymi w działaniach ratowniczych na obszarze powiatu.

Rozdział 4

DZIAŁANIE RATOWNICZE

Art. 22.

1. Działanie ratownicze prowadzą jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1-6 i 8.

Art. 23.

1. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-6 i 8, mają obowiązek uczestniczyć, na wezwanie Państwowej Straży Pożarnej, w działaniach ratowniczych poza terenem własnego działania.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 koszty związane z działaniami ratowniczymi są zwracane tym jednostkom z budżetu państwa.

Art. 24.

1. W przypadku powstania pożaru w pomieszczeniach misji dyplomatycznej, urzędu konsularnego lub instytucji międzynarodowej, korzystających z immunitetu dyplomatycznego lub konsularnego, prowadzenie działania ratowniczego przez jednostki ochrony przeciwpożarowej jest dopuszczalne po uprzednim uzyskaniu zgody szefa misji, kierownika urzędu konsularnego lub kierownika instytucji międzynarodowej, z zastrzeżeniem przepisu ust. 2.

2. Zgoda, o której mowa w ust. 1, może być jednak domniemana w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia wymagającego niezwłocznego działania ratowniczego.

Art. 25.

1. Kierujący działaniem ratowniczym może:

- 1) zarządzić ewakuację ludzi i mienia,
- 2) wstrzymać ruch drogowy oraz wprowadzić zakaz przebywania osób trzecich w rejonie działania ratowniczego,
- 3) przejąć w użytkowanie na czas niezbędny dla działania ratowniczego nieruchomości i ruchomości, środki transportu, sprzęt, ujęcia wody, inne środki gaśnicze, a także przedmioty i urządzenia przydatne w działaniu ratowniczym.

2. Kierujący działaniem ratowniczym ma prawo żądać niezbędnej pomocy od instytucji, organizacji, przedsiębiorców i osób fizycznych.

3. Kierujący działaniem ratowniczym może odstąpić w trakcie działania ratowniczego od zasad działania uznanych powszechnie za bezpieczne.

Rozdział 5

UPRAWNIENIA STRAŻAKÓW JEDNOSTEK OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ I CZŁONKÓW OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH

Art. 26.

1. Strażakowi jednostki ochrony przeciwpożarowej lub członkowi ochotniczej straży pożarnej, który w związku z działaniami ratowniczymi lub ćwiczeniami doznał uszczerbku na

zdrowiu lub poniósł szkodę w mieniu, a w przypadku śmierci - członkom jego rodziny, przysługują świadczenia odszkodowawcze, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Strażakowi jednostki ochrony przeciwpożarowej lub członkowi ochotniczej straży pożarnej, któremu świadczenia odszkodowawcze, o których mowa w ust. 1, przysługują także z tytułu stosunku pracy lub służby albo ubezpieczenia społecznego, przysznaje się jedno świadczenie, wybrane przez zainteresowanego.

Art. 28.

1. Członek ochotniczej straży pożarnej, który uczestniczył w działaniu ratowniczym lub szkoleniu pożarniczym organizowanym przez Państwową Straż Pożarną, otrzymuje ekwiwalent pieniężny.

2. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 1, jest wypłacany z budżetu gminy do wysokości 1/175 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej, obliczonego za poprzedni kwartał przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, za każdą godzinę udziału w działaniu ratowniczym lub szkoleniu ratowniczym.

3. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie przysługuje członkowi ochotniczej straży pożarnej za czas nieobecności w pracy, za który zachował wynagrodzenie.

4. Członkowie ochotniczych straży pożarnych, za czas nieobecności w pracy z przyczyn określonych w ust. 1, zachowują przewidziane w odrębnych przepisach uprawnienie do innych niż wynagrodzenie świadczeń związanych z pracą.

5. W przypadku zbiegu świadczeń, o których mowa w ust. 1 i 4, przysługujących na podstawie odrębnych przepisów stosuje się przepisy korzystniejsze.

6. Członek ochotniczej straży pożarnej biorący bezpośredni udział w działaniach ratowniczych ma prawo do okresowych bezpłatnych badań lekarskich.

Rozdział 6

ŚWIADCZENIA RZECZOWE I FINANSOWE

Art. 29.

Koszty funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej pokrywane są z:

- 1) budżetu państwa,
- 2) budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) dochodów instytucji ubezpieczeniowych, ubezpieczających osoby prawne i fizyczne,

- 4) środków własnych podmiotów, o których mowa w art. 17, które uzyskały zgodę ministra właściwego do spraw wewnętrznych na utworzenie jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Art. 31.

1. Państwowa Straż Pożarna jest obowiązana do przekazywania nieodpłatnie technicznie sprawnego, zbudnego sprzętu i urządzeń ochotniczym strażom pożarnym, po zasięgnięciu opinii właściwego zarządu wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zakładowe straże pożarne lub zakładowe służby ratownicze mogą przekazywać nieodpłatnie sprawny technicznie, zbudny sprzęt i urządzenia Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ochotniczym strażom pożarnym pozostającym poza strukturami związku.

Art. 32.

1. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8, ponoszą podmioty tworzące te jednostki.

2. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczej straży pożarnej ponosi gmina, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 1.

3. Gmina ma również obowiązek:

- 1) bezpłatnego umundurowania członków ochotniczej straży pożarnej,
- 2) ubezpieczenia w instytucji ubezpieczeniowej członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej.

3a. Gmina może zatrudnić komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej.

4. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do ochotniczej straży pożarnej funkcjonującej w budynku, obiekcie lub na terenie niebędącym własnością, nieużytkowanym bądź niezarządzanym przez gminę.

Art. 33.

1. Budżet państwa uczestniczy w kosztach funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 2-6 i 8, jeżeli jednostki te działają w ramach krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Art. 35.

1. Szkolenie członków ochotniczej straży pożarnej, o których mowa w art. 28 ust. 6, prowadzi nieodpłatnie Państwowa Straż Pożarna.

2. Szkolenie strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej, o których mowa w art. 15 pkt 1a-5 i 8, oraz członków ochotniczej straży pożarnej, o której mowa w art. 32 ust. 4, może prowadzić odpłatnie Państwowa Straż Pożarna.

Art. 37.

1. Nieruchomości, środki transportu, urządzenia i sprzęt pozostający w dyspozycji ochotniczej straży pożarnej lub ich związku mogą być, z zastrzeżeniem wynikającym z przepisu art. 33 ust. 1, odpłatnie wykorzystywane do innych społecznie użytecznych celów, określonych w statucie ochotniczej straży pożarnej lub ich związku.

2. Środki uzyskane z tytułu, o którym mowa w ust. 1, stanowią dochody własne ochotniczej straży pożarnej lub ich związku.

Art. 38.

1. Zakłady ubezpieczeń są obowiązane przekazywać 10% sumy wpływów uzyskanych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia od ognia na określone cele ochrony przeciwpożarowej.

1a. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej i Zarząd Główny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej otrzymują po 50% kwoty, o której mowa w ust. 1.

Art. 39.

1. Środki finansowe przekazane Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej i Zarządowi Głównemu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie przepisów art. 35 ust. 2 i art. 38 ust. 1a są przeznaczone wyłącznie na cele ochrony przeciwpożarowej.

Rozdział 7

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Art. 44a.

Ustawa nie narusza przepisów prawa geologicznego i górniczego.

USTAWA
z dnia 24 maja 2002 r.
o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji
Wywiadu

(wyciąg)

Rozdział 1

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Art. 1.

Tworzy się Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zwaną dalej „ABW”, właściwą w sprawach ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego.

Art. 2.

Tworzy się Agencję Wywiadu, zwaną dalej „AW”, właściwą w sprawach ochrony bezpieczeństwa zewnętrznego państwa.

Art. 3.

1. Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, zwany dalej „Szefem ABW”, i Szef Agencji Wywiadu, zwany dalej „Szefem AW”, są centralnymi organami administracji rządowej, działającymi odpowiednio przy pomocy ABW i AW, będącymi urzędami administracji rządowej.

2. Szef ABW i Szef AW podlegają bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów.

3. Działalność Szefa ABW, Szefa AW oraz Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych podlega kontroli Sejmu.

Art. 4.

1. Nazwy: Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencja Wywiadu oraz ich skróty: „ABW” i „AW” przysługują wyłącznie Agencjom, o których mowa w art. 1 i 2.

2. Ileć w ustawie jest mowa o „Agencjach”, należy przez to rozumieć łącznie ABW i AW.

Art. 5.

1. Do zadań ABW należy:

- 1) rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie zagrożeń godzących w bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz jego porządek konstytucyjny, a w szczególności w suwerenność i międzynarodową pozycję, niepodległość i nienaruszalność jego terytorium, a także obronność państwa,
- 2) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw:
 - a) szpiegostwa, terroryzmu, naruszenia tajemnicy państwowej i innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa,
 - b) godzących w podstawy ekonomiczne państwa,
 - c) korupcji osób pełniących funkcje publiczne, o których mowa w art. 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. Nr 106, poz. 679, z 1998 r. Nr 113, poz. 715 i Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 483 oraz z 2000 r. Nr 26, poz. 306), jeśli może to godzić w bezpieczeństwo państwa,
 - d) w zakresie produkcji i obrotu towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa,
 - e) nielegalnego wytwarzania, posiadania i obrotu bronią, amunicją i materiałami wybuchowymi, bronią masowej zagłady oraz środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi, w obrocie międzynarodowym

oraz ściganie ich sprawców,

- 3) realizowanie, w granicach swojej właściwości, zadań służby ochrony państwa oraz wykonywanie funkcji krajowej władzy bezpieczeństwa w zakresie ochrony informacji niejawnych w stosunkach międzynarodowych,
- 4) uzyskiwanie, analizowanie, przetwarzanie i przekazywanie właściwym organom informacji mogących mieć istotne znaczenie dla ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i jego porządku konstytucyjnego,
- 5) podejmowanie innych działań określonych w odrębnych ustawach i umowach międzynarodowych.

2. Działalność ABW poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej może być prowadzona w związku z jej działalnością na terytorium państwa wyłącznie w zakresie realizacji zadań określonych w ust. 1 pkt 2.

Art. 7.

1. Prezes Rady Ministrów określa kierunki działania Agencji w drodze wytycznych.

2. Szefowie Agencji, najpóźniej na 3 miesiące przed końcem roku kalendarzowego, przedstawiają Prezesowi Rady Ministrów, każdy w zakresie swojej właściwości, roczne plany działania na rok następny.

3. Szefowie Agencji, każdy w zakresie swojej właściwości, przedstawiają corocznie do dnia 31 stycznia Prezesowi Rady Ministrów sprawozdania z działalności Agencji za poprzedni rok kalendarzowy.

Art. 8.

1. Szefowie Agencji, każdy w zakresie swojej właściwości, w celu realizacji zadań Agencji mogą podejmować współdziałanie z właściwymi organami i służbami innych państw.

2. Podjęcie współpracy, o której mowa w ust. 1, może nastąpić po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów.

Art. 9.

1. Działalność ABW i AW, z zastrzeżeniem ust. 2, jest finansowana z budżetu państwa.

Art. 10.

Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego, instytucje państwowe oraz przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie użyteczności publicznej są obowiązani, w zakresie swojego działania, do współdziałania z Agencjami, a w szczególności udzielania pomocy w realizacji zadań Agencji.

Rozdział 2

KOLEGIUM DO SPRAW SŁUŻB SPECJALNYCH

Art. 11.

Przy Radzie Ministrów działa Kolegium do Spraw Służb Specjalnych, zwane dalej „Kolegium”, jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach programowania, nadzorowania i koordynowania działalności ABW, AW i Wojskowych Służb Informacyjnych, zwanych dalej „służbami specjalnymi”, oraz podejmowanych dla ochrony bezpieczeństwa państwa działań Policji, Straży Granicznej, Żandarmerii Wojskowej, Służby Więziennej, Biura Ochrony Rządu, Inspekcji Celnej, organów celnych, urzędów skarbowych, izb skarbowych, organów kontroli skarbowej, organów informacji finansowej oraz służb rozpoznania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 12.

1. Do zadań Kolegium należy formułowanie ocen lub wyrażanie opinii w sprawach:

- 1) powoływania i odwoływania Szefa ABW, Szefa AW oraz Szefa Wojskowych Służb Informacyjnych,

- 2) kierunków i planów działania służb specjalnych,
- 3) szczegółowych projektów budżetów służb specjalnych, przed rozpatrzeniem ich przez Radę Ministrów,
- 4) projektów aktów normatywnych i innych dokumentów rządowych dotyczących działalności służb specjalnych,
- 5) wykonywania przez służby specjalne powierzonych im zadań zgodnie z kierunkami i planami działania tych służb,
- 6) rocznych sprawozdań przedstawianych przez Szefów z działalności podległych im służb specjalnych,
- 7) koordynowania działalności ABW, AW i Wojskowych Służb Informacyjnych, a także działalności służb specjalnych z Policją, Strażą Graniczną, Żandarmerią Wojskową, Biurem Ochrony Rządu, Inspekcją Celną, organami celnymi, urzędami skarbowymi, izbami skarbowymi, organami kontroli skarbowej, organami informacji finansowej i służbami rozpoznania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich współdziałania w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa państwa,
- 8) współdziałania podmiotów, o których mowa w art. 10, ze służbami specjalnymi,
- 9) współdziałania służb specjalnych z właściwymi organami i służbami innych państw,
- 10) organizacji wymiany informacji istotnych dla bezpieczeństwa i międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej pomiędzy organami administracji rządowej,
- 11) ochrony informacji niejawnych dotyczących:
 - a) zagrożeń o zasięgu ogólnokrajowym w zakresie ochrony informacji niejawnych stanowiących tajemnicę państwową,
 - b) sposobów postępowania w sytuacji zagrożenia o zasięgu ogólnokrajowym, powstałej wskutek ujawnienia informacji niejawnych stanowiących tajemnicę państwową, oraz dokonywanie oceny skutków ujawnienia takich informacji,
 - c) projektów aktów normatywnych i innych dokumentów rządowych dotyczących ochrony informacji niejawnych,
 - d) innych spraw zleczanych przez Radę Ministrów lub Prezesa Rady Ministrów oraz wnoszonych przez ministrów w zakresie realizacji zadań związanych z ochroną informacji niejawnych.

2. W skład Kolegium wchodzi:

- 1) przewodniczący - Prezes Rady Ministrów,
- 2) sekretarz Kolegium,

3) członkowie:

- a) minister właściwy do spraw wewnętrznych,
- b) minister właściwy do spraw zagranicznych,
- c) Minister Obrony Narodowej,
- d) minister właściwy do spraw finansów publicznych,
- e) Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

3. W posiedzeniach Kolegium uczestniczą także:

- 1) Szef ABW,
- 2) Szef AW,
- 3) Szef Wojskowych Służb Informacyjnych,
- 4) Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych.

4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może delegować swojego przedstawiciela do udziału w posiedzeniach Kolegium, spełniającego wymagania określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych w zakresie dostępu do informacji stanowiących tajemnicę państwową, oznaczonych klauzulą „ściśle tajne”.

5. Przewodniczący Kolegium może zapraszać do udziału w posiedzeniach Kolegium przewodniczących właściwych komisji sejmowych, przedstawicieli organów państwowych oraz inne osoby, których uczestnictwo jest niezbędne ze względu na tematykę obrad.

Art. 13.

Prezes Rady Ministrów w celu zapewnienia wymaganego współdziałania służb specjalnych może, po zasięgnięciu opinii Kolegium, udzielać w tym zakresie wiążących wytycznych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych - w odniesieniu do działalności Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Ministrowi Sprawiedliwości - w odniesieniu do działalności Służby Więziennej, Ministrowi Obrony Narodowej - w odniesieniu do działalności Wojskowych Służb Informacyjnych i Żandarmerii Wojskowej oraz Szefom Agencji - w odniesieniu do działalności tych Agencji.

Rozdział 3

ORGANIZACJA AGENCJI BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO ORAZ AGENCJI WYWIADU

Art. 14.

1. Szefów ABW i AW, w randze sekretarzy stanu, powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Kolegium oraz Sejmowej Komisji do Spraw Służb Specjalnych.

2. Prezes Rady Ministrów, na wniosek Szefa właściwej Agencji, powołuje i odwołuje zastępców Szefa ABW i Szefa AW.

Art. 18.

1. Szefowie Agencji, każdy w zakresie swojej właściwości, przekazują niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesowi Rady Ministrów informacje mogące mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa i międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Jeśli uzyskane informacje dotyczą spraw objętych zakresem działania właściwego ministra, Szef Agencji przekazuje je temu ministrowi, chyba że Prezes Rady Ministrów zdecyduje inaczej.

Art. 20.

1. Prezes Rady Ministrów nadaje, w drodze zarządzeń, każdej z Agencji statut, który określa jej organizację wewnętrzną.

2. Szefowie Agencji, w drodze zarządzeń, każdy w zakresie swojej właściwości, nadają regulaminy organizacyjne jednostkom organizacyjnym każdej z Agencji, w których określają jej strukturę wewnętrzną i szczegółowe zadania.

3. Szefowie Agencji, w drodze zarządzeń, każdy w zakresie swojej właściwości, tworzą, przekształcają i likwidują ośrodki szkolenia Agencji, określając ich strukturę, zadania oraz zasady funkcjonowania w zakresie nieobjętym innymi przepisami.

Rozdział 4

UPRAWNIENIA FUNKCJONARIUSZY AGENCJI BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO ORAZ AGENCJI WYWIADU

Art. 21.

1. W granicach zadań, o których mowa w art. 5 ust. 1, funkcjonariusze ABW wykonują:

- 1) czynności operacyjno-rozpoznawcze i dochodzeniowo-śledcze w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw oraz ścigania ich sprawców,
- 2) czynności operacyjno-rozpoznawcze i analityczno-informacyjne w celu uzyskiwania i przetwarzania informacji istotnych dla ochrony bezpieczeństwa państwa i jego porządku konstytucyjnego.

2. ABW wykonuje również czynności na polecenie sądu lub prokuratora w zakresie określonym w Kodeksie postępowania karnego oraz Kodeksie karnym wykonawczym.

3. Funkcjonariusze ABW wykonują czynności tylko w zakresie właściwości tej Agencji i w tym zakresie przysługują im uprawnienia procesowe policjantów, wynikające z przepisów Kodeksu postępowania karnego.

Art. 23.

1. Funkcjonariusze ABW, wykonując czynności, o których mowa w art. 21, mają prawo:

- 1) wydawania poleceń określonego zachowania się,
- 2) legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości,
- 3) zatrzymywania osób w trybie i w przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego,
- 4) przeszukania osób i pomieszczeń w trybie i w przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego,
- 5) dokonywania kontroli osobistej lub przeglądania zawartości bagaży, a także sprawdzania ładunku w środkach transportu lądowego, powietrznego i wodnego w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,
- 6) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń i dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom w miejscach publicznych,
- 7) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej; wymienione instytucje, organy i przedsiębiorcy są obowiązani, w zakresie swojego działania, do udzielania nieodpłatnie tej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa,
- 8) zwracania się o niezbędną pomoc do innych, niż wymienieni w pkt 7, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa.

Art. 25.

1. W razie niepodporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom, funkcjonariusze ABW mogą stosować fizyczne, techniczne i chemiczne środki przymusu bezpośredniego, służące do obezwładniania lub konwojowania osób oraz do zatrzymywania pojazdów.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 mogą być stosowane jedynie środki przymusu bezpośredniego odpowiadające potrzebom wynikającym z zaistniałej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

Art. 26.

1. Jeżeli środki przymusu bezpośredniego wymienione w art. 25 ust. 1 okazały się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, funkcjonariusz ABW ma prawo użycia broni palnej wyłącznie:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność funkcjonariusza lub innej osoby albo w celu przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
- 2) przeciwko osobie niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrazi może życiu, zdrowiu lub wolności funkcjonariusza albo innej osoby,
- 3) przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną funkcjonariuszowi lub innej osobie uprawnionej do jej posiadania,
- 4) w celu odparcia niebezpiecznego, bezpośredniego, gwałtownego zamachu na obiekty lub urządzenia ważne dla bezpieczeństwa lub obronności państwa,
- 5) w celu odparcia zamachu na mienie, stwarzającego jednocześnie bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności człowieka,
- 6) w bezpośrednim pościgu za osobą, wobec której użycie broni było dopuszczalne w przypadkach określonych w pkt 1-5,
- 7) w celu ujęcia osoby, o której mowa w pkt 6, jeśli schroniła się ona w miejscu trudno dostępnym, a z okoliczności zdarzenia wynika, że może użyć broni palnej lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie może zagrazić życiu lub zdrowiu człowieka,
- 8) w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na konwój ochraniający osoby, dokumenty zawierające wiadomości stanowiące tajemnicę państwową, pieniądze albo inne przedmioty wartościowe,
- 9) w celu ujęcia lub udaremnienia ucieczki osoby zatrzymanej lub tymczasowo aresztowanej w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2.

2. Prawo użycia broni palnej w okolicznościach wymienionych w ust. 1 pkt 1-4, w związku z wykonywaniem zadań określonych w art. 6 ust. 1, przysługuje również funkcjonariuszom AW.

3. Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni, i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.

Art. 33.

W zakresie swojej właściwości Agencje mogą uzyskiwać informacje, w tym także niejawnie, gromadzić je, sprawdzać i przetwarzać.

Art. 34.

1. W zakresie swojej właściwości Agencje mogą zbierać, także niejawnie, wszelkie dane osobowe, w tym również, jeżeli jest to uzasadnione charakterem realizowanych zadań, dane wskazane w art. 27 i 28 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 50, poz. 580 i Nr 116, poz. 1216 oraz z 2001 r. Nr 42, poz. 474, Nr 49, poz. 509 i Nr 100, poz. 1087), a także korzystać z danych osobowych i innych informacji uzyskanych w wyniku wykonywania czynności operacyjno-

rozpoznawczych przez uprawnione do tego organy, służby i instytucje państwowe oraz przetwarzać je, w rozumieniu ustawy o ochronie danych osobowych, bez wiedzy i zgody osoby, której te dane dotyczą.

2. Administrator zbioru danych jest obowiązany udostępnić dane osobowe, o których mowa w ust. 1, na podstawie imiennego upoważnienia wydanego odpowiednio przez Szefa ABW albo Szefa AW okazanego przez funkcjonariusza wraz z legitymacją służbową.

Art. 40.

1. Szef ABW koordynuje podejmowane przez służby specjalne czynności operacyjno-rozpoznawcze mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo państwa.

Art. 42.

1. Szefowie ABW i AW oraz Szef Wojskowych Służb Informacyjnych są zobowiązani do współdziałania w ramach realizacji swoich zadań.

Rozdział 7

OBOWIĄZKI I PRAWA FUNKCJONARIUSZY AGENCJI BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO ORAZ AGENCJI WYWIADU

Art. 79.

1. Funkcjonariusz jest obowiązany dochować obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany odmówić wykonania rozkazu lub polecenia przełożonego, jeśli wykonanie rozkazu lub polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa.

3. O odmowie wykonania rozkazu lub polecenia, o których mowa w ust. 2, funkcjonariusz melduje Szefowi właściwej Agencji, z pominięciem drogi służbowej.

Art. 83.

Funkcjonariusz w związku z wykonywaniem zadań służbowych korzysta z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 84.

1. Funkcjonariuszowi przysługuje zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną, jeżeli postępowanie karne wszczęte przeciwko niemu o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych zostanie zakończone prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu wobec braku ustawowych znamion czynu zabronionego lub niepopelnienia przestępstwa albo wyrokiem uniewinniającym.

2. Koszty w wysokości odpowiadającej określonemu w odrębnych przepisach wynagrodzeniu jednego obrońcy zwraca się ze środków właściwej Agencji.

USTAWA
z dnia 25 czerwca 1997 r.
o cudzoziemcach

(wyciąg)

Rozdział 1
PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1.

1. Ustawa określa zasady i warunki wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu cudzoziemców z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz właściwość organów w tych sprawach.

2. Do spraw objętych przepisami ustawy uregulowanych umowami międzynarodowymi, którymi związana jest Rzeczpospolita Polska, stosuje się postanowienia tych umów.

3. Ustawy nie stosuje się, z wyjątkiem art. 5 ust. 1 i 96, do szefów i członków personelu misji dyplomatycznych, kierowników urzędów konsularnych i członków personelu konsularnego państw obcych oraz innych osób zrównanych z nimi na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych, pod warunkiem wzajemności i posiadania przez te osoby odpowiednich dokumentów.

Art. 2.

Cudzoziemcem jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego.

Art. 3.

Cudzoziemca będącego obywatelem dwóch lub więcej państw traktuje się jako obywatela tego państwa, którego dokument podróży stanowił podstawę wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 4.

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) dokumencie podróży - oznacza to dokument uznany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej, uprawniający do przekroczenia granicy, wydany cudzoziemcowi przez organ państwa obcego, organ polski lub organizację międzynarodową albo podmiot upoważniony przez organ państwa obcego lub obcą władzę o charakterze państwowym,
- 2) wizie - oznacza to zezwolenie wydane cudzoziemcowi przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej lub organ, którego właściwość w tej sprawie wynika z postanowień umów międzynarodowych obowiązujących Rzeczpospolitą Polską, uprawniające go do wjazdu, przejazdu, pobytu i wyjazdu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie, w celu i na warunkach w nim określonych,
- 2a) strefie tranzytowej lotniska międzynarodowego - oznacza to teren lotniska międzynarodowego położonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rozciągający się między pokładem statku powietrznego a stanowiskiem kontroli granicznej, który obejmuje płytę oraz pomieszczenia lotniska,
- 3) (skreślony),
- 4) karcie pobytu - oznacza to dokument wydany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemcowi, który uzyskał zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenie na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4a) nieprzerwanym przebywaniu - oznacza to pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie ważności wizy lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, jeżeli cudzoziemiec nie opuścił tego terytorium na czas dłuższy niż 2 miesiące w roku kalendarzowym, z wyłączeniem wypadków związanych z wykonywaniem obowiązków zawodowych lub świadczeniem pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) polskim dokumencie podróży dla cudzoziemca - oznacza to dokument podróży wydany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej uprawniający do wielokrotnego przekraczania granicy,
- 6) tymczasowym polskim dokumencie podróży dla cudzoziemca - oznacza to dokument podróży wydany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej uprawniający do jednokrotnego przekroczenia granicy,
- 7) Konwencji Genewskiej - oznacza to Konwencję dotyczącą statusu uchodźców, sporządzoną w Genewie dnia 28 lipca 1951 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 119, poz. 515 i 516),
- 8) Protokole Nowojorskim - oznacza to Protokół dotyczący statusu uchodźców, sporządzony w Nowym Jorku dnia 31 stycznia 1967 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 119, poz. 517 i 518),

- 9) kraju pochodzenia - oznacza to państwo, którego obywatelem jest cudzoziemiec, a w wypadku cudzoziemca, którego obywatelstwa nie da się ustalić lub który nie posiada obywatelstwa żadnego państwa - państwo, w którym stale zamieszkuje,
- 10) bezpiecznym kraju pochodzenia - oznacza to taki kraj pochodzenia cudzoziemca, w którym ze względu na system prawa i jego stosowanie oraz ze względu na stosunki polityczne w nim panujące nie występują prześladowania z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub przekonań politycznych, a organizacjom pozarządowym i międzynarodowym umożliwia się działanie na rzecz przestrzegania praw człowieka,
- 11) bezpiecznym kraju trzecim - oznacza to państwo niebędące krajem pochodzenia cudzoziemca, które ratyfikowało i stosuje Konwencję Genewską oraz Protokół Nowojorski, a w szczególności państwo, w którym:
- a) nie występuje zagrożenie dla życia lub wolności cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, zgodnie z art. 33 Konwencji Genewskiej,
 - b) zapewnia się cudzoziemcom dostęp do postępowania o nadanie statusu uchodźcy,
 - c) cudzoziemiec ubiegający się o nadanie statusu uchodźcy korzysta z ochrony przed wydaleniem, zgodnie z przepisami Konwencji Genewskiej,
 - d) cudzoziemiec ubiegający się o nadanie statusu uchodźcy nie jest narażony na tortury lub niehumanitarne albo poniżające traktowanie,
- 12) granicy - oznacza to granicę państwową Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. Nr 78, poz. 461, z 1997 r. Nr 6, poz. 31 i Nr 43, poz. 271, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 45, poz. 498).

Rozdział 2

PRZEKRACZANIE GRANICY

Art. 5.

1. Cudzoziemiec może przekroczyć granicę oraz przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli posiada ważny dokument podróży oraz wie, o ile przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 6.

1. Cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej winien posiadać i okazać na żądanie uprawnionego organu środki niezbędne do pokrycia kosztów wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu

z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zezwolenie na wjazd do innego państwa lub na powrót do kraju pochodzenia, jeżeli zezwolenie takie jest wymagane.

2a. Wiza może uprawniać wyłącznie do wjazdu do strefy tranzytowej lotniska międzynarodowego, pobytu w tej strefie i wyjazdu z niej.

4. Wiza określa:

- 1) okres ważności wizy, nie dłuższy niż 5 lat, podczas którego może nastąpić pierwszy wjazd i musi nastąpić ostatni wyjazd z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) okres pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie ważności wizy,
- 3) cel wjazdu i pobytu.

5. Wiza może określać także inne warunki i informacje, w szczególności:

- 1) miejsce, w którym powinno nastąpić przekroczenie granicy,
- 2) liczbę dzieci oraz innych osób towarzyszących cudzoziemcowi, któremu wydano wizę, wpisanych do dokumentu podróży cudzoziemca.

Art. 7.

2. Wizę wydaje się na okres pobytu nie dłuższy niż 3 miesiące.

3. W okresie, o którym mowa w ust. 2, cudzoziemiec, który spełnia warunki określone w art. 6 ust. 1, może wystąpić o wydanie kolejnych wiz. Łączny okres pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wiz nie może przekroczyć 6 miesięcy w okresie 12 miesięcy, licząc od dnia pierwszego wjazdu.

3a. Jeżeli wizę wydano na okres ważności stanowiący wielokrotność jednego roku, to okres pobytu, o którym mowa w ust. 2, odnosi się do każdego roku okresu ważności wizy.

4. Cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy międzynarodowej przewidującej częściowe albo całkowite zniesienie obowiązku wizowego lub na podstawie jednostronnego zniesienia obowiązku wizowego stosownie do przepisów, o których mowa w art. 98, może wystąpić o wydanie wiz, przy czym łączny okres pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie tych umów i wiz nie może przekroczyć 6 miesięcy w okresie 12 miesięcy, licząc od dnia pierwszego wjazdu.

Art. 10a.

1. Cudzoziemcowi polskiego pochodzenia można wydać wizę w celu repatriacji.

2. Cudzoziemcowi, który uzyskał zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony jako członek najbliższej rodziny repatrianta, wydaje się wizę w celu przesiedlenia się.

Art. 13.

1. Cudzoziemcowi odmawia się wydania wize lub odmawia wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli:

- 1) wydana została ostateczna decyzja o wydaleniu,
- 1a) została wydana ostateczna decyzja o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) został skazany prawomocnym wyrokiem:
 - a) w Rzeczypospolitej Polskiej za przestępstwo umyślne na karę co najmniej 3 lat pozbawienia wolności,
 - b) za granicą za przestępstwo stanowiące zbrodnię pospolitą również w rozumieniu prawa polskiego,
- 3) istnieje uzasadnione podejrzenie, że prowadzi działalność mającą na celu pozbawienie niepodległości, oderwanie części terytorium, obalenie przemocą ustroju lub osłabienie mocy obronnej Rzeczypospolitej Polskiej, w działalności takiej uczestniczy, organizuje ją bądź jest członkiem organizacji prowadzącej taką działalność,
- 4) istnieje uzasadnione podejrzenie, że prowadzi działalność terrorystyczną, w działalności takiej uczestniczy, organizuje ją bądź jest członkiem organizacji prowadzącej taką działalność,
- 5) istnieje uzasadnione podejrzenie, że przewozi lub przenosi przez granicę, bez wymaganego zezwolenia, broń, amunicję, materiały wybuchowe, materiały promieniotwórcze lub środki odurzające bądź psychotropowe, w działalności takiej uczestniczy, organizuje ją bądź jest członkiem organizacji prowadzącej taką działalność,
- 6) istnieje uzasadnione podejrzenie, że prowadzi działalność polegającą na umożliwianiu innym osobom przekraczania wbrew przepisom granicy, w działalności takiej uczestniczy, organizuje ją bądź jest członkiem organizacji prowadzącej taką działalność albo przekroczył granicę wbrew przepisom,
- 7) istnieje uzasadnione podejrzenie, że jego wjazd lub pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mają inny cel niż deklarowany,
- 8) jego pobyt zagroziłby zdrowiu publicznemu,
- 8a) nie wywiązuje się z zobowiązań podatkowych wobec Skarbu Państwa,
- 8b) jego wjazd i pobyt są niepożądane ze względu na zobowiązania wynikające z postanowień ratyfikowanych umów międzynarodowych obowiązujących Rzeczpospolitą Polską,
- 9) jego wjazd lub pobyt są niepożądane ze względu na inne zagrożenia dla bezpieczeństwa i obronności państwa albo z uwagi na konieczność ochrony ładu i porządku publicznego.

Rozdział 4

PRAWA I OBOWIĄZKI CUDZOZIEMCÓW

Art. 25.

Cudzoziemiec podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ma takie same prawa i obowiązki jak obywatel polski, o ile przepisy niniejszej ustawy lub innych ustaw nie stanowią inaczej.

Art. 25a.

Cudzoziemca ubiegającego się o wydanie wizy, udzielenie lub przedłużenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony albo udzielenie zezwolenia na osiedlenie się należy pouczyć, na piśmie w języku dla niego zrozumiałym, o zasadach i trybie postępowania oraz o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach.

Art. 26.

1. Cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlega kontroli legalności pobytu.

2. Cudzoziemiec, który nie posiada ważnej wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony albo osiedlenie się, powinien niezwłocznie opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 27.

1. Cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinien, na żądanie właściwych organów, przedstawić dokumenty i zezwolenia uprawniające go do pobytu na tym terytorium.

Rozdział 4a

POBYT CUDZOZIEMCA ZATRZYMANEGO, UMIESZCZONEGO W OŚRODKU STRZEŻONYM, W ARESZCIE W CELU WYDALENIA LUB POZBAWIONEGO WOLNOŚCI W WYKONANIU ORZECZEŃ WYDANYCH NA PODSTAWIE USTAW

Art. 31a.

Pobyt cudzoziemca zatrzymanego, umieszczonego w ośrodku strzeżonym, w areszcie w celu wydalenia lub pozbawionego wolności w wykonaniu orzeczeń wydanych na podstawie ustaw uważa się za legalny w okresie obowiązywania właściwych decyzji lub orzeczeń.

Rozdział 5

STATUS UCHODźCY

Art. 32.

Cudzoziemcowi może być nadany w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy w rozumieniu Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego.

Art. 33.

Cudzoziemca ubiegającego się o nadanie statusu uchodźcy należy pouczyć, w zrozumiałym dla niego języku, o trybie i zasadach postępowania oraz o przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach.

Art. 34.

1. Postępowanie o nadanie statusu uchodźcy wszczyna się na wniosek złożony osobiście przez cudzoziemca. Wniosek nie może być złożony przez pełnomocnika.

Art. 40.

1. Cudzoziemcowi, w sprawie którego wszczęto postępowanie o nadanie statusu uchodźcy, można, w razie potrzeby, na czas niezbędny do wydania decyzji ostatecznej, a w szczególności uzasadnionych wypadkach na okres do 3 miesięcy od daty jej wydania, zapewnić:

- 1) zakwaterowanie,
- 2) wyżywienie,
- 3) opiekę medyczną,
- 4) pomoc rzeczową,
- 5) pomoc pieniężną stałą lub jednorazową,
- 6) pomoc związaną z dobrowolnym wyjazdem z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5, mogą być realizowane przez umieszczenie cudzoziemca w ośrodku dla osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy.

3. W wypadkach uzasadnionych stanem zdrowia cudzoziemca lub jego bezpieczeństwem świadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5, mogą być udzielane poza ośrodkiem dla osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy.

Art. 41a.

1. Cudzoziemcowi odmawia się nadania statusu uchodźcy z powodu oczywistej bezzasadności wniosku, jeżeli jego wniosek o nadanie statusu uchodźcy w świetle zgromadzonego materiału dowodowego:

- 1) nie daje jakichkolwiek podstaw uzasadniających obawę cudzoziemca przed prześladowaniem, o którym mowa w art. 1 A Konwencji Genewskiej,
- 2) oparty jest na świadomym wprowadzeniu w błąd organu lub ma na celu nadużycie postępowania o nadanie statusu uchodźcy.

2. Brak jest jakichkolwiek podstaw uzasadniających obawę cudzoziemca przed prześladowaniem, w szczególności gdy:

- 1) cudzoziemiec nie powołuje się na obawę przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub swoich przekonań politycznych, lecz podaje inne przyczyny wniosku o nadanie statusu uchodźcy, jak w szczególności poszukiwanie pracy lub lepszych warunków życiowych,
- 2) cudzoziemiec powołuje się na obawę przed prześladowaniem, którego występowanie ograniczone jest do określonych części terytorium jego kraju pochodzenia lub innego kraju, w którym na stałe przebywa, podczas gdy mógł udać się bez przeszkód do innej części terytorium tego kraju i korzystać z ochrony przewidzianej w art. 33.1 Konwencji Genewskiej,
- 3) cudzoziemiec nie podaje podstawowych informacji dotyczących okoliczności związanych z jego obawą przed prześladowaniem.

3. Wniosek o nadanie statusu uchodźcy oparty jest na świadomym wprowadzeniu w błąd organu lub ma na celu nadużycie postępowania o nadanie statusu uchodźcy, jeżeli:

- 1) zawiera dane w sposób oczywisty niewiarygodne lub nieprawdopodobne, lub fakty podane w nim nie są spójne, bądź też zawiera oczywiste sprzeczności,
- 2) złożony został przez cudzoziemca, który przybył z bezpiecznego kraju pochodzenia,
- 3) cudzoziemiec podaje nieprawdziwe informacje o swojej tożsamości lub przedstawia inne fałszywe dowody,
- 4) cudzoziemiec, działając w złej wierze, zniszczył, uszkodził albo zataił dowód istotny w postępowaniu lub pozbył się go,
- 5) cudzoziemiec, mając możliwości wcześniejszego złożenia wniosku, wystąpił o nadanie statusu uchodźcy jedynie w celu uniknięcia wydalenia.

4. Organ prowadzący postępowanie o nadanie statusu uchodźcy niezwłocznie po stwierdzeniu zaistnienia którejkolwiek z okoliczności wymienionych w ust. 1 wydaje decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy z powodu oczywistej bezzasadności wniosku.

Art. 42.

Cudzoziemcowi odmawia się nadania statusu uchodźcy, jeżeli:

- 1) uzyskał status uchodźcy w innym państwie, które zapewnia mu rzeczywistą ochronę,

- 2) nie spełnia warunków określonych w art. 1 A Konwencji Genewskiej i Protokole Nowojorskim,
- 3) zachodzą okoliczności wymienione w art. 1 F Konwencji Genewskiej,
- 4) korzysta z ochrony lub pomocy organów lub agencji Organizacji Narodów Zjednoczonych innych niż Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców.

Art. 43.

Cudzoziemcowi, któremu nadano status uchodźcy, wydaje się dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej oraz udziela zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony.

Art. 44a.

Status uchodźcy wygasa z mocy prawa z dniem nabycia przez cudzoziemca obywatelstwa polskiego albo z dniem pisemnego zrzeczenia się statusu uchodźcy.

Art. 45.

1. Zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony wydane cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 43 i 44, nie może być cofnięte bez uprzedniego pozbawienia go statusu uchodźcy. Przepisu art. 22 nie stosuje się.
2. Zezwolenie na osiedlenie się, wydane cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 43 i 44, nie może być cofnięte bez uprzedniego pozbawienia go statusu uchodźcy.

Art. 46.

1. Jeżeli wobec cudzoziemca ubiegającego się o nadanie statusu uchodźcy została wydana decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo wydaleniu, wykonanie tej decyzji ulega wstrzymaniu z mocy prawa do dnia wydania decyzji ostatecznej w sprawie o nadanie statusu uchodźcy.
2. Jeżeli wszczęcie postępowania o nadanie statusu uchodźcy nastąpiło po wydaniu wobec cudzoziemca decyzji o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub o jego wydaleniu, wykonanie tej decyzji ulega wstrzymaniu z mocy prawa do dnia wydania decyzji ostatecznej w sprawie o nadanie statusu uchodźcy.

Art. 47.

W okolicznościach określonych w art. 46 cudzoziemca umieszcza się w strzeżonym ośrodku, o którym mowa w art. 59 ust. 1. Przepisy art. 59 ust. 2 i 4 oraz art. 60 stosuje się odpowiednio.

Art. 48.

1. Cudzoziemca można pozbawić statusu uchodźcy, jeżeli zajdzie którakolwiek z okoliczności wymienionych w Konwencji Genewskiej, uzasadniających pozbawienie uchodźcy ochrony przewidzianej w tej konwencji.

2. W decyzji o pozbawieniu statusu uchodźcy można postanowić o cofnięciu zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony albo skrócić okres, na który udzielono zezwolenia. W takim wypadku należy w decyzji określić termin opuszczenia przez cudzoziemca terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 49.

1. Cudzoziemiec, ubiegający się o nadanie statusu uchodźcy albo któremu nadano ten status, może swobodnie kontaktować się z przedstawicielem Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, a w szczególności w każdej chwili zwracać się do niego z prośbą o pomoc.

1a. Cudzoziemiec ubiegający się o nadanie statusu uchodźcy, albo któremu nadano ten status, może swobodnie kontaktować się z organizacjami zajmującymi się sprawami uchodźców.

2. Przedstawiciel Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców, na swój wniosek i za pisemną zgodą cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1, ma prawo do uzyskiwania od organów prowadzących postępowanie o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy informacji o przebiegu tego postępowania oraz przeglądania akt sprawy i sporządzania z nich notatek i odpisów, z wyłączeniem akt, o których mowa w art. 74 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, przy czym przedstawicielowi Urzędu Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców nie służy zażalenie, o którym mowa w art. 74 § 2 tego kodeksu, oraz skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego. O prawie wyrażenia zgody należy cudzoziemca pouczyć w chwili składania wniosku o nadanie statusu uchodźcy.

4. Organy Rzeczypospolitej Polskiej będą podejmowały wszelkie działania w celu ułatwienia Wysokiemu Komisarzowi Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców wypełnienia jego zadań zgodnie z art. 35 Konwencji Genewskiej.

Rozdział 6

AZYL

Art. 50.

1. Cudzoziemiec może, na swój wniosek, otrzymać azyl w Rzeczypospolitej Polskiej, gdy jest to niezbędne dla zapewnienia mu ochrony oraz gdy przemawia za tym ważny interes Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Cudzoziemcowi, któremu udzielono azylu, wydaje się zezwolenie na osiedlenie się.

Art. 51.

1. Cudzoziemca można pozbawić azylu, jeżeli:

- 1) ustały przyczyny, dla których azyl został udzielony,

- 2) prowadzi on działalność skierowaną przeciwko obronności, bezpieczeństwu państwa lub porządkowi publicznemu.

Rozdział 6a

OCHRONA CZASOWA CUDZOZIEMCÓW NA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Art. 51a.

1. Cudzoziemcom opuszczającym masowo swój kraj pochodzenia z powodu obcej inwazji, wojny, wojny domowej, konfliktów etnicznych lub rażących naruszeń praw człowieka można udzielić ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Ochrony czasowej udziela się do chwili, kiedy zaistnieją możliwości bezpiecznego powrotu cudzoziemców na tereny uprzedniego miejsca zamieszkania.
3. Ochrona czasowa może być udzielona wyłącznie w oparciu o wydane rozporządzenie, o którym mowa w art. 86a ust. 1.

Art. 51b.

1. Cudzoziemcom korzystającym z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wydaje się wizę lub udziela zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony oraz można zapewnić:

- 1) zakwaterowanie,
- 2) wyżywienie,
- 3) opiekę medyczną.

2. W uzasadnionych wypadkach cudzoziemcom, o których mowa w ust. 1, można udzielić innych świadczeń niezbędnych dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb bytowych.

Art. 51c.

Od cudzoziemców korzystających z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pobiera się odciski linii papilarnych oraz sporządza ich fotografie. W uzasadnionych wypadkach cudzoziemców można poddać badaniom lekarskim oraz niezbędnym zabiegom sanitarnym ciała i odzieży.

Rozdział 7

ZOBOWIĄZANIE DO OPUSZCZENIA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I WYDALANIE CUDZOZIEMCÓW

Art. 51f.

1. Cudzoziemca, wobec którego zachodzi którakolwiek z okoliczności określonych w art. 52 ust. 1 pkt 1, 2, 5 i 6, można zobowiązać do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie do 7 dni.
2. Zobowiązanie cudzoziemca do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej następuje w drodze decyzji.
3. Decyzji, o której mowa w ust. 2, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.
6. Nie można zobowiązać do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na osiedlenie się lub udzielono azylu albo który posiada status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 52.

1. Cudzoziemiec może być wydany z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli:

- 1) przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez wymaganego zezwolenia na wjazd lub pobyt,
- 2) podjął zatrudnienie lub wykonywał inną pracę zarobkową, wbrew warunkom określonym w ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56, Nr 42, poz. 475, Nr 89, poz. 973, Nr 100, poz. 1080 i Nr 122, poz. 1323), albo podjął inną działalność bez uzyskania wymaganego zezwolenia,
- 3) składając zeznania mające służyć za dowód w postępowaniu prowadzonym przez organy, o których mowa w niniejszej ustawie, zeznał nieprawdę lub zataił prawdę albo, w celu użycia za autentyczny, podrobił lub przerobił dokument lub takiego dokumentu jako autentycznego używał,
- 4) zajdzie którakolwiek z okoliczności wymienionych w art. 13 ust. 1,
- 5) nie posiada środków niezbędnych do pokrycia kosztów pobytu,
- 6) nie opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie określonym w decyzji o odmowie wydania wize, decyzji o odmowie udzielenia zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub o jego cofnięciu albo decyzji o cofnięciu zezwolenia na osiedlenie się.

2. Cudzoziemca, któremu udzielono azylu lub zezwolenia na osiedlenie się, można wydaląc tylko po uprzednim pozbawieniu azylu lub cofnięciu zezwolenia.

3. Cudzoziemca posiadającego status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej można wydzielić tylko po uprzednim pozbawieniu go tego statusu, chyba że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 32 i 33 Konwencji Genewskiej.

Art. 53.

Cudzoziemca nie wolno wydzielić lub zobowiązać do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli naruszałoby to postanowienia Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 i 285, z 1995 r. Nr 36, poz. 175, 176 i 177 oraz z 1998 r. Nr 147, poz. 962).

Art. 54.

1. W decyzji o wydaleniu określa się termin opuszczenia przez cudzoziemca terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W decyzji można również określić trasę i miejsce przekroczenia granicy.

Art. 57.

1. Cudzoziemiec, wobec którego wydano decyzję o wydaleniu, może być niezwłocznie odstawiony do granicy albo do portu lotniczego lub morskiego państwa, do którego następuje wydalenie, jeżeli:

- 1) wymagają tego względy obronności, bezpieczeństwa państwa lub ochrona porządku publicznego,
- 2) nie opuścił on terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie określonym w decyzji o wydaleniu.

2. Cudzoziemiec zatrzymany w strefie nadgranicznej bezpośrednio po przekroczeniu granicy wbrew przepisom, jeżeli przekroczenie nastąpiło nieumyślnie, może być niezwłocznie odstawiony do granicy.

Art. 58.

1. Cudzoziemca, w stosunku do którego zachodzą okoliczności uzasadniające jego wydalenie, albo który nie zastosuje się do wymagań określonych w decyzji o wydaleniu, można zatrzymać na czas nie dłuższy niż 48 godzin. Zatrzymanemu cudzoziemcowi przysługują uprawnienia przewidziane w Kodeksie postępowania karnego dla osoby zatrzymanej.

2. Niezwłocznie po zatrzymaniu cudzoziemca należy wystąpić z wnioskiem o wydanie decyzji o jego wydaleniu albo przystąpić do wykonania obowiązku odstawienia go do granicy, a w razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 lub 2, wystąpić z wnioskiem o umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku albo o zastosowanie aresztu w celu wydalenia.

3. Jeżeli w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania cudzoziemiec nie zostanie przekazany do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o umieszczenie w strzeżonym ośrodku albo o zastosowanie aresztu w celu wydalenia, należy cudzoziemca niezwłocznie zwolnić. Cudzoziemca należy także zwolnić, jeżeli w ciągu 24 godzin od przekazania go do dyspozycji sądu nie doręczono mu postanowienia o umieszczeniu w strzeżonym ośrodku albo o zastosowaniu wobec niego aresztu w celu wydalenia. Należy go także zwolnić na polecenie sądu.

Art. 59.

1. Jeżeli niezwłoczne odstawienie cudzoziemca do granicy nie jest możliwe i zachodzi uzasadniona obawa, że cudzoziemiec będzie uchylać się od wykonania decyzji o wydaleniu, można umieścić go w strzeżonym ośrodku do czasu wykonania tej decyzji.

2. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że cudzoziemiec nie podporządkuje się zasadom obowiązującym w strzeżonym ośrodku, albo jeżeli cudzoziemiec przebywający w tym ośrodku opuści go bez zezwolenia, można zastosować areszt w celu wydalenia na czas niezbędny do wykonania decyzji o wydaleniu.

3. Jeżeli cudzoziemiec przekroczył granicę wbrew przepisom i nie posiada dokumentu podróży, umieszcza się go w strzeżonym ośrodku, a jeżeli zachodzą także okoliczności określone w ust. 2 - stosuje się areszt w celu wydalenia na czas niezbędny do ustalenia jego tożsamości lub wykonania decyzji o wydaleniu, chyba że zachodzą przesłanki określone w art. 31.1 Konwencji Genewskiej.

4. Cudzoziemca przebywającego w strzeżonym ośrodku albo w areszcie w celu wydalenia należy niezwłocznie zwolnić, jeżeli ustały przyczyny uzasadniające stosowanie tych środków albo jeżeli w ciągu 90 dni od chwili jego zatrzymania nie wykonano decyzji o wydaleniu.

Art. 60.

1. Cudzoziemca nie umieszcza się w strzeżonym ośrodku albo w areszcie w celu wydalenia, jeżeli może to spowodować poważne zagrożenie dla jego życia lub ciężkie skutki dla jego rodziny.

2. Jeżeli stan zdrowia cudzoziemca, przebywającego w strzeżonym ośrodku albo areszcie w celu wydalenia, tego wymaga, należy umieścić go w odpowiednim zakładzie leczniczym.

3. Wydając postanowienie o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku albo o zastosowaniu aresztu w celu wydalenia, należy:

- 1) zawiadomić właściwe przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny - na wniosek cudzoziemca, którego to dotyczy,
- 2) zawiadomić sąd opiekuńczy, jeżeli zachodzi potrzeba ustanowienia opieki nad jego dziećmi,
- 2a) zawiadomić organ opieki społecznej, jeżeli zachodzi potrzeba roztoczenia opieki nad osobą niedołązną lub chorą, którą cudzoziemiec się opiekował,
- 3) zawiadomić osobę wskazaną przez cudzoziemca,
- 4) przedsięwziąć niezbędne czynności w celu ochrony jego mienia.

4. Cudzoziemca należy powiadomić w zrozumiałym dla niego języku, w formie pisemnej, o przysługujących mu prawach, dokonanych wystąpieniach oraz wydanych zarządzeniach.

Art. 61.

1. Cudzoziemcowi, wobec którego zastosowano niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie, umieszczenie w strzeżonym ośrodku albo areszt w celu wydalenia, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

Art. 62.

1. Koszty związane z wydaleniem ponosi cudzoziemiec, z zastrzeżeniem ust. 3 oraz art. 15 ust. 2 i 6.

Art. 63.

Jeżeli koszty związane z wydaleniem nie mogą być ściągnięte, pokrywa je Skarb Państwa.

Rozdział 9a

PREZES URZĘDU DO SPRAW REPATRIACJI I CUDZOZIEMCÓW

Art. 68a.

1. Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach repatriacji, wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, nadawania statusu uchodźcy i udzielania cudzoziemcom azylu, a także w sprawach związanych z obywatelstwem polskim wynikających z zakresu zadań administracji rządowej jest Prezes Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców, zwany dalej "Prezesem", z zastrzeżeniem kompetencji innych organów przewidzianych w ustawach.

2. Nadzór nad Prezesem sprawuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 68b.

1. Prezesa powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4. Prezes wykonuje zadania przy pomocy Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców, zwanego dalej „Urzędem”.

Art. 68c.

1. Do zakresu działania Prezesa należy:

- 1) zapewnienie koordynacji działań organów administracji publicznej w sprawach repatriacji i cudzoziemców,
- 2) wydawanie decyzji i postanowień w pierwszej instancji w sprawach:

- a) przyznawania pomocy ze środków budżetu państwa repatriantom i członkom najbliższej rodziny repatrianta pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym,
 - b) zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony dla małżonka i małoletnich dzieci repatrianta,
 - c) zgody na wydanie wiz, o których mowa w art. 14,
 - d) o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy,
 - e) o udzielenie lub cofnięcie azylu,
- 3) wydawanie decyzji i postanowień w drugiej instancji w sprawach:
- a) o uznanie za repatrianta,
 - b) o stwierdzenie polskiego pochodzenia na podstawie art. 5 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
 - c) wiz,
 - d) odmowy lub unieważnienia wpisu zaproszeń do ewidencji,
 - e) zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony i zezwoleń na osiedlenie się,
 - f) zezwoleń na zamieszkanie na czas oznaczony w celu połączenia z rodziną,
 - g) o wydalenie,
 - h) nakładania kary administracyjnej, o której mowa w art. 68 ust. 6,
 - i) związanych z obywatelstwem polskim wynikających z zakresu zadań administracji rządowej, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 i z 2001 r. Nr 42, poz. 475),
- 4) wydawanie zgody na wydanie wiz w celu repatriacji,
- 5) prowadzenie ewidencji osób ubiegających się o wydanie wiz w celu repatriacji i członków ich rodzin, którzy nie posiadają w Rzeczypospolitej Polskiej zapewnionego lokalu mieszkalnego lub źródła utrzymania,
- 6) prowadzenie ewidencji lokali mieszkalnych i źródeł utrzymania dla repatriantów,
- 7) prowadzenie centralnego rejestru wniosków, decyzji i postanowień wydanych w sprawach o wydanie wiz w celu repatriacji, o wydanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla osób, o których mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji, oraz o udzielenie pomocy repatriantom ze środków budżetu państwa,

- 8) prowadzenie ośrodków dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy,
- 9) kierowanie na badania lekarskie, o których mowa w art. 38 ust. 1 pkt 2,
- 10) realizacja powierzonych zadań z zakresu ochrony czasowej cudzoziemców,
- 11) zapewnianie świadczeń, o których mowa w art. 40 ust. 1,
- 12) prowadzenie centralnego rejestru danych o nabyciu i utracie obywatelstwa polskiego,
- 13) dokonywanie analiz dotyczących sytuacji migracyjnej i uchodźczej,
- 14) prowadzenie współpracy międzynarodowej w zakresie zjawisk migracyjnych i uchodźczych,
- 15) gromadzenie informacji o krajach pochodzenia imigrantów,
- 16) organizowanie i prowadzenie szkoleń w zakresie postępowań, o których mowa w ustawie,
- 17) wykonywanie innych kompetencji i podejmowanie działań określonych w ustawie oraz przepisach odrębnych.

2. Prezes kontroluje wykonywanie przez wojewodów zadań wynikających z niniejszej ustawy.

3. Prezes jest organem wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do wojewody, w sprawach określonych w niniejszej ustawie.

4. Zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 8, Prezes może powierzyć pozarządowym organizacjom społecznym.

Art. 68d.

1. Prezes, w porozumieniu z Komendantem Głównym Straży Granicznej, może zezwolić, na wniosek konsula, komendanta granicznej placówki kontrolnej Straży Granicznej lub z urzędu na wjazd lub pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemcowi, który nie spełnia warunków dotyczących wjazdu lub pobytu określonych w ustawie, jeżeli wymagają tego względy humanitarne lub interes Rzeczypospolitej Polskiej. Do wydawania zezwolenia i samego zezwolenia nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego i ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515, z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 106, poz. 679, Nr 114, poz. 739 i Nr 144, poz. 971, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 75, poz. 853, z 2000 r. Nr 2, poz. 5, Nr 48, poz. 552, Nr 60, poz. 704 i Nr 91, poz. 1008 oraz z 2001 r. Nr 49, poz. 508 i 509, Nr 98, poz. 1070 i Nr 101, poz. 1113).

2. Prezes przedstawia corocznie do dnia 31 marca ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych informację o stosowaniu przepisu ust. 1 w roku poprzednim.

Art. 68e.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych może, w wypadku uzasadnionym istotnym wzrostem liczby wniosków o nadanie statusu uchodźcy, o których mowa w art. 37 ust. 1, lub w wypadku uzasadnionym istotnym wzrostem liczby wniosków o nadanie statusu uchodźcy składanych przez cudzoziemców zamieszkałych na określonych, odległych od siedziby Urzędu obszarach terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w drodze rozporządzenia, tworzyć i rozwiązywać delegatury Urzędu, określając ich właściwość terytorialną oraz zakres działania, w tym uprawnienia kierownika delegatury do wydawania, z upoważnienia Prezesa, decyzji administracyjnych.

Art. 68g.

Prezes może upoważnić pracowników Urzędu, a wojewoda pracowników urzędów wojewódzkich do kontroli zezwoleń, dokumentów i środków, o których mowa w art. 27 ust. 1 i 2.

Rozdział 10

RADA DO SPRAW UCHODźCÓW

Art. 69.

1. Rada do Spraw Uchodźców, zwana dalej „Radą”, jest organem administracji publicznej rozpatrującym odwołania i zażalenia od decyzji i postanowień Prezesa w sprawach o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy, a w szczególności w sprawach, o których mowa w art. 34 ust. 3, art. 35 ust. 2, art. 36 oraz art. 38 ust. 3.

2. Rada, oprócz zadań wymienionych w ust. 1:

- 1) podejmuje decyzje w sprawach, o których mowa w art. 85b ust. 6,
- 2) dokonuje analiz orzecznictwa w zakresie spraw o nadanie lub pozbawienie statusu uchodźcy,
- 3) gromadzi informacje o krajach pochodzenia cudzoziemców,
- 4) współpracuje z organami oraz instytucjami krajowymi i zagranicznymi w zakresie problematyki migracji i uchodźstwa.

Art. 70.

1. W sprawach pozostających w kompetencjach Rady przysługują jej uprawnienia organu wyższego stopnia w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

2. Rada orzeka także w sprawach wznowienia postępowania, uchylenia, zmiany oraz stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji.

Rozdział 10a

KRAJOWY SYSTEM INFORMATYCZNY

Art. 75a.

Dla potrzeb kontroli granicznej, kontroli legalności pobytu, o której mowa w art. 26 ust. 1, jak również dla potrzeb innych postępowań prowadzonych na podstawie ustaw tworzy się Krajowy System Informatyczny stanowiący bazę danych prowadzoną w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych.

Art. 75d.

1. Dane w Krajowym Systemie Informatycznym przetwarza Szef Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych.

2. Dane z Krajowego Systemu Informatycznego, o których mowa w art. 75b, udostępnia się, o ile są one niezbędne do realizacji ich ustawowych zadań, następującym organom:

- 1) Ministrowi Obrony Narodowej,
- 2) Ministrowi Sprawiedliwości,
- 3) ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych,
- 4) ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych,
- 5) ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej,
- 6) (skreślony),
- 7) (skreślony),
- 8) Komendantowi Głównemu Straży Granicznej,
- 9) (skreślony),
- 10) Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
- 10a) Szefowi Agencji Wywiadu,
- 11) Prezesowi Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców,
- 12) konsulowi,
- 13) wojewodzie,
- 14) prokuratorowi,
- 15) sądowi,
- 16) Policji.

Rozdział 11

ZASADY POSTĘPOWANIA I WŁAŚCIWOŚĆ ORGANÓW

Art. 76.

1. Postępowanie w sprawach uregulowanych w ustawie prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

Art. 83.

1. Polski dokument podróży dla cudzoziemca wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca.

2. Tymczasowy polski dokument podróży dla cudzoziemca wydaje:

- 1) za granicą - konsul,
- 2) w kraju - wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach - komendant granicznej placówki kontrolnej Straży Granicznej.

Art. 84.

Decyzje o nakazaniu cudzoziemcowi przebywania w określonym miejscu, na podstawie art. 36 ust. 1, wydaje organ uprawniony do wydania postanowienia o wszczęciu postępowania o nadanie statusu uchodźcy.

Art. 85.

1. Cudzoziemiec składa wniosek o nadanie statusu uchodźcy do Prezesa za pośrednictwem:

- 1) Komendanta Głównego Straży Granicznej, w trakcie swojego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) komendanta granicznej placówki kontrolnej Straży Granicznej, o ile nie posiada prawa wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 86b.

1. Decyzje o zobowiązaniu cudzoziemca do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wydaje komendant wojewódzki Policji, komendant oddziału Straży Granicznej lub Komendant Granicznej Placówki Kontrolnej Straży Granicznej Warszawa-Okęcie.

2. Organem odwoławczym od decyzji, o których mowa w ust. 1, jest wojewoda.

Art. 87.

1. Decyzje o wydaleniu cudzoziemca wydaje, z urzędu lub na wniosek Ministra Obrony Narodowej, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta Głównego Policji, komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta wojewódzkiego Policji, wojewoda właściwy ze

względu na miejsce pobytu cudzoziemca lub miejsce ujawnienia faktu lub zdarzenia będącego podstawą wystąpienia z wnioskiem o wydalenie cudzoziemca.

2. Czynności, o których mowa w art. 56, wykonują organy występujące o wydalenie cudzoziemca, a gdy decyzja wydawana jest na wniosek Ministra Obrony Narodowej lub z urzędu przez wojewodę - właściwy komendant wojewódzki Policji.

3. Wykonanie obowiązku odstawienia cudzoziemca do granicy albo do portu lotniczego lub portu morskiego państwa, do którego następuje wydalenie, spoczywa na komendancie wojewódzkim Policji właściwym ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca.

Art. 88.

1. Zatrzymanie, o którym mowa w art. 58, stosuje Policja albo Straż Graniczna.

Art. 89.

1. Strzeżone ośrodki dla cudzoziemców tworzy i likwiduje, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw wewnętrznych, określając równocześnie komendanta: wojewódzkiego Policji albo oddziału Straży Granicznej, któremu ośrodek ma podlegać.

2. W razie gdy zachowanie cudzoziemca, któremu odmówiono wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uzasadnia przypuszczenie, że może on spowodować zagrożenie bezpieczeństwa w międzynarodowej komunikacji lotniczej lub morskiej, komendant właściwej granicznej placówki kontrolnej Straży Granicznej, na wniosek upoważnionego przedstawiciela przewoźnika i na koszt przewoźnika, zapewnia konwój na pokładzie statku powietrznego lub morskiego. Koszty konwoju obejmują również koszty bezpośrednio związane z przewozem statkiem powietrznym lub morskim.

USTAWA
z dnia 23 września 1999 r.
o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium
Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich
przemieszczania się przez to terytorium

(tekst jednolity)

Art. 1.

1. Ustawa określa zasady pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady ich przemieszczania się przez to terytorium.

2. Przepisów ustawy określających status wojsk obcych nie stosuje się do tych wojsk obcych, których status jest określony w umowach międzynarodowych ratyfikowanych w trybie art. 89 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).

Art. 2.

W rozumieniu ustawy poniższe określenia oznaczają:

- 1) wojska obce – żołnierzy wojsk obcych i personel cywilny im towarzyszący,
- 2) żołnierze wojsk obcych – żołnierzy należących do lądowych, morskich lub powietrznych wojsk państwa obcego albo pozostających pod dowództwem organizacji międzynarodowej, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu wykonania określonych zadań,
- 3) personel cywilny – pracowników cywilnych zatrudnionych w wojskach państwa obcego albo wojskach pozostających pod dowództwem organizacji międzynarodowej, towarzyszących tym wojskom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) strona wysyłająca – państwo, do którego należą wojska obce, albo organizację międzynarodową, pod której dowództwem wojska te pozostają,
- 5) organy wojskowe strony wysyłającej – organy wojskowe państwa albo organizacji międzynarodowej, które na mocy prawa tego państwa, statutu organizacji międzynarodowej lub umowy międzynarodowej są właściwe względem żołnierzy wojsk obcych lub ich personelu cywilnego.

Art. 3.

1. Zgodę na pobyt wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwaną dalej „zgodą”, wydają:

1) Minister Obrony Narodowej:

- a) w przypadku wojsk Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r., albo wojsk pozostających pod dowództwem organów Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, jeżeli okres ich pobytu nie przekracza trzech miesięcy,
- b) po zasięgnięciu opinii zainteresowanych ministrów - w przypadku wojsk państw obcych albo wojsk pozostających pod dowództwem organów organizacji międzynarodowych innych niż wymienione w lit. a), pod warunkiem że okres ich pobytu nie przekracza trzech miesięcy, liczebność - tysiąca osób, a pobyt ma na celu udział w szkoleniu wojskowym, o ile właściwe organy tych państw albo organizacji międzynarodowych uznają zasady pobytu (status) ich wojsk wynikające z ustawy oraz złożą zobowiązanie, że ich wojska będą przestrzegały prawa polskiego;

2) Rada Ministrów na czas określony:

- a) w przypadku wojsk, o których mowa w pkt 1 lit. a), jeżeli okres ich pobytu przekracza trzy miesiące albo jeżeli jej przedmiotem jest przedłużenie pobytu, na który wyraził wcześniej zgodę Minister Obrony Narodowej,
- b) w przypadku wojsk państw obcych albo wojsk pozostających pod dowództwem organów organizacji międzynarodowych innych niż wymienione w pkt 1 lit. a), w innych przypadkach niż te, o których mowa w pkt 1 lit. b), lub w przypadku przedłużenia pobytu, o ile właściwe organy tych państw albo organizacji międzynarodowych uznają zasady pobytu (status) ich wojsk wynikające z ustawy oraz złożą zobowiązanie, że ich wojska będą przestrzegały prawa polskiego.

2. W zgodzie należy określić stronę wysyłającą, cel i okres pobytu oraz liczebność wojsk obcych, datę i przejście graniczne, przez które nastąpi wjazd, ilość i rodzaj wwożonego sprzętu wojskowego oraz broni, amunicji i materiałów niebezpiecznych, trasy przejazdu i miejsce stacjonowania, datę i przejście graniczne, przez które nastąpi wyjazd, a także inne okoliczności mające znaczenie organizacyjno-techniczne.

3. Zgoda wyrażana jest w porozumieniu zawartym z właściwymi organami państwa wysyłającego albo z organem organizacji międzynarodowej, pod którego dowództwem wojska te pozostają.

4. O wyrażeniu zgody zawiadamia się niezwłocznie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałków Sejmu i Senatu oraz inne zainteresowane organy władzy publicznej.

Art. 4.

1. Przepisy dotyczące pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stosuje się odpowiednio do przemieszczania się tych wojsk przez to terytorium, o ile ustawa nie stanowi inaczej.
2. Zgodę na przemieszczenie się wojsk obcych przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wydaje Minister Obrony Narodowej.
3. W przypadku gdy liczebność przemieszczających się wojsk obcych przekracza tysiąc osób, o wydaniu zgody Minister Obrony Narodowej informuje niezwłocznie Radę Ministrów.

Art. 5.

1. Działalność organów władzy publicznej związanej z pobytem wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej koordynuje Minister Obrony Narodowej.
2. Koordynacja, o której mowa w ust. 1, polega na informowaniu właściwych organów władzy publicznej o przedsięwzięciach związanych z pobytem wojsk obcych lub uzgadnianiu z nimi tych przedsięwzięć.

Art. 6.

Podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wojska obce są obowiązane do przestrzegania prawa polskiego.

Art. 7.

1. Żołnierze wojsk obcych i ich personel cywilny mogą przekraczać granicę państwową Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie dokumentów innych niż wymagane przez prawo polskie.
2. Ministrowie właściwi do spraw wewnętrznych, do spraw administracji publicznej oraz Minister Obrony Narodowej mogą określić, w drodze rozporządzenia, inne niż wymagane przez prawo polskie rodzaje dokumentów uprawniających żołnierzy wojsk obcych i ich personel cywilny do przekraczania granicy państwowej.
3. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, może określić w szczególności, że wystarczającymi dokumentami uprawniającymi do przekroczenia granicy państwowej są:
 - 1) dokument tożsamości z fotografią, wydany przez stronę wysyłającą, określający imię i nazwisko, datę urodzenia, stopień i numer wojskowy (o ile został nadany) i rodzaj służby,
 - 2) indywidualny lub zbiorowy rozkaz wyjazdu sporządzony w języku urzędowym strony wysyłającej oraz w języku angielskim lub w innym języku oficjalnym organizacji międzynarodowej.

Art. 8.

1. Żołnierze wojsk obcych i ich personel cywilny w sprawach karnych o czyny popełnione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlegają jurysdykcji sądów polskich.

2. W sprawach karnych o czyny popełnione przez żołnierzy wojsk obcych lub ich personel cywilny w związku z pełnieniem obowiązków służbowych właściwą do prowadzenia postępowania przygotowawczego jest wojskowa prokuratura okręgowa.

3. O zatrzymaniu lub tymczasowym aresztowaniu żołnierza wojsk obcych lub członka ich personelu cywilnego zawiadamia się niezwłocznie organy wojskowe strony wysyłającej.

4. W sprawach karnych o czyny popełnione przez żołnierzy wojsk obcych lub ich personel cywilny może nastąpić przekazanie ścigania karnego na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego.

5. Przekazanie ścigania nie może nastąpić w przypadku popełnienia przestępstwa:

- 1) przeciwko bezpieczeństwu wewnętrznemu lub zewnętrznemu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) przeciwko polskim urządóm lub funkcjonariuszóm publicznym,
- 3) przeciwko istotnym polskim interesóm gospodarczym,
- 4) fałszywych zeznań złożonych wobec urzędu polskiego.

6. W razie przekazania ścigania karnego żołnierz wojsk obcych lub członek ich personelu cywilnego powinien zostać niezwłocznie przejęty przez stronę wysyłającą.

Art. 9.

W zakresie przestępstw i wykroczeń popełnionych przez żołnierzy wojsk obcych i ich personel cywilny wyłącznie na szkodę strony wysyłającej, na szkodę jej wojsk lub szkodę żołnierzy tych wojsk i personelu cywilnego strony wysyłającej jurysdykcja sądów polskich jest wyłączona.

Art. 10.

1. Żołnierze wojsk obcych podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlegają przepisóm dyscyplinarnym strony wysyłającej.

2. Właściwe organy strony wysyłającej są uprawnione do prowadzenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie prawa strony wysyłającej, postępowania w sprawach dyscyplinarnych w stosunku do żołnierzy wojsk obcych, a także orzekania i wykonywania kar dyscyplinarnych.

3. Polskie organy porządkowe, określone w odrębnych przepisach, postępują wobec żołnierzy wojsk obcych według zasad obowiązujących w stosunku do żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 11.

1. Stronę wysyłającą zwalnia się, pod warunkiem wzajemności, z odpowiedzialności za szkody w mieniu stanowiącym własność Skarbu Państwa, użytowanym przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, wyrządzone przez wojska obce albo żołnierzy wojsk obcych lub ich personel cywilny, o ile szkody te zostały wyrządzone podczas wykonywania zadań związanych z realizacją celów określonych w zgodzie.

2. W przypadku wyrządzenia przez wojska obce w związku z realizacją celów określonych w zgodzie szkód w innym mieniu stanowiącym wyłączną własność Skarbu Państwa, w tym również w mieniu znajdującym się w zarządzie przedsiębiorstwa Lasy Państwowe, wysokość odszkodowania jest ustalana na drodze dyplomatycznej, z zastrzeżeniem ust. 1.

3. Osoby fizyczne, osoby prawne lub niepaństwowe jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej mogą dochodzić swoich roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych im przez wojska obce albo żołnierzy wojsk obcych lub ich personel cywilny także w następującym trybie:

- 1) podmiot poszkodowany kieruje roszczenie do Ministra Obrony Narodowej, który przekazuje je do rozpatrzenia specjalnie powołanej do tego komisji, w której skład mogą wchodzić przedstawiciele zainteresowanych resortów,
- 2) komisja rozpatruje roszczenie, biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności sprawy, oraz przygotowuje protokół, w którym, w porozumieniu z osobą poszkodowaną, określa wysokość odszkodowania; na podstawie tego protokołu Minister Obrony Narodowej podejmuje decyzję o wypłaceniu odszkodowania,
- 3) odszkodowanie jest wypłacane przez Ministra Obrony Narodowej, który zwraca się następnie do właściwych organów wojskowych strony wysyłającej o zwrot poniesionych kosztów,
- 4) w przypadku braku porozumienia co do wysokości odszkodowania podmiot poszkodowany może skierować roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, skład i tryb powoływania komisji oraz sposób jej działania. Rozporządzenie to określi w szczególności:

- 1) organy delegujące swoich przedstawicieli do udziału w komisji,
- 2) czynności przewodniczącego i sekretarza komisji,
- 3) sposób postępowania komisji,
- 4) dokumenty sporządzane przez komisję,
- 5) wysokość wynagrodzenia osób wchodzących w skład komisji za udział w jej pracach,
- 6) wydatki zaliczane do kosztów postępowania przed komisją,
- 7) sposób refundowania kosztów poniesionych w toku postępowania przed komisją.

5. Do udziału w pracach komisji można zaprosić przedstawicieli właściwych organów wojskowych strony wysyłającej.

Art. 12.

Do szkód wyrządzonych przez wojska obce albo żołnierzy wojsk obcych lub ich personel cywilny żołnierzom lub pracownikom cywilnym Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej stosuje się odpowiednio art. 11 ust. 1.

Art. 13.

1. Podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej żołnierze wojsk obcych w czasie wykonywania zadań służbowych:

- 1) powinni nosić umundurowanie wojsk, do których należą,
- 2) są uprawnieni, na podstawie rozkazu wydanego przez organy wojskowe strony wysyłającej, do posiadania i noszenia broni,
- 3) mogą używać broni w przypadkach i w trybie określonych w przepisach prawa polskiego, z zastrzeżeniem ust. 3, za zgodą właściwych organów wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zasady noszenia umundurowania oraz posiadania i noszenia broni w czasie wykonywania zadań służbowych regulują przepisy strony wysyłającej.

3. Użycie broni przez żołnierzy wojsk obcych podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może nastąpić:

- 1) wyłącznie wobec żołnierzy i personelu cywilnego tych wojsk - w przypadku i w trybie określonych w przepisach strony wysyłającej,
- 2) w czasie ćwiczeń wojsk obcych - w trybie określonym w przepisach strony wysyłającej, o ile nie naruszają one przepisów prawa polskiego.

Art. 14.

Żołnierze wojsk obcych i ich personel cywilny są uprawnieni do kierowania pojazdami lub ich zespołami, wojskowymi statkami powietrznymi lub okrętami wojennymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie praw jazdy lub pozwoleń wydanych przez właściwe organy państwa, którego są obywatelami.

Art. 15.

1. Żołnierze wojsk obcych i ich personel cywilny są zwolnieni z obowiązku meldunkowego i mogą korzystać z hoteli i internatów wojskowych na zasadach określonych w przepisach dotyczących zakwaterowania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb zakwaterowania żołnierzy wojsk obcych i ich personelu cywilnego przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzenie to określi w szczególności:

- 1) sposób zakwaterowania stałego, tymczasowego, zbiorowego oraz biwakowego na poligonach,
- 2) wysokość opłat za zakwaterowanie.

Art. 16.

1. Pobyt żołnierzy wojsk obcych i ich personelu cywilnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na zasadach określonych w ustawie, nie jest uważany za pobyt lub zamieszkanie, od

którego jest uzależnione poddanie w jakiegokolwiek formie opodatkowaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Żołnierze wojsk obcych i ich personel cywilny są zwolnieni od opodatkowania w odniesieniu do wynagrodzenia i wypłacanych im dodatków przez stronę wysyłającą lub od mienia ruchomego, które znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie w związku z ich czasowym pobytem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pod warunkiem że mienie to zostanie wywiezione przy opuszczeniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie uprawniają do zwolnienia od opodatkowania, któremu żołnierze wojsk obcych i ich personel cywilny podlegają zgodnie z odrębnymi przepisami prawa polskiego, nawet jeśli są uważani za osoby przebywające lub zamieszkające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 17.

Żołnierze wojsk obcych i ich personel cywilny przekraczający granicę Rzeczypospolitej Polskiej podlegają polskim przepisom celnym i dewizowym, z tym że oficjalne dokumenty wojsk obcych opatrzone odpowiednią urzędową pieczęcią nie podlegają rewizji celnej.

Art. 18.

1. Żołnierze wojsk obcych i ich personel cywilny korzystają ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez publiczne zakłady opieki zdrowotnej za odpłatnością, na zasadach określonych w przepisach o zakładach opieki zdrowotnej dla osób nieuprawnionych.

2. Należności za świadczenia zdrowotne, o których mowa w ust. 1, pokrywa publiczny zakład opieki zdrowotnej Minister Obrony Narodowej, który występuje następnie do strony wysyłającej o zwrot poniesionych kosztów, wskazując termin i sposób zapłaty należności.

3. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb ponoszenia i regulowania opłat za świadczenia zdrowotne udzielane żołnierzom wojsk obcych i ich personelowi cywilnemu. Rozporządzenie to określi w szczególności:

- 1) sposób obliczania kosztów udzielanych świadczeń zdrowotnych,
- 2) tryb zaliczkowego pokrywania kosztów w przypadkach wymagających znacznego zaangażowania środków finansowych,
- 3) sposób przekazywania opłat za świadczenia zdrowotne i refundowania kosztów przez wojska obce.

Art. 19.

1. Pojazdy wojsk obcych, zarejestrowane i dopuszczone do ruchu drogowego na podstawie przepisów obowiązujących w państwie, do którego należą, oraz opatrzone wyraźnie znakiem wskazującym na państwo rejestracji, są dopuszczone do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z prawem polskim.

2. Jeżeli za korzystanie z dróg publicznych są pobierane opłaty, organy wojskowe strony wysyłającej mogą wystąpić, za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej, o zwolnienie od

tych opłat na zasadzie wzajemności. Zwolnienia nie stosuje się w przypadku korzystania przez wojska obce z płatnych autostrad.

3. Jeżeli przepisy wymagają wydania specjalnych zezwoleń na przewóz materiałów niebezpiecznych, wnioski o wydanie takich zezwoleń są kierowane do właściwych organów za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

4. Do wojsk obcych poruszających się po drogach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872) odnoszące się do ruchu pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 20.

Przewozy wojsk obcych kolejami odbywają się na takich samych zasadach jak przewozy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 21.

Statki powietrzne wojsk obcych mogą korzystać, z wyjątkiem sytuacji awaryjnych, z cywilnych lotnisk komunikacyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach obowiązujących cywilne statki powietrzne i za zezwoleniem właściwych organów wojskowych i cywilnych.

Art. 22

1. Potrzeby wojsk obcych w zakresie telekomunikacji są realizowane na takich samych zasadach jak potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Przydziału pasm częstotliwości na potrzeby wojsk obcych dokonuje się z zasobów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Przydziału pasm częstotliwości wykraczających poza te zasoby dokonuje się za pośrednictwem właściwych organów wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z prawem polskim.

3. Zasady korzystania z linii i urządzeń telekomunikacyjnych oraz pasm częstotliwości przez wojska obce regulują przepisy prawa polskiego lub umowy międzynarodowe.

Art. 23.

1. Poligony wojskowe pozostające w trwałym zarządzie lub w posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego Ministra Obrony Narodowej mogą być udostępniane wojskom obcym, nieodpłatnie lub odpłatnie, w celu przeprowadzania ćwiczeń wyłącznie z udziałem ich własnych jednostek lub ćwiczeń wspólnych z jednostkami wojskowymi Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Ćwiczenia, o których mowa w ust. 1, mogą być przeprowadzane również - na takich samych zasadach jak ćwiczenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej - w polskiej przestrzeni powietrznej oraz na polskich śródlądowych drogach wodnych, morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób obliczania i rozliczania opłat wnoszonych przez wojska obce w związku z udostępnieniem im poligonów wojskowych. Rozporządzenie to określi w szczególności:

- 1) wydatki wchodzące w skład kosztów korzystania z poligonów,
- 2) dokumenty sporządzane przy obliczaniu i rozliczaniu kosztów,
- 3) tryb przekazywania środków finansowych wnoszonych przez wojska obce.

Art. 24.

W ustawie z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 86, poz. 433, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 6, poz. 31, Nr 80, poz. 506 i Nr 106, poz. 678, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 1999 r. Nr 86, poz. 964) w art. 1 w ust. 2 skreśla się pkt 4.

Art. 25.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW
z dnia 9 stycznia 2001 r.
w sprawie zasad finansowania zadań realizowanych w
ramach międzynarodowej współpracy z zakresu
wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa,
wynikających z umów i porozumień

(tekst jednolity)

Na podstawie art. 81 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 49, poz. 485, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255 oraz z 2000 r. Nr 6, poz. 69, Nr 12, poz. 136, Nr 48, poz. 550, Nr 95, poz. 1041, Nr 119, poz. 1251 i Nr 122, poz. 1315) zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. Rozporządzenie określa zasady finansowania zadań realizowanych przez Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, wojewodów oraz Szefa Urzędu Ochrony Państwa, w ramach międzynarodowej współpracy z zakresu wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa, zwanych dalej "dysponentami", wynikających z umów i porozumień międzynarodowych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Przepisów rozporządzenia nie stosuje się w przypadkach określenia zasad, o których mowa w ust. 1, w umowach międzynarodowych.

§ 2.

Zadania, o których mowa w § 1 ust. 1, mogą być realizowane jako:

- 1) podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, a w szczególności: tworzenie wielonarodowych jednostek lub prowadzenie wspólnych ćwiczeń,
- 2) realizacja wspólnych zamierzeń inwestycyjnych,
- 3) utrzymywanie i obsługa infrastruktury,
- 4) udzielenie wsparcia wojskom obcym,
- 5) działalność szkoleniowa,

- 6) współpraca przygraniczna,
- 7) działania podejmowane przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Wojskowe Służby Informacyjne w związku z wykonywaniem funkcji Krajowych Władz Bezpieczeństwa w rozumieniu umów o bezpieczeństwie między Rzeczpospolitą Polską a Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego oraz Unią Zachodnioeuropejską.

§ 3.

1. Zadania, o których mowa w § 1 ust. 1, mogą być finansowane ze środków budżetowych:

- 1) właściwego dysponenta, wnoszonych jako:
 - a) wkład do utworzonego wspólnego budżetu,
 - b) wkłady do wspólnych programów obronnych, w szczególności do Programu Inwestycyjnego Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa,
- 2) jednostek realizujących te zadania, jako ich wydatki, stosownie do wykonywanej przez dany kraj swojej części zadania,
- 3) właściwego dysponenta, w przypadku przejściowego finansowania zadań, pod warunkiem uzyskania zwrotu poniesionych wydatków.

2. W przypadku przejściowego finansowania zadań ze środków budżetowych, otrzymane z tytułu zwrotu wpływy podlegają zarachowaniu na zmniejszenie wydatków właściwego dysponenta, bez względu na datę ich otrzymania.

§ 4.

Wkłady finansowe wniesione na realizację wspólnego budżetu, nie wykorzystane do końca roku w ramach zadań określonych w § 1 ust. 1, są wykorzystywane w latach następnych, zgodnie z planami wydatków

§ 5.

1. Ze środków właściwych dysponentów mogą być przejściowo ponoszone na rzecz jednostek innych państw wydatki związane z dostarczeniem dóbr i świadczeniem usług.

2. W przypadku dostarczenia dóbr i świadczenia usług przez właściwych dysponentów na potrzeby wojsk obcych, przy równoczesnym korzystaniu z dóbr i usług świadczonych przez wojska obce na rzecz właściwych dysponentów, rozliczenia mogą odbywać się na zasadzie kompensacji rocznej. Wpływy z tego tytułu podlegają zarachowaniu zgodnie z zasadą określoną w § 3 ust. 2.

§ 6.

1. Finansowanie szkoleń odbywających się w szkołach wojskowych, policyjnych, pożarniczych oraz ośrodkach szkolenia Straży Granicznej obejmuje koszty:

- 1) eksploatacji i utrzymania obiektu i jego wyposażenia,

- 2) zakwaterowania i wyżywienia,
- 3) realizacji procesu dydaktycznego.

2. Wydatki związane z działalnością szkoleniową, o których mowa w ust. 1, ponosi szkoła realizująca szkolenia.

3. Opłaty za szkolenie są wnoszone na rachunek bieżący szkoły i są zaliczane na przychody lub zmniejszenie poniesionych wydatków w roku budżetowym.

§ 7.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW
z dnia 8 stycznia 2002 r.

w sprawie zwolnień, zasad i trybu zwrotu podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego od paliw, olejów i smarów używanych przez siły zbrojne Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego oraz przez siły zbrojne Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego uczestniczących w Partnerstwie dla Pokoju

(tekst jednolity)

Na podstawie art. 23 pkt 4, art. 38 ust. 2 pkt 3 i art. 47 ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 11, poz. 50, Nr 28, poz. 127 i Nr 129, poz. 599, z 1994 r. Nr 132, poz. 670, z 1995 r. Nr 44, poz. 231 i Nr 142, poz. 702 i 703, z 1996 r. Nr 137, poz. 640, z 1997 r. Nr 111, poz. 722, Nr 123, poz. 776 i 780, Nr 137, poz. 926, Nr 141, poz. 943 i Nr 162, poz. 1104, z 1998 r. Nr 139, poz. 905 i Nr 161, poz. 1076, z 1999 r. Nr 50, poz. 499, Nr 57, poz. 596 i Nr 95, poz. 1100, z 2000 r. Nr 68, poz. 805 i Nr 105, poz. 1107 oraz z 2001 r. Nr 12, poz. 92, Nr 39, poz. 459, Nr 56, poz. 580, Nr 63, poz. 639, Nr 80, poz. 858, Nr 90, poz. 995, Nr 106, poz. 1150 i Nr 122, poz. 1324) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) siłach zbrojnych - należy przez to rozumieć siły zgodnie z art. I ust. 1 lit. a) Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 21, poz. 257),
- 2) personelu cywilnym - należy przez to rozumieć personel zgodnie z art. I ust. 1 lit. b) Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r.,
- 3) Państwie wysyłającym - należy przez to rozumieć Państwo zgodnie z art. I ust. 1 lit. d) Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego

dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r.,

- 4) podatkach - należy przez to rozumieć podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy,
- 5) ustawie - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym,
- 6) organie wojskowym - należy przez to rozumieć właściwego dowódcę rodzaju sił zbrojnych lub upoważnionego przez niego dowódcę wojskowej jednostki budżetowej.

§ 2.

1. Zwalnia się od podatków paliwa, oleje i smary, zwane dalej „paliwami”, przywożone przez siły zbrojne Państwa wysyłającego, przeznaczone wyłącznie do użytku w służbowych pojazdach, statkach powietrznych i okrętach sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, podczas ich przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Warunkiem zastosowania zwolnienia, o którym mowa w ust. 1, jest przedłożenie w urzędzie celnym dokumentów, z których wynika, że sprowadzane paliwa zostaną wykorzystane zgodnie z ust. 1 lub osoba używająca te paliwa jest członkiem personelu cywilnego sił zbrojnych oraz że nie będą podlegały żadnym innym czynnościom określonym w art. 2 ustawy.

§ 3.

1. Zwrot podatków przysługuje organowi wojskowemu, który nabył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej paliwa, a następnie udostępnił odpłatnie siłom zbrojnym wyłącznie do użytku w służbowych pojazdach, statkach powietrznych i okrętach tych sił lub ich personelu cywilnego, podczas ich przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zwrot podatków przysługuje w przypadku, gdy siły zbrojne w całości dokonały zapłaty należności za nabyte paliwa.

§ 4.

Dokumentem stanowiącym podstawę do obliczenia podatków podlegających zwrotowi jest wykaz, o którym mowa w § 5 ust. 4 pkt 1, oraz kopia faktury nabycia paliw z wyszczególnioną kwotą podatku akcyzowego.

§ 5.

1. Zwrot podatków następuje na wniosek organu wojskowego. Wniosek jest składany w terminie do 90 dni po zakończeniu pobytu sił zbrojnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się do:

- 1) Drugiego Urzędu Skarbowego Warszawa-Śródmieście - w przypadku zakupów dokonywanych przez organ wojskowy Wojsk Lądowych i organ wojskowy Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej,

- 2) Pierwszego Urzędu Skarbowego w Gdyni - w przypadku zakupów dokonywanych przez organ wojskowy Marynarki Wojennej.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) określenie okresu przebywania sił zbrojnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) kwotę podatku od towarów i usług oraz kwotę podatku akcyzowego, o której zwrot ubiega się organ wojskowy,
- 3) numer rachunku bankowego, na który ma zostać dokonany zwrot podatków.

4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) wykaz paliw udostępnionych odpłatnie siłom zbrojnym i ich personelowi cywilnemu zawierający:
 - a) oznaczenie Państwa wysyłającego,
 - b) określenie rodzaju i ilości paliw,
 - c) poświadczenie odbioru paliw,
 - d) wyliczenie kwoty podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego na podstawie faktur nabycia,
- 2) kopie:
 - a) faktury, na podstawie której organ wojskowy nabył paliwa,
 - b) faktury obciążającej siły zbrojne za udostępnione paliwa.

5. W przypadku uzasadnionych wątpliwości dotyczących sporządzonego wniosku, urząd skarbowy przekazuje go wraz z dokumentami wymienionymi w ust. 4 - do zaopiniowania organowi sprawującemu, na podstawie odrębnych przepisów, nadzór nad organem wojskowym. Opinia jest składana do urzędu skarbowego w terminie 30 dni.

§ 6.

1. Zwrotu podatków dokonuje urząd skarbowy, o którym mowa w § 5 ust. 2, na rachunek bankowy wskazany we wniosku, o którym mowa w § 5 ust. 1, w terminie 90 dni od dnia jego otrzymania, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W przypadku, o którym mowa w § 5 ust. 5, zwrot podatków może nastąpić w terminie późniejszym niż określony w ust. 1, według kwot faktycznie uznanych przez urząd skarbowy, o którym mowa w § 5 ust. 2.

§ 7.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW
z dnia 8 maja 2002 r.
w sprawie zwrotu podatku od towarów i usług siłom
zbrojnym Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego

(tekst jednolity)

Na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 11, poz. 50, Nr 28, poz. 127 i Nr 129, poz. 599, z 1994 r. Nr 132, poz. 670, z 1995 r. Nr 44, poz. 231 i Nr 142, poz. 702 i 703, z 1996 r. Nr 137, poz. 640, z 1997 r. Nr 111, poz. 722, Nr 123, poz. 776 i 780, Nr 137, poz. 926, Nr 141, poz. 943 i Nr 162, poz. 1104, z 1998 r. Nr 139, poz. 905 i Nr 161, poz. 1076, z 1999 r. Nr 50, poz. 499, Nr 57, poz. 596 i Nr 95, poz. 1100, z 2000 r. Nr 68, poz. 805 i Nr 105, poz. 1107, z 2001 r. Nr 12, poz. 92, Nr 39, poz. 459, Nr 56, poz. 580, Nr 63, poz. 639, Nr 80, poz. 858, Nr 90, poz. 995, Nr 106, poz. 1150 i Nr 122, poz. 1324 oraz z 2002 r. Nr 19, poz. 185 i Nr 41, poz. 365) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) siłach zbrojnych - należy przez to rozumieć siły zgodnie z art. I ust. 1 lit. a) Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 21, poz. 257),
- 2) personelu cywilnym - należy przez to rozumieć personel zgodnie z art. I ust. 1 lit. b) Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r.,
- 3) Państwie wysyłającym - należy przez to rozumieć Państwo zgodnie z art. I ust. 1 lit. d) Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r.,
- 4) organie wojskowym - należy przez to rozumieć właściwego dowódcę rodzaju sił zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lub upoważnionego przez niego dowódcę wojskowej jednostki budżetowej,

- 5) dowództwie sojuszniczym - należy przez to rozumieć Dowództwo Sojusznicze zgodnie z art. 1 lit. c) Protokołu dotyczącego statusu międzynarodowych dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzonego w Paryżu dnia 28 sierpnia 1952 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 64, poz. 746).

§ 2.

1. Zwrot podatku od towarów i usług, zwanego dalej "podatkiem", przysługuje organowi wojskowemu, który nabył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej towary i usługi na rzecz sił zbrojnych, przeznaczone wyłącznie do użytku tych sił lub ich personelu cywilnego, w tym również do zaopatrzenia ich mess i kantyn, kiedy siły takie biorą udział we wspólnych działaniach obronnych.

2. Zwrot podatku przysługuje w przypadku, gdy siły zbrojne w całości dokonały zapłaty należności za nabyte towary i usługi.

3. Dokumentem stanowiącym podstawę do obliczenia kwoty podatku podlegającej zwrotowi organowi wojskowemu jest faktura wystawiona przy zakupie towarów lub usług.

§ 3.

1. Zwrot podatku następuje na wniosek organu wojskowego, zwany dalej "wnioskiem". Wniosek jest składany do urzędu skarbowego w terminie do 90 dni po zakończeniu pobytu sił zbrojnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Wniosek składa się do:

- 1) Drugiego Urzędu Skarbowego Warszawa-Śródmieście - w przypadku zakupów dokonywanych przez dowództwo sojusznicze, organ wojskowy Wojsk Lądowych i organ wojskowy Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej,
- 2) Pierwszego Urzędu Skarbowego w Gdyni - w przypadku zakupów dokonywanych przez organ wojskowy Marynarki Wojennej

– zwanych dalej „urzędem skarbowym”.

3. Wniosek powinien zawierać:

- 1) kwotę podatku, o której zwrot ubiega się organ wojskowy, z wyszczególnieniem kwot podatku związanych z nabyciem towarów i usług na poszczególne cele, o których mowa w § 2 ust. 1,
- 2) numer rachunku bankowego, na który ma zostać dokonany zwrot podatku,
- 3) określenie okresu przebywania sił zbrojnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Do wniosku dołącza się:

- 1) wykaz towarów (usług) przekazanych (świadczonych) odpłatnie siłom zbrojnym i ich personelowi cywilnemu, zawierający:

- a) oznaczenie Państwa wysyłającego,
 - b) określenie rodzaju towarów i usług, a w przypadku towarów również ich ilości,
 - c) poświadczenie odbioru towarów i usług,
 - d) wyliczenie kwoty podatku na podstawie faktur nabycia,
- 2) listę personelu sił zbrojnych oraz personelu cywilnego,
 - 3) oryginały faktur, z których wynikają wnioskowane kwoty zwrotu podatku.

§ 4.

1. Urząd skarbowy, rozpatrując wniosek o zwrot podatku, jest obowiązany ostemplować pieczęcią urzędu oraz przedziurkować każdą fakturę, z których wynikają kwoty do zwrotu podatku, w celu uniknięcia ponownego ich użycia.
2. Zwrot podatku jest dokonywany przez urząd skarbowy w złotych polskich na rachunek bankowy wskazany we wniosku w terminie 90 dni od dnia otrzymania wniosku o zwrot podatku wraz z dokumentami, o których mowa w § 3 ust. 4.
3. W razie powstania uzasadnionych wątpliwości dotyczących sporządzonego wniosku, urząd skarbowy przekazuje go wraz z dokumentami wymienionymi w § 3 ust. 4 - do zaopiniowania - organowi sprawującemu, na podstawie odrębnych przepisów, nadzór nad organem wojskowym.
4. Opinia jest składana do urzędu skarbowego w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku przez organ, o którym mowa w ust. 3, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W przypadku, o którym mowa w § 5, wniosek jest opiniowany przez Ministra Obrony Narodowej.
6. W przypadkach, o których mowa w ust. 3 i 5, zwrot podatku może nastąpić w terminie późniejszym niż określony w ust. 2 według kwot faktycznie uznanych.
7. Po dokonaniu zwrotu podatku urząd skarbowy zwraca ostemplowane oraz przedziurkowane faktury wnioskodawcy.

§ 5.

1. Zwrot podatku przysługuje również dowództwom sojuszniczym nabywającym towary i usługi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z pobytem sił zbrojnych, kiedy siły takie biorą udział we wspólnych działaniach obronnych.
2. Przepisy § 2 ust. 3 oraz § 3 i 4 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4.
3. W przypadku gdy zwrot podatku jest dokonywany na rachunek w kraju innym niż Rzeczpospolita Polska, urząd skarbowy nie ponosi kosztów związanych z dokonaniem tego zwrotu.

4. Zwrot podatku, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje, jeśli dotyczy on towarów i usług, objętych zwrotem podatku na podstawie § 2-4.

§ 6.

Zwrot podatku, o którym mowa w § 2-5, nie dotyczy kwot podatku, które zostały zwrócone na podstawie odrębnych przepisów.

§ 7.

1. Zwrot podatku, o którym mowa w § 5 ust. 1, przysługuje również w stosunku do tych towarów i usług, które zostały nabyte przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, nie wcześniej jednak niż przed dniem 1 lutego 2002 r., z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Wniosek o zwrot podatku, o którym mowa w ust. 1, jest składany do urzędu skarbowego w terminie do 60 dni od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

3. Przepisy § 2 ust. 3, § 3 ust. 2-4, § 4, § 5 ust. 3 oraz § 6 stosuje się odpowiednio.

§ 8.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

